

ПРИКАЗ

от 13.01.2022

БОЕРЫК

№ 10-осн

Казан ш.

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының «Биләр урманчылыгының урман хужалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 28 февралендәге 130-осн номерлы боерыгы белән расланган Биләр урманчылыгы урман хужалыгы регламентына үзгәрешләр кертү турында

Россия Федерациясе Урман кодексының 83 статьясының 1 өлешендәге 9 пункты, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2018 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясының 3 өлешендәге 1 пункты нигезендә боерык бирәм:

1. Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының «Биләр урманчылыгының урман хужалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 28 февралендәге 130-осн номерлы боерыгы (16.04.2020 №309-осн, 01.12.2020 №808-осн боерыклар нигезендә кертелгән үзгәрешләре белән) белән расланган Биләр урманчылыгы урман хужалыгы регламентына үзгәреш кертеп, аны кушымтада бирелә торган яңа редакциядә баян итәргә.

2. Юридик бүлек җитәкчесенә (В.В.Мәнихова) әлеге боерыкны Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына дәүләт теркәвенә алу өчен җибәрергә.

3. Финанслар, бухгалтерлык исәбе һәм тикшереп тору бүлегенә әлеге боерыкның татар теленә тәрҗемә ителүенә бәйле чыгымнарның финанслануын тәмин итәргә.

4. Әлеге Боерык үтәлешен контрольдә тотуны урман хужалыгы министрының беренче урынбасары И.Н.Зариповка йөкләргә.

Министр

Р.Ә. Кузюров

Татарстан Республикасы Урман
хужалыгы министрлыгының
13.01.2022 № 10-осн
боерыгы белән расланды

**БИЛӘР УРМАНЧЫЛЫГЫНЫҢ УРМАН ХУЖАЛЫГЫ
РЕГЛАМЕНТЫ**

Кереш	6
Россия Федерациясе закон актлары	7
Россия Федерациясе Урман кодексында каралган хокукый мөнәсәбәтләрне жайга салучы норматив хокукый актлар (2020 елның 01 гыйнварына карата)	8
1 бүлек. Гомуми мәгълүматлар.....	16
1.1. Урманчылыкка кыскача сыйфатлама.....	16
1.1.1. Урманчылыкның аталышы һәм урнашкан урыны.....	16
1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми майданы, урманчылык территориясенә районнар буенча бүленеше	16
1.1.3. Урманчылык урманнарының урман үсү зоналарына, урманлы районнарга һәм урман яклау зоналарына һәм урман-орлык районнарына бүленеше	19
1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләре буенча максатчан билгеләнеше һәм яклаучы урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук яклаучы, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлеп чыгару нигезләре	21
1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды жирләре составыннан урманлы һәм урмансыз жирләргә сыйфатлама	26
1.1.6. Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланучы табигый территорияләргә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләрен үстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама.....	26
1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарга сыйфатлама	28
1.1.8. Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда саклану тиеше биологик күптөрлелек төрләрен һәм буфер зоналары зурлыклары исемлеге	28
1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлеге объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территориаль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама.....	32
1.2. Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	37
2 бүлек. Урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, урманнарны саклау, яклау һәм янадан торгызу нормативлары	41
2.1. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	41
2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме.....	42
2.1.2. Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме).....	55
2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме).....	96
2.1.4. Кисентеләрнең яше	100
2.1.5. Агачлыкларның тулылыгын һәм составын, диләнкеләрнең күләмнәрен, диләнкеләрнең тоташу чорларын, киртекләр санын, кисүләргә кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы)	102

2.1.6. Урман торгызу методлары	104
2.1.7. Урманнардан үзагач эзерлөү өчен файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар	104
2.2. Урманнардан чәер эзерлөү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	105
2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерлөү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	105
2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын төрләрә буенча эзерлөү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары	106
2.3.2. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерлөү һәм жыю өчен файдалану чорлары	106
2.4. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары эзерлөү һәм дару үләннәре жыю өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	106
2.4.1. Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләрә буенча эзерлөү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары	107
2.4.2. Эзерлөү һәм жыеп алу вакытлары.....	108
2.4.3. Агач сутлары эзерлэгәндә нормативлар һәм параметрлар	108
2.4.4. Абага-кара абага эзерлөү.....	109
2.4.5. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары эзерлөү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен файдалану чорлары.....	109
2.5. Урманнардан аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрән гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	109
2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен биотехник чаралар уздыру исемлеге һәм нормалары	110
2.6. Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	111
2.6.1. Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары.....	111
2.7. Урманнардан фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	112
2.8. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	113
2.8.1. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары	113
2.8.2. Рекреация эшчәнлегенә бәйле зона кварталларының һәм (яки) аларның өлешләре исемлеге	113
2.8.3. Рекреация эшчәнлегенә караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү .	113
2.8.4. Урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелгән, корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары.....	113
2.8.5. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары.....	114
2.9. Урманнардан урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	115
2.10. Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	115

2.11. Урманнардан урман питомниклары ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	116
2.12. Жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	117
2.13. Урманнардан сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	119
2.14. Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	120
2.15. Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	122
2.16. Урманнардан дини эшчәнлеккә гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	124
2.17. Урманнарны саклауга, яклауга һәм торгызуга карата таләпләр	124
2.17.1. Урманнарда янғын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр	124
2.17.2. Урманнарны яклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны яклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганаclarын ликвидацияләү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары).....	127
2.17.3. Урманнарны торгызуга карата таләпләр	132
2.18. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре	147
3 БҮЛЕК. Урманнардан файдалануда чикләмәләр.....	148
3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр.....	148
3.2. Махсус якланучы урман кишәрлеге төрләре буенча чикләмәләр.....	149
3.3. Урманнардан файдалану төрләре буенча чикләмәләр	150

Кереш

Өлеге урман хужалыгы регламенты Билэр урманчылыгы чикләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау һәм торгызу нигезе булып тора.

Урман хужалыгы регламенты Россия Федерациясе Урман кодексының 87 статьясының 7 өлеше, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман хужалыгы регламентлары составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу чорларын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы босрыгы нигезендә эшләнде.

Урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чоры 2029 елның 1 апреленә кадәр.

Урман хужалыгы регламентын эшләгәндә дәүләт урман реестры материаллары файдаланылды.

Регламентны эшләүче:

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгы.

Почта адресы: Ямашев пр., 37А йорт, Казан шәһәре, 420124.

E-mail: Minleshov@tatar.ru.

Сайт: Minleshov.tatarstan.ru.

Тел. (843) 221-37-01.

Факс (843) 221-37-37.

Урман хужалыгы регламентына үзгәрешләр кертүне гамәлгә ашыручы:

«Бөтенроссия урманчылык һәм урман хужалыгын механикалаштыру фәнни-тикшеренү институты» федераль бюджет учреждениесе филиалы - «Көнчыгыш-Европа урманнарны сынау станциясе».

Почта адресы: 420097, Казан шәһәре, Товарищеская урамы, 40.

E-mail: tatlos@rambler.ru

Тел. (843) 236-29-31, 236-24-91.

Факс (843) 236-33-48.

Россия Федерациясе закон актлары

Россия Федерациясе Урман кодексы (алга таба - РФ Урман кодексы).

Россия Федерациясе Су кодексы (алга таба - РФ Су кодексы).

Россия Федерациясе Жир кодексы (алга таба - РФ Жир кодексы).

Россия Федерациясе Гражданлык кодексы (алга таба - РФ Гражданлык кодексы).

«Жир асты байлыклары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе законы (алга таба - «Жир асты байлыклары турында» РФ законы).

«Янғын куркынычсызлыгы турында» 1994 елның 21 декабрдендәге 69-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - «Янғын куркынычсызлыгы турында» ФЗ).

«Махсус сакланыла торган табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 33-ФЗ номерлы федераль закон).

«Хайваннар дөньясы турында» 1995 елның 24 апрелдендәге 52-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 52-ФЗ номерлы федераль закон).

«Геодезия, картография һәм киңлек мәгълүматлары турында һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 30 декабрдендәге 431-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 431-ФЗ номерлы федераль закон).

«Пестицидлар һәм агрохимикатлар белән имин эш итү турында» 1997 елның 19 июлендәге 109-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 109-ФЗ номерлы федераль закон).

«Намус иреге турында һәм дини берләшмәләр турында» 1997 елның 26 сентябрдендәге 125-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 125-ФЗ номерлы федераль закон).

«Кадастр эшчәнлеге турында» 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 221-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясендә газ белән тәэмин итү турында» 1999 елның 31 мартындагы 69-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 69-ФЗ номерлы федераль закон).

«Жир корылышы турында» 2001 елның 18 июнендәге 78-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 78-ФЗ номерлы федераль закон).

«Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 7-ФЗ номерлы федераль закон).

«Электр энергетикасы турында» 2003 елның 26 мартындагы 35-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 35-ФЗ номерлы федераль закон).

«Элемтә турында» 2003 елның 07 июлендәге 126-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 126-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясе Урман кодексын гамәлгә кертү турында» 2006 елның 04 декабрдендәге 201-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 201-ФЗ номерлы федераль закон).

«Орлыкчылык турында» 1997 елның 17 декабрдендәге 149-ФЗ номерлы

федераль закон (149-ФЗ номерлы федераль закон).

«Ау һәм аучылык ресурсларын саклау һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2009 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 209-ФЗ номерлы федераль закон).

«Үсемлекләр карантини турында» 2014 елның 21 июлендәге 206-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 206-ФЗ номерлы федераль закон).

Россия Федерациясе Урман кодексында каралган хокукый мөнәсәбәтләрне жайга салучы норматив хокукый актлар (2020 елның 01 гыйнварына карата)

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
Россия Федерациясе Хөкүмәте актлары		
91 статьяның 7 өлеше	Дәүләт реестрыннан өзөмтәләр биргән өчен түләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Дәүләт урман реестрыннан өзөмтәләр биргән өчен түләү күләме һәм аны алу тәртибе турында» 2007 елның 3 мартындагы 138 номерлы карары
100 статьяның 2 өлеше	Урман кишәрлекләренә һәм урманнардан файдаланганда барлыкка килә торган мөлкәт хокукларына китерелгән зыянны түләү. Урман законнары бозылу нәтижәсендә урманнарда китерелгән зыян күләмен исәпләү таксаларын һәм методикаларын раслау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман законнарын бозу нәтижәсендә урманнарда һәм аларда булган табигать объектларына китерелгән зыянны каплау үзгәрешләрен раслау турында» 2018 елның 29 декабрдәге 1730 номерлы карары
96 статья	Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге)	«Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге) турында» 2021 елның 30 июнендәге 1098 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәте карары
50 статьяның 3 өлеше	Зат, затлар төркеме тарафыннан эзерләнергә тиешле агач материалының максималь күләмен билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Зат, затлар төркеме тарафыннан эзерләнергә тиешле агач материалының ин зур күләмен билгеләү турында» 2007 елның 22 июнендәге 395 номерлы карары
73 статьяның 4 өлеше	Федераль мөлкәткәге урман ресурслары берәмлеге өчен түләү ставкалары һәм урман кишәрлеген арендау өчен урман кишәрлеге майданы берәмлеге өчен түләү ставкалары билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Федераль милеккәге урман кишәрлеген түләүле нигездә файдалануга алу буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре һәм урман кишәрлеге майданы берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
44 статья	Сусакагычлар, башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, дингез портлары, дингез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм аларны эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Су объекттын файдалануга тапшыру турында карар эзерләү һәм кабул итү тәртибе турында» 2006 елның 30 декабрдәге 844 номерлы карары
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия Федерациясе элемент чыбыкларын һәм

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	кору, аларны эшләтү өчен файдалану	корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында» 1995 елның 9 июнендәге 578 номерлы карары
76 статьяның 3 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре буенча түләү. Федераль мөлкәттә, шулай ук Россия Федерациясе субъектлары мөлкәтендә һәм муниципаль мөлкәттә торучы жирләрдә эзерләнә торган агач материалы берәмлеге өчен түләү ставкаларын билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Федераль милектәге урман кишәрлеген түләүле нигездә файдалануга алу буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре һәм урман кишәрлеге мәйданы берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
16 статьяның 3 өлеше, 60.3 статья	Урманнарда санитар куркынычсызлык. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре турында» 2020 елның 9 декабрдәге 2047 номерлы карары
16 статьяның 3 өлеше, 53 статья	Урманнарда янғын куркынычсызлыгы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарда янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 7 октябрдәге 1614 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарны янгына каршы кору чаралары турында» 2011 елның 16 апрелдәге 281 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман янғыннары аркасында урманнарда барлыкка килгән гадәттен тыш хәлләрне бетерү өчен федераль башкарма хакимият органнары көчләрен һәм чараларын жәлеп итү турында» 2017 елның 2 декабрдәге 1464 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман янғыннары нәтижәсендә барлыкка килгән гадәттен тыш хәлләр турында» 2011 елның 17 маендагы 376 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман янғыннарын сүндерү планын төзү һәм аны һәм аның рәвешен раслау кагыйдәләрен раслау турында» 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарда һәм урман янғыннарында янғын куркынычы турындагы мөһүмәтларның дөреслеген контрольдә тоту кагыйдәләрен раслау турында» 2011 елның 18 августындагы 687 номерлы карары
22 статьяның 3 өлеше	Урманнарны үзләштерү өлкәсендә инвестиция эшчәнлеге. Урманнарны үзләштерү өлкәсендә өстенлекле инвестиция проектлары исемлеген эзерләү һәм раслау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарны үзләштерү турында өстенлекле инвестиция проектлары турында һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенен кайбер актларын көчен югалткан дип тану турында» 2018 елның 23 февралдәге 190 номерлы карары
114 статьяның 6 өлеше	Урман-парк зоналарында урнашкан урманнарның, яшел зоналарда урнашкан урманнарның функциональ	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 1 өлешенен 3 һәм 4 пунктларында күрсәтелгән урманнар урнашкан жирләрнен чикләрен үзгәртү һәм

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	зоналары	урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда функциональ зоналарны билгеләү кагыйдәләрен раслау турында» 2019 елның 21 декабрендәге 1755 номерлы карары
13 статья	Урман инфраструктурасы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Якый торган урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» 2012 елның 17 июлендәге 1283-р номерлы күрсәтмәсе
21 статья	Урман инфраструктурасына бәйлә булмаган объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Якый торган урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы булдыруга бәйлә булмаган объектлар исемлеген раслау турында» 2013 елның 27 маендагы 849-р номерлы күрсәтмәсе
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Электр челтәрләре хужалыгы объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртібе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары
73.1 статьяның 6 өлеше	Дәүләти яисә муниципаль мөлкәткәге урман кишәрлегенә аренда шартнамәсен төзү Дәүләт мөлкәтендә яисә муниципаль мөлкәткәге урман кишәрлегенә аренда шартнамәсен эзерләү һәм төзү тәртібе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Агач материалы эзерләү өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милкәткәге жир кишәрлегенә арендага алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста катнашучыларның конкурс тәкъдимнәрен бәяләү кагыйдәләрен һәм тәкъдим ителгән шартларны бәяләү һәм агач материалы эзерләү өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милкәткәге жир кишәрлегенә арендага алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста жиңүченә билгеләүгә нигез булган билгеләрне раслау турында» 2019 елның 7 мартындагы 241 номерлы карары
Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгы (алга таба - Россия Табигать министрлыгы) норматив актлары		
62 статьяның 3 өлеше	Урман торгызу. Урман торгызу кагыйдәләре	«Урманнарны торгызу кагыйдәләрен, урманнарны торгызу проекты составын, урманнарны торгызу проекты эшләү һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртібен раслау турында» 2020 елның 4 декабрендәге 1014 номерлы боерык
73.1 статьясындагы 7 өлеше	Урман кишәрлегенә типик аренда шартнамәсе	«Урман кишәрлекләрен түләүле нигездә файдалануга тапшыруның бер төрле шартнамәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 542 номерлы боерык
77 статьяның 7 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу турында типик шартнамә	«Урман утыртмаларын сату-алунуң бер төрле шартнамәсен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 488 номерлы боерык
60.15 статья	Сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау	«Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	үзенчәлекләре	үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 29 маендагы 264 номерлы боерык
16 статьяның 3 өлеше, 64 статьяның 3 өлеше	Урманнарны тәрбия кылу. Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләре. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	«Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерык
112 статьяның 5 өлеше	Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, яңадан үстерү үзенчәлекләре	«Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, торгызу үзенчәлекләрен раслау турында» 2007 елның 16 июлендәге 181 номерлы боерык
53.1 статья	Урман янгыннарын кисәтү	«Урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары төрләрен, урманнардан файдаланучы затларның элге чаралар белән тәэмин ителү нормативларын, урманнардан файдаланганда булырга тиешле урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары нормаларын раслау турында» 2014 елның 28 мартындагы 161 номерлы боерык
53.2 статья	Урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын мониторинглау	«Урманнарда янгын куркынычын һәм урман янгыннарын күзәтүне гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2014 елның 23 июнендәге 276 номерлы боерык
15 статьяның 3 өлеше	Урман үсә торган зоналар һәм урманлы районнар	«Россия Федерациясенең урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясенең урманлы районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерык
87 статьяның 7 өлеше	Урман хужалыгы регламентларының составы, аларны эшләү тәртибе, аларның гамәлдә булу вакыты һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибе	«Урман хужалыгы регламентлары составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу вакытын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы боерык
60.5 статья	Урман патологиясе буенча дәүләт мониторингы	«Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2017 елның 5 апрелендәге 156 номерлы боерык
60.7 статья	Зарарлы организмнар таралуны кисәтү	«Зарарлы организмнар таралуны кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 912 номерлы боерык
60.6 статьяның 4 өлеше	Урман патологиясе буенча тикшеренүләр. Урман патологиясе буенча тикшеренүләрне уздыру тәртибе	«Урман авыруларына бәйле тикшеренүләрне уздыру тәртибен һәм урман авыруларына бәйле тикшеренү актының рәвешен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 910 номерлы боерык
16.1 статьяның 4 өлеше, 29 статьяның 9 өлеше	Диләнке эшләр. Агач материалы эзерләү. Агач материалы эзерләү кагыйдәләре. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	«Агач материалы эзерләү кагыйдәләрен һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыктарда агач материалы эзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрәндәге 993 номерлы боерык «Диләнке эшләр төрләрен, аларны уздыру тәртибен һәм эзлеклеген, Диләнке эшләрнең технологик карта рәвешен, Диләнкене карап чыгу акты рәвешен һәм Диләнкене карау тәртибен раслау турында» 2016 елның 27 июнендәге 367 номерлы боерык

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
60.4 статья	Урманнарны яклау буенча районнарда бүленеш	«Урманнарны яклау буенча районнарда бүлү тәртибен раслау турында» 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерык
91 статья	Дәүләт урман реестры	«Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматлар кертү һәм аны үзгәртүгә нигез булган документлар исемлеген, аларның рәвешләрен һәм аларны эзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрәндәге 496 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрында булган, зарури тәртиптә тапшырыла торган мәгълүмат төрләре исемлеген һәм аларны тапшыру шартларын раслау турында» 2013 елның 30 октябрәндәге 464 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрын алып бару рәвешләрен раслау турында» 2016 елның 6 октябрәндәге 514 номерлы боерык
70.1 статьяның 12 өлеше	Урман кишәрлекләрен проектлау	«Урман кишәрлегенә проект документлары составына һәм аның эчтәлегенә карата таләпләр, аны эзерләү тәртибен раслау турында» 2017 елның 3 февралендәге 54 номерлы боерык
60.13 статья	Урманнарны радиоактив пычранудан саклау үзенчәлекләре	«Урманнарның радиоактив пычрану зоналарында профилактика һәм тернәкләндерү чараларын гамәлгә ашыру үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 8 июнендәге 283 номерлы боерык
65 статьяның 5 өлеше	Урман орлыкчылыгы	«Урман орлыкчылыгы объектларын (урман орлыкчылыгы плантацияләрен, даими урман орлыклары кишәрлекләрен һәм шуңа охшаш объектларны) төзү һәм аерып чыгару кагыйдәләрен раслау турында» 2015 елның 20 октябрәндәге 438 номерлы боерык, «Төп урман агач токымнарының урман үсемлекләренә районнарда бүленгән орлыкларын куллану тәртибен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 909 номерлы боерык
46 статьяның 3 өлеше	Урманнарда агач материалын һәм башка урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану. Урманнарда агач материалы һәм башка урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре	«Урманнарда агач материалы һәм башка урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерык
38 статья	Урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану	«Урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә генә урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерык
49 статьяның 3 өлеше	Урманнарда файдалану турында хисап. Урманнарда файдалану турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарда файдалану турында хисап кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарда файдалану турында хисап тапшыру рәвешен һәм тәртибен, шулай ук урманнарда файдалану турында электрон рәвештә хисап рәвешенә карата таләпләр

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
		раслау турында» 2017 елның 21 августындагы 451 номерлы боерык
66 статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисап. Урманнардан файдалану һәм урман үрчетү турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны торгызу һәм үрчетү турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны торгызу һәм үрчетү турында хисап рәвешен һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны торгызу һәм үрчетү турында электрон рәвештәге хисап форматына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 21 августындагы 452 номерлы боерык
89 статья	Урманнарны үзләштерү проектына дәүләти һәм муниципаль экспертиза. Урманнарны үзләштерү проектына дәүләти һәм муниципаль экспертиза тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проектына дәүләт экспертизасы һәм муниципаль экспертиза тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 513 номерлы боерык
26 статьяның 3 өлеше	Урман декларациясе. Урман декларациясен тутыру һәм тапшыру тәртибе	«Урман декларациясенә рәвешен, аны тутыру һәм тапшыру тәртибен, электрон рәвештә урман декларациясе форматына таләпләр раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 539 номерлы боерык
60 статьяның 3 өлеше, 60.11 статьяның 3 өлеше	Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап. Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап тапшыру тәртибе. Урманнарны яклау турында хисап. Урманнарны яклау турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны янгыннардан саклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны янгыннардан саклау турында хисап рәвешен һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны янгыннардан саклау турында электрон рәвештә хисап тапшыру форматына карата таләпләр, урманнарны яклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны яклау турында хисап рәвешен һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны яклау турында электрон рәвештә хисап форматына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 9 мартындагы 78 номерлы боерык
60.8 статьяның 5 өлеше	Зыянлы организмнарның чыганаclarын юк итү	«Зыянлы организмнарның чыганаclarын юк итү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 913 номерлы боерык
53.4 статья	Урман янгыннарын сүндерү	«Урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2014 елның 8 июлендәге 313 номерлы боерык
64.1 статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман урнашкан жирләргә кертү	«Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман урнашкан жирләргә кертү тәртибен һәм тиешле акт рәвешен раслау турында» 2019 елның 11 мартындагы 150 номерлы боерык
86 статьяның 5 өлеше	Россия Федерациясе субъектының урман планы. Россия Федерациясе субъектының урман планы составы һәм аны эзерләү тәртибе	«Россия Федерациясе субъекты урман планының бер төрле рәвешен һәм составын, аны эзерләү һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 20 декабрәндәге 692 номерлы боерык
32 статья	Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу	«Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерык
67 статья, 68 статья	Урманнарны тәртипкә китерү турында гомуми нигезләмәләр.	«Урманнарны тәртипкә китерүнең кулланма кагыйдәләрен раслау турында» 2018 елның 29

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	Урман корылышының этчәлеге	мартындагы 122 номерлы боерык
63 статьяның 2 өлеше	Урман үрчетү. Урман үрчетү кагыйдәләре	«Урманнарны үрчетү кагыйдәләрен, урманнарны үрчетү проекты составын, аны эшләү тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 541 номерлы боерык
Федераль урман хужалыгы агентлыгы норматив актлары (алга таба - Рослесхоз)		
88 статьяның 2 өлеше	Урманнарны үзләштерү проекты Урманнарны үзләштерү проектының составы һәм аны эшләү тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проекты составын һәм аны эшләү тәртибен раслау турында» 2012 елның 29 февралендәге 69 номерлы боерык
29 статьяның 5 өлеше	Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибе	«Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы боерык
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану	«Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану очраklары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерык
43 статья	Урманнардан жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану	«Урманнардан жир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, жир кишәрлеге бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урманнардан жир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану очраklары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерык
31 статья	Чәер эзерләү	«Чәер эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 911 номерлы боерык
39 статья	Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	«Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерык
34 статья	Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыю	«Азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерык
40 статья	Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану	«Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерык
41 статья	Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану	«Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерык
29 статьяның 6 өлеше, 81 статьяның 3 пункты	Агач материалы эзерләү. Агач материалын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токымнары) исемлеге	«Агач материалын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токымнары) исемлеген раслау турында» 2011 елның 5 декабрәндәге 513 номерлы боерык

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
53 статьяның 4 өлеше, 53.1 статья	Урманнарда янгын куркынычсызлыгы. Урман янгыннарын кисәтү	«Урманнарны янгынга каршы тээмин итү нормативларын раслау турында» 2012 елның 27 апрелдәге 174 номерлы боерык, «Урманнарның табигый янгын куркынычы классификациясен һәм, һава шартларына карап, урманнарда табигый янгын куркынычы классификациясен раслау турында» 2011 елның 5 июлендәге 287 номерлы боерык
Татарстан Республикасы норматив актлары		
82, 83 статьялар	Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләре. Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарының аерым вәкаләтләрен Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнарына тапшыру	«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасы Урман планын раслау турында» 2018 елның 24 декабрдәге ПУ-880 номерлы указы, «2014-2024 елларга Татарстан Республикасының урман хужалыгын үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елның 30 июлендәге 531 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасының төбәк әһәмиятендәге яки муниципальара әһәмиятендәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары исемлеген раслау турында» 2019 елның 17 октябрдәге 916 номерлы карары Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының «Татарстан Республикасында шәхси ихтыяжлар өчен урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе буенча гражданнар өчен түләү дәрәжәләрен билгеләү турында» 2020 елның 7 октябрдәге 107-2/нпс-2020 номерлы карары

1 бүлек. Гомуми мәгълүматлар

1.1. Урманчылыкка кыскача сыйфатлама

1.1.1. Урманчылыкның аталышы һәм урнашкан урыны

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының Биләр урманчылыгы Татарстан Республикасының үзәк өлешендә Алексеевск, Әлки, Аксубай, Чистай, Нурлат районнары территориясендә һәм Яңа Чишмә муниципаль районының бер өлешендә урнашкан.

Биләр урманчылыгы (алга таба кыскалык өчен - урманчылык) төньякта - Кама, көньяк-көнбатышта - Әлки, көнбатышта - Болгар, көнчыгышта - Аксубай, көньякта Нурлат урманчылыклары белән чиктәш булып тора һәм төньяк-көнбатышта Куйбышев сусаклагычының яр бусе сызыгы белән чикләнә. Урманчылык территориясенә төньяктан көньякка кадәр озынлыгы - 69 километр (алга таба - км), көнчыгыштан көнбатышка кадәр - 80 км (иң зур күрсәткечләр).

Урманчылыкның конторасы Биләр авылында урнашкан, ул республика башкаласы Казан шәһәреннән - 150 км һәм иң якин Нурлат тимер юлы станциясеннән 60 км ераклыкта урнашкан.

Урманчылыкның адресы: 422920, Татарстан Республикасы, Алексеевск районы, Биләр авылы, Серов урамы, 13.

Тел. 8 (84341) 43-3-25, E-mail: Bilyarskoe.Gku@tatar.ru.

1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми мәйданы, урманчылык территориясенә районнар буенча бүленеше

Урманчылык территориясенә муниципаль берәмлекләр буенча бүленеше 1 нче таблицада китерелә.

1 нче таблица

Урманчылык төзелеше

Т/с	Кишәрлек урманчылыкларының аталышы	Административ район (муниципаль берәмлек)	Гомуми мәйданы, гектар
1	2	3	4
1.	Алексеевск	Алексеевск	7644
		Әлки	96
		Жәмгысе	7740
2.	Баганино	Алексеевск	4306
		Яңа Чишмә	22
		Чистай	7746
	Жәмгысе	12074	

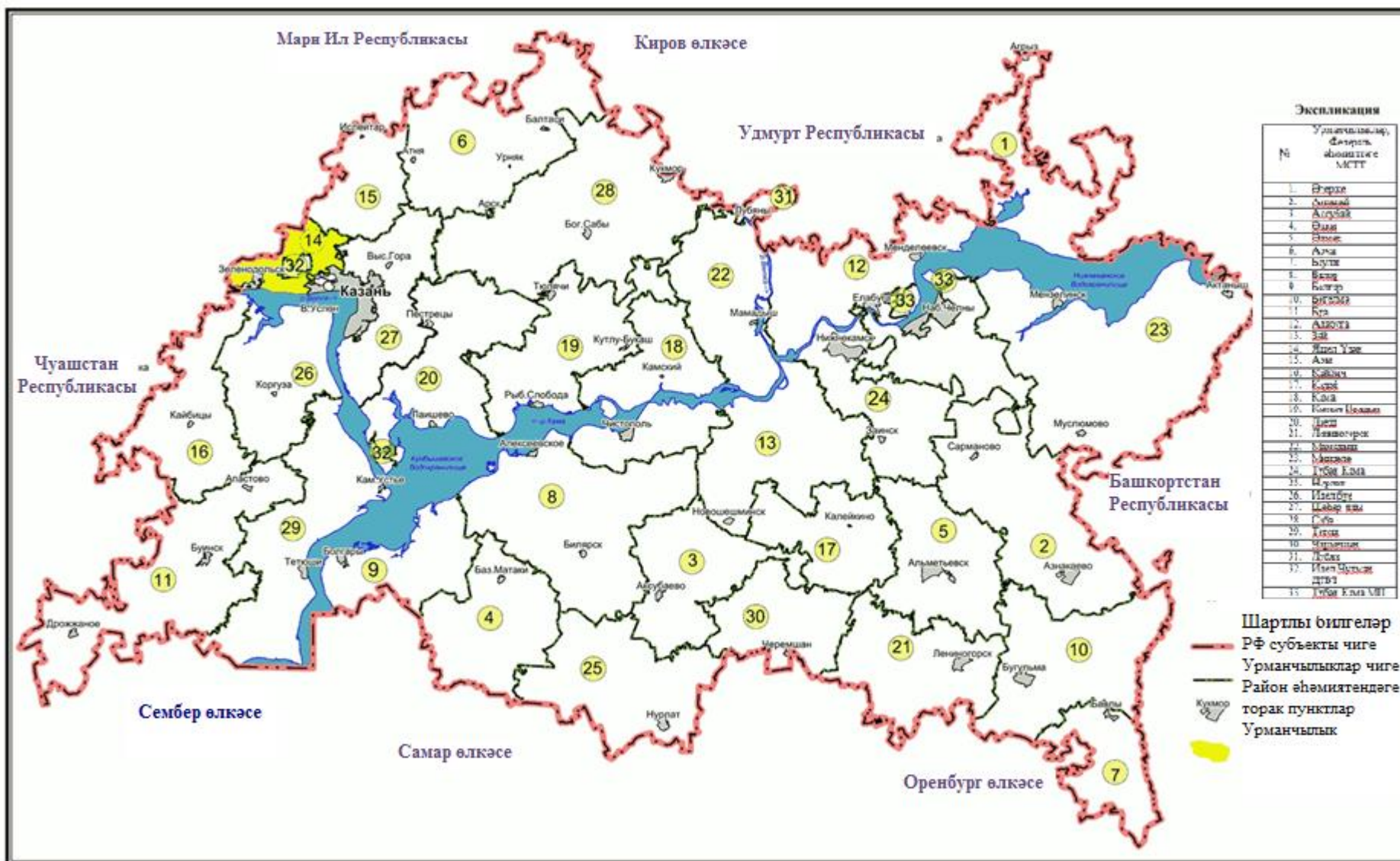
Т/с	Кишәрлек урманчылыкларының аталышы	Административ район (муниципаль берәмлек)	Гомуми мәйданы, гектар
1	2	3	4
3.	Биләр	Алексеевск	4571
		Аксубай	5531
	Жәмгысе		10102
4.	Кызыл Юл	Аксубай	76
		Нурлат	11620
	Жәмгысе		11696
5.	Зур Полянка	Алексеевск	8412
		Әлки	751
	Жәмгысе		9163
Урманчылык буенча барлыгы			50775
шул исәптән районнар буенча		Аксубай	5607
		Алексеевск	24933
		Әлки	847
		Яңа Чишмә	22
		Нурлат	11620
		Чистай	7746

Урманчылыкның урман фонды биләмәләр буларак та, аерым-аерым торучы, төрле зурлыктагы утраучыклар буларак та гыйбарәт. Урманчылык территориясендә Кече Чирмешән, Актай, Талкыш, Шонталы, Мараса, Курлянка, Каргалы, Кирәмәт, Әдәмсу елгалары һәм күп кенә вак елгалар, чишмәләр ага.

Урманчылык республиканың аз урманлы өлешендә урнашкан. Территорияләрендә урман фонды урнашкан муниципаль районнарның урманлы өлеше 15 процент тәшкил итә.

Урманчылык территориясе бүлеп күрсәтелгән Татарстан Республикасы 1 нче схематик каратада күрсәтелгән.

1 нче карта-схема

1.1.3. Урманчылык урманнарының урман үсү зоналарына, урманлы районнарға һәм урман яклау зоналарына һәм урман-орлык районнарына бүленеше

Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Россия Федерациясенең урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясенең урманлы районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боекы белән расланган урман үсү районнарына бүленеш нигезендә урманчылык территориясе Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районына кертелгән (2 нче таблица).

2 нче таблица

Урманчылык урманнарының урман үсү зоналарына һәм урманлы районнарға бүленеше

Т/с	Кишәрлек урманчылыкларының аталышы	Урман үсә торган зоналар	Урманлы район	Урман яклау районнарына бүленеш зонасы	Урман-орлык буенча районнарға бүленеш зонасы	Урман кварталлары исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Алексеевск	Урман-дала зонасы	Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районы	Урман патологиясе буенча уртача куркыныч	Нарат өчен - 3, чыршы - 4, имән - 2	1-94, 101-125	7740
2.	Баганино					1-150	12074
3.	Биләр					1-102	10102
4.	Кызыл Юл					1-98	11696
5.	Зур Полянка					1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
Барлығы							50775

Урманчылык территориясенең һәм кишәрлек урманчылыкларының урманнар үсә торган зоналарға һәм урманлы районнарға бүленеше 2 нче схематик картада күрсәтелгән.

2 нче карта-схема

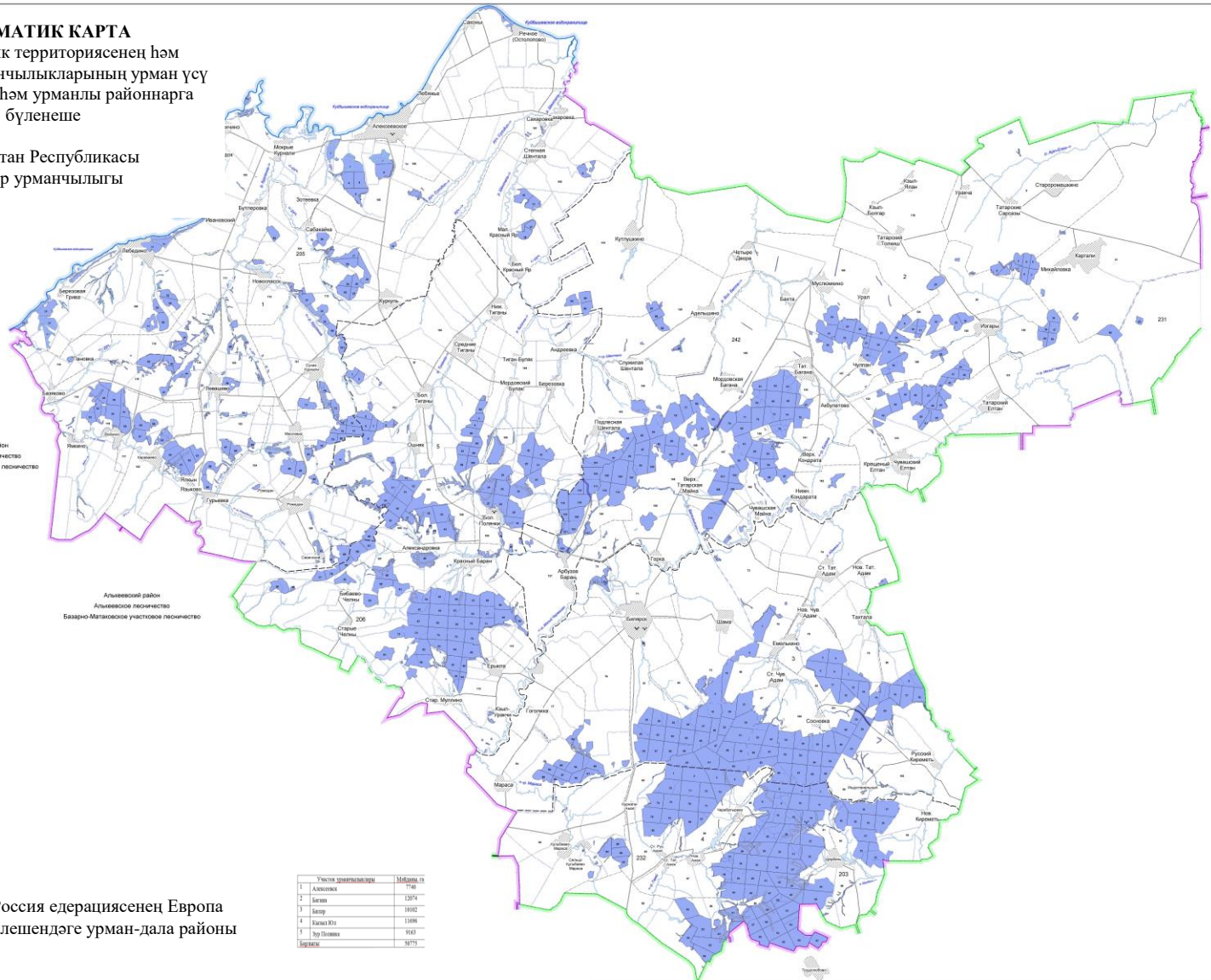
СХЕМАТИК КАРТА
 Урманчылык территориясенә һәм
 кишәрлек урманчылыкларының урман үсү
 районнарына һәм урманлы районнарға
 бүленеше

Татарстан Республикасы
 Биләр урманчылыгы

Спаский район
 Богарское лесничество
 Никольское участковое лесничество

Альшеевский район
 Альшеевское лесничество
 Базарно-Матафовское участковое лесничество

Россия едерациясенә Европа
 өлешендәге урман-дала районы

Урман типнама	Миллион га
1 Алсулык	748
2 Бетпа	12074
3 Бетр	1892
4 Калып Юз	1086
5 Бул Юз	1643
Бирелә	1075

1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләрә буенча максатчан билгеләнеше һәм яклаучы урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук яклаучы, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлеп чыгару нигезләре

3 нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеше һәм яклагыч урман категорияләре буенча бүленеше

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләрәнең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
Жәмгысе урманнар, шул исәптән	Алексеевск	1-94, 101-125	7740	
	Баганино	1-150	12074	
	Биләр	1-102	10102	
	Кызыл Юл	1-98	11696	
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163	
	Жәмгысе		50775	
1. Яклаучы урманнар барлыгы, шул исәптән			14366	
1.1. махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнар	Алексеевск	кварталлар: 12, 13, 14, 15	587	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарға, эксплуатация урманнарына керту һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Баганино		0	
	Биләр	кварталлар: 3-8, 11-63, 66-69, 83	8159	
	Кызыл Юл	кварталлар: 1-4, 70-82	2345	
	Зур Полянка		0	
1.2. су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Жәмгысе		1791	РФ Урман кодексы, РФ Су кодексы «Татарстан Республикасы территориясендә
	Алексеевск	квартал: 102, әлеге кварталларның бер өлеше: 1, 4, 19, 28, 29, 37, 38, 39, 43, 46, 47, 60,	534	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
		61, 62, 64, 68, 69, 70, 72, 81, 82, 87, 91, 94, 103, 104, 105, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 125		урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Баганино	квартал өлешләре: 29, 69, 70, 83, 115, 117, 119, 121, 123, 125, 128, 134, 137, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 149, 150	121	
	Биләр	квартал: 78, квартал өлешләре: 18, 70, 71, 92, 93, 95, 97, 98, 101, 102	107	
	Кызыл Юл	квартал: 9, квартал өлешләре: 3, 4, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 15, 26, 27, 28, 29, 32, 37, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 51, 53, 55, 57, 58, 60, 63, 68, 69, 73, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 98	513	
	Зур Полянка	квартал өлешләре: 1, 10, 11, 12, 16, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 37, 38, 39, 43, 44, 45, 48, 49, 54, 56, 63, 83, 85, 87, 93, 101, 102, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 113	516	
1.3. табигый һәм бүтән объектларны яклау вазыйфасын үтәүче урманнар, шул исәптән			65	
1.3.1. яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлегенә турында законнар нигезендә билгеләнгән тиммер юлларга бүлү бирелгән полосалар чикләрендә һәм автомобиль	Жәмгысе		65	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны
	Алексеевск		0	
	Баганино	квартал өлешләре: 69, 70, 109, 110, 111, 116, 123, 137, 140	42	
	Биләр	квартал өлешләре: 22, 39, 93, 101	22	
	Кызыл Юл		0	
	Зур Полянка	110 квартал өлеше	1	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
юлларының юл буе полосаларында урнашкан урманнар)				тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
1.4. Кыйммәтле урманнар барлыгы, шул исәптән			11923	
1.4.1. су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары	Жәмгысе		523	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы,
	Алексеевск	кварталлар: 3, 7, 30, 31, квартал өлешләре: 2, 103, 105, 109, 111, 114	523	
	Баганино		0	
	Биләр		0	
	Кызыл Юл		0	
	Зур Полянка		0	
1.4.2. уылдык саклаучы урман полосалары	Жәмгысе		328	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы,
	Алексеевск	квартал: 20, әлеге кварталларның бер өлеше: 1,2, 19, 28, 29, 94, 103, 109, 114	328	
	Баганино		0	
	Биләр		0	
	Кызыл Юл		0	
	Зур Полянка		0	
1.4.3. эрозиягә каршы урманнар	Жәмгысе		762	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16
	Алексеевск	кварталлар: 16, 21, 35, 44, 45, 88, әлеге кварталларның бер өлеше: 38, 47, 64, 72, 81, 82, 87, 91, 113, 119, 120, 121, 123, 124, 125	592	
	Баганино		0	
	Биләр		0	
	Кызыл Юл		0	
	Зур Полянка	квартал өлешләре: 10, 11, 12, 16, 101	170	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
				июндәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы,
1.4.4. урман-дала урманнары (дала зонасында, урман-дала зонасында урнашкан, саклау функцияләрен үти торган урманнар)	Жәмгысе		10310	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июндәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы,
	Алексеевск	кварталлар: 5, 6, 8, 9, 10, 11, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 32, 33, 34, 36, 40, 41, 42, 48, 58, 65, 66, 67, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 83, 84, 85, 86, 89, 90, 92, 93, 101, 106, 108, 116, квартал өлешләре: 4, 37, 39, 43, 46, 68, 69, 70, 104, 105, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 125	3769	
	Баганино	кварталлар: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 118, 124, 129, 135, 136, 138, 142, 148, квартал өлешләре: 29, 117, 125, 126, 127, 130, 132, 133, 134, 137, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 149, 150	2341	
	Биләр	кварталлар: 1, 2, 64, 65, 73, 74, 75, 76, 77, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 94, әлеге кварталларның бер өлеше: 70, 71, 79, 82, 92, 93, 95, 96, 98, 99, 100, 102	1375	
	Кызыл Юл	кварталлар: 94, 95, 96, 97, әлеге кварталларның бер өлеше: 68, 83, 84, 86, 88, 98	355	
	Зур Полянка	кварталлар: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 40, 41, 42, 46, 50, 51, 52, 53, 77, 78, 79, 80, 81, 89, 90, 91, 92, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 103, әлеге кварталларның бер өлеше: 1, 44, 45, 48, 49, 101, 102, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113	2470	
2. Эксплуатация	Жәмгысе		36409	РФ Урман кодексы,

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
урманнары	Алексеевск	кварталлар: 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 63, 122, квартал өлешләре: 60, 61, 62, 115, 117, 118, 123	1407	«Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Баганино	кварталлар: 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 112, 113, 114, 120, 122, 131, 147, әлеге кварталларның бер өлеше: 69, 70, 83, 109, 110, 111, 115, 116, 119, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 137, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 149, 150	9570	
	Биләр	кварталлар: 9, 10, 72, 80, 81, әлеге кварталларның бер өлеше: 79, 82, 96, 97, 99, 100, 102	8598	
	Кызыл Юл	кварталлар: 6, 9, 10, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 49, 50, 52, 54, 56, 59, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 93, әлеге кварталларның бер өлеше: 5, 7, 8, 11, 13, 14, 15, 26, 27, 28, 29, 32, 37, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 51, 53, 55, 57, 58, 60, 63, 69, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 98	10828	
	Зур Полянка	кварталлар: 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 82, 84, 86, 88, 94, 114, әлеге кварталларның бер өлеше: 24, 25, 26, 27,	6006	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
		28, 30, 37, 38, 39, 43, 54, 56, 63, 83, 85, 87, 93, 101, 102, 105, 106, 108, 109, 111, 112, 113		

1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды жирләре составыннан урманлы һәм урмансыз жирләргә сыйфатлама

4 нче таблица

Урманчылык территориясендә урман фондының урманлы һәм урмансыз жирләренә сыйфатлама

Жирләренә категориясе	Урманчылык буенча барлыгы	
	Майданы, гектар	Процент
1	2	3
Жирләренә гомуми майданы	50775	100
Урманлы жирләр - барлыгы	49657	97,8
Урман үсемлекләре каплаган жирләр, барлыгы	48709	95,9
шул исәптән урман культуралары	3515	6,6
Урман үсемлекләре капламаган жирләр, барлыгы	775	1,9
Шул исәптән		
- тоташмаган урман культуралары	163	0,4
- урман питомниклары; плантацияләр	10	-
- табигый аралыклар	-	-
- урман торгызу фонды, барлыгы	752	1,5
Шул исәптән		
- көекләр	-	-
- һәлак булган утыртмалар	1	-
- киселгән урыннар	295	0,4
- ачык, ташландык урыннар	479	1,1
Урмансыз жирләр - барлыгы	1118	2,2
Шул исәптән		
- сөрүлекләр	44	0,1
- печән чабу урыннары	222	0,4
- жәйләүләр	24	0,1
- сулар	91	0,2
- бакчалар	7	-
- юллар, ызаннар	364	0,7
- утарлар һ.б.	54	0,1
- сазлар	152	0,3
- комнар	-	-
- башка төрле жирләр	160	0,3

1.1.6. Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланучы табигый

территорияләргә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләрен үстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама

Хокукий режим РФ Урман кодексының 112 статьясы белән билгеләнә. Бу жирләр әйләнештән алынган яки әйләнешендә чиклэнгән (РФ Жир кодексының 27 статьясы).

Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә тыела яисә рөхсәт ителә, гамәлгә ашырыла торган конкрет эшчәнлек төрләре, шул исәптән урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау яисә яңадан житештерү өлкәсендә, РФ Жир кодексы, РФ Урман кодексы, «Махсус сакланыла торган табигать территорияләре турында» 33-ФЗ номерлы федераль закон, шулай ук аларны үтәү өчен чыгарылган Татарстан Республикасы норматив хокукий актлары белән билгеләнә.

Урманчылык территориясендә гамәлдәге һәм проектлана торган түбәндәге махсус сакланыла торган табигать территорияләре (алга таба - МСТТ) бар (5 нче таблица).

5 нче таблица

Махсус сакланучы табигый территорияләр исемлеге

Т/с	Махсус сакланучы табигый территориянең аталышы. Аерып чыгару нигезе	Объектның майданы, гектар	Кишәрлек урманчылыгы, квартал, бүлемтек	МСТТ профиле	Кыскача сыйфатлама һәм хужалык алып бару тәртибе
1	2	3	4	5	6
Гамәлдәге махсус сакланучы табигый территорияләр					
1.	«Иваново нарат урманы» төбәк әһәмиятендәге ландшафт профилендәге дөүләт табигать тыюлыгы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Табигать объектларын республика әһәмиятендәге саклана торган дөүләт табигать территорияләре итеп тану турында» 1991 елның 23 июлендәге 313 номерлы карары)	587	Алексеевск, кварталлар: 12-15	Ландшафт	Гүзәл урман биләмәсе Куйбышев сусаклагычы утравында урнашкан. Тыюлыклы табигать саклау режимы, МСТТ паспортында билгелэнгән.
2	«Региональ әһәмияттәге «Биләр» дөүләт табигать зоология (аучылык)	12900	Биләр, кварталлар: 3-8, 11-63, 66-69, 83 Кызыл Юл,	Биологик (аучылык) тыюлыгы	Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында

Т/с	Махсус сакланучы табигий территориянең аталышы. Аерып чыгару нигезе	Объект-ның майданы, гектар	Кишәрлек урманчылыгы, квартал, бүлемтек	МСТТ профиле	Кыскача сыйфатлама һәм хужалык алып бару тәртибе
1	2	3	4	5	6
	тыюлыгы «Региональ әһәмияттәге «Әгерже», «Биләр», «Сурнарский» дәүләт табигать зоология (аучылык) тыюлыклары турында нигезләмәләрне раслау хакында» 2004 елның 17 ноябрәндәге 494 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары		кварталлар: 1-4, 70-82		билгеләнгән табигать һәйкәлен саклау режимын үтәү. Тоташ кисүләргә тыела. Һәлак булган һәм зарарланган агачларны кисү максатларында сайланма кисүләргә рөхсәт ителә.
Проектлана торган махсус сакланучы табигий территорияләр					
Проектланмый					

1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарда сыйфатлама

Татарстан Республикасы территориясендә сыйфатламалары буенча илкүләм мирас урманнарына кергән өчен тиешле урманнар юк.

1.1.8. Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланучыга тиешле биологик күптөрлелек төрләрен һәм буфер зоналары зурлыклары исемлеге

Биологик күптөрлелекне саклау - урман хужалыгы эшчәнлеген алып баруда зарури шарт. Ул яклаучы урманнарда, махсус сакланучы урман кишәрлекләрендә генә түгел, ә диләнке эшләргә гамәлгә ашырылганда да тәмин ителергә тиеш.

Урман кишәрлекләрендә кисү эшләргә уздырылганда тереклек итү тирәлеген шартлары шактый үзгәрә. Үсеш алуның үзгәргән шартларында, яңа шартларга хас булганча, бары тик урман биоценозлары гына яши ала, шуңа күрә тереклек тирәлеген тамырдан үзгәртә торган тоташ кисүләргә барышында биотопларны (биоценоз биләгән кинлекләргә абиотик факторлары буенча беришлеләренә карата) максимум саклау мөһим.

Үсемлекләргә һәм хайваннарның урман төрләргә тереклек итә торган шартлар төрлеләгән саклау өчен диләнкеләргә аерып чыгарганда һәм таксацияләгәндә әһәмиятле биотоплар (әһәмиятле объектлар) - кисү эшләргә кагылмый торган һәм биотөрлелекне саклау өчен әһәмиятле булган, зур булмаган жир кишәрлекләргә аерып чыгарыла, ә диләнкеләр эшләнгәндә, - саклана.

Аларның булуы билгеле бер дәрәжәдә табигий жимерелү нәтижеләрен

имитациялэргэ булыша, киселгэн урыннарда урман тирэлеген сакларга һәм торгызырга ярдәм итэ. Әлеге объектлар Россия Кызыл китабына һәм/яки төбәкләрдәге Кызыл китапларга кертелгән, сирәк очраучы һәм зәгыйфь тере организм төрлөрөнөң потенциалы тереклек итү урыннары булып тора.

Диләнке эшләрэн гамәлгә ашырганда сакланылырга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары 6 нчы таблицада чагылдырылды.

6 нчы таблица.

Диләнке эшләрэн гамәлгә ашырганда сакланырга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналары зурлыгы (зарурлык булганда)
1	2	3	4
1	Даими һәм вакытлы су агымнары	Су агымының аерым ачык күренеп тора торган үзене. Вакытлы су агымы даими рәвештә су басу эзләре буенча ачыкланырга мөмкин. Коры жәйдә су агымы кибәргә мөмкин	Әгәр нормативларда башкача билгеләнмәсә, даими су агымнары өчен киңлеге кимендә 50 метр (алга таба - м), вакытлы су агымнары үзәннәре буйлап кимендә 20 м буфер зоналары билгеләнә. Буфер зонасында урман баскан тугайлык булырга тиеш түгел һәм су агымы үзәннән башлап яисә урмансыз тугайлыктан башлап һәр ягыннан үлчәнә. Искәрмә: буфер зонасына мәжбүри рәвештә сөзәк таулар һәм тамыр токымнары чыккан урыннар кертелгә тиеш
2	Кизләүләр (чишмәләр), грунт сулары чыгу урыннары	Төптә кизләүләр аерылып торырга мөмкин, яисә су таудан агучы чишмә рәвешендә агып чыга. Чишмә карст бүрәнкәсеннән агып чыгарга мөмкин	Чишмәләр буйлап (алар чыккан урыннар тирәли) киңлеге кимендә 50 м буфер зоналары аерыла. Дөвалану яисә савыктыру максатларында файдаланыла торган, шулай ук зиярәт кылу объекты булып хезмәт итүче (изгеләр чишмәсе) чишмәләр тирәли буфер зонасы киңәйтелгә мөмкин - аерым тәртиптә билгеләнә.
3	Сазланган уйсулыклар һәм вакыты-вакыты белән су баса торган урыннар	Әлеге кишәрлек артыгы белән дымланган: су өслеккә чыккан яисә аяк белән басканда бүселеп чыга. Объект чикләрендә - артык дымланган урман типларының туфрак катламы. Кырые буйлап, шулай ук объектлар чикләрендә агачлар юк яисә товарлык дәрәжәсе аз булган агачлар гына үсә	Су баса торган кишәрлек кырые буйлап су өслектә тора яисә басканда чыга. Рельефта түбәнрәк урында, туфрак өсте капламы чигендә, чиге буйлап туфрак өсте катламы һәм агачлыктар сыйфатында
4	Күлләрнең, сазларның һәм башка ачык	Ачык киңлекләрнең (күлләр, сазлар, болыннар) ярларында	Киңлеге кимендә 50 м урман кашагы күл суыннан алып яисә ачык башка

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналары зурлыгы (зарурлык булганда)
1	2	3	4
	урыннарның ярлары буйлап урман кашаклары, сазлыкларда зур булмаган утраулар	урман кашакларын аерып чыгару урман корылышы буенча яклагыч полоса билгеләнмәгән очракта башкарыла	урын киселешеннән башлап үлчәнә. Ләкин, әгәр күлдә утраучык яисә сазланган урын булса, буфер зонасын каты яр кырыеннан яисә сазлык яки ачык территория кырыеннан башлап үлчиләр. Шулай ук сазлык белән әйләндереп алынган зур булмаган (0.5 гектарга кадәр) утраулар да билгеләнә. Искәрмә: әгәр әлеге күл яисә сазлык хайваннарның сезонлы туплану һәм үрчү урыны, сирәк очраучы һәм нәзберек төрләрнең фактта тереклек итү урыны булып торса, ул очракта буфер зонасы киңәйтелергә тиеш
5	Чокырлар, су агымнарының тирән үзәнлекләре, башка төрле сөзәклекләр	Су агымнарының тирән кергән үзәнлекләре һәм чокырлар - тауның текәлегә 10° башланып киткәндә. Башка текә таулар (киртләчләр, текә ярлар) - тауның текәлегә кимендә 20° булган очракта	Нормативларда башкача билгеләнмәсә, сөзәк тау өсте һәм асты буйлап киңлегә кимендә 15-20 м буфер зоналары билгеләнә. Сөзәк тауның үзе һәм буфер зонасы әһәмиятле объект булып тора.
6	Төп токымнарның, урман белән капланган калкулыкның шәрә урыннары, известлы токым, ачык комлы кишәрлекләр, дюналар, таш чәчелгән урыннар	Куәте аз булган туфрак үсемлекләре белән капланган, төп токымнар шәрәләнгән торган урыннар. Таш чәчелгән урыннар - төрле зурлыктагы һәм шомалыктагы ташлар жыелмасы. Тау битләрендә, тау киртләчләрендә, ярларда һәм алар янәшәсендә еш очрый. Ташлы һәм шәрәләнгән урыннар аз куәтле туфрак үсемлекләре белән капланырга мөмкин. Комлы дюналар өлешчә аз куәтле туфрак-үсемлек катламы белән ныгытылырга мөмкин	Объект кишәрлекнең төп токымнары шәрәләнгән чиге буйлап яисә таш чәчелгән урын чиге буйлап билгеләнә. Таш чәчелгән, төп токымнар шәрәләнгән урын, дюна комплексы кырыеннан киңлегә кимендә 20 метрлы буфер зонасы билгеләнә
7	Аерым зур йомры ташлар һәм кантарлар	Лишайниклар һәм үсемлекләр белән капланган аерым зур йомры ташлар (2 куб.метрдан башлап) һәм кантарлар.	Аерым зур йомры ташларны майданлы объектны билгеләмичә генә билгеләргә була, аларның тупланышы майданлы объект буларак билгеләнә
8	Карст элементлары	Известькатнашмалы токым ятмалары якин яткан урыннарда ярыклар, бүрәнкәләр, юкка чыга торган су агымнары һәм сулыклар, коры үзәнлекле сазлыклар. Калын известьташ катламының су белән юылган куышлыклары. Өслегендә уйсулыклар,	Объект тирәли уйсулык, куышлык кырыеннан киңлегә кимендә 20 м буфер зонасы билгеләнә.

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналары зурлығы (зарурлык булганда)
1	2	3	4
		жимерек, ярык урыннар күренә. Карст элементлары белән чишмәләр, кизләүле сазлыклар бәйлә булырга мөмкин. Өслегендә шәрәләнган известьташлар күренергә мөмкин	
9	Ачык һәм ярымачык урыннар	Урман белән капланмаган кишәрлекләр: зур булмаган аланлыклар, сирәклекләр, болынлыклар һ.б. (шул исәптән сазлыкланган). Агачларның тулылығы 0,4 ким. Запас 50 куб.метр/гектардан азрак.	Чиге буйлап агачлар арасында (тулылығы һәм запасы ким булган кишәрлек)
10	Таркалу тәрәзәләре чыбык-чабык һәм жыл аударган агачлар-туфрак комплекслары белән тупланган.	Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәге аунаклар бар (диаметры 20 сантиметрдан (алга таба - см) башлана). Жыл аударган агач-туфрак комплекслары (ВПК) - зур агачларның тамыр системасы һәм туфракның өске катламнары белән бергә аву нәтижәсе	Таркалу тәрәзәләрен табигый яңару төркемнәре, шулай ук башка объектлар белән берлектә билгеләү максатка ярашлы була. Билгеләү эше объект чикләре буенча башкарыла
11	Коры-сары, биек түмәрләр, куышлы агачлар, берән-сәрән ятучы зур чыбык-чабыклар	Төрле токымнардан зур күләмле (диаметры 20 см башлана торган) коры-сары. Куышлы һәм тукран тукуган эзләре булган коры-сары аеруча кыйммәтле була. 2-5 м биеклегендәге һәм 20 см зуррак диаметрлы табигый эре түмәрләр. Куышлы агачлар. Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәге чыбык-чабыклар (диаметры 20 см башлана)	Диләнке эшләгәндә куркыныч тудырмый торган коры-сарыны саклау максатка ярашлы була. Корыган һәм куышлы тере агачлар зарури сакланарга тиеш
12	Күп еллык агачлар һәм аларның чәчәклекләре, жыйнак биологик кыйммәтле урыннар	Берән-сәрән күп еллык агачлар, аларның чәчәклекләре һәм жыйнак биологик кыйммәтле кишәрлекләр	Күп еллык, яңгынга каршы корытылган наратлар, карт усак, кара зирек, кәжә талы аеруча кыйммәтле. Агачларның ябалдашы яхшы үсеш алган һәм жылгә каршы торырга сәләтле булырга тиеш. Күп еллык агачларның чәчәклекләре һәм жыйнак биологик кыйммәтле өлешләре составында агачларны саклау оптималь булып тора
13	Төбәк өчен сирәк токым агачлары	Киң яфраклы токымлы агачлар: имән, корычагач, карама, өрәңге, юкә.	Сирәк токым агачларының жыйнак төркемнәрен һәм шушы токымнарда караучы берән-сәрән агачларны үз эченә алган чәчәклекләр саклана.
14	Сирәк һәм терлек	Чикләвек куагы, артыш, миләш,	Сөйрәнмәләрдән башка саклана

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналары зурлыгы (зарурлык булганда)
1	2	3	4
	азыгы булган куаклыклар	гөлжимеш, зелпе куаклары һ.б.	
15	Яңартылуның гамәлдәге төркемнәре	Киселгән урыннарда үсеш алырга мөмкин булган ышанычлы үренте төркемнәре. Дренажланган урыннарда агач чыбылдыгы тәрәзәләрендә яңартылу төркемнәре, эре аунак өемнәре тупланган урыннарда чыршы шытып чыккан	Үренте чәчәклекләре яңартылуның югары тыгызланган өлеше чикләре буенча билгеләнә
16	Сирәк очраучы һәм нәзберек үсемлекләрнең һәм гөмбәләрнең тереклек итү урыннары	Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм/яисә төбәк Кызыл китабына кертелгән сирәк очрый торган һәм нәзберек үсемлек һәм гөмбә төрләрнең яңа ачыкланган даими тереклек итү урыннары	Төрләрнең биологиясе һәм экологик таләпләре нигезендә билгеләнә. Күпчелек сирәк төрләрне билгеләве авыр булганга күрә, сирәк төр һәм аларны саклау өчен зарури чикләр булу-булмавын тәгаенләштерү өчен биология белгеченә мөрәжәгать итәргә киңәш ителә. Әгәр бер нөсхә яисә тереклек ияләрнең жыйнак төркеме ачыкланса, алар тирәли киңлегә кимендә 50 м буфер зонасын билгеләргә кирәк
17	Куышлы агачлар	Берән-сәрән тере яки куышлы коры агачлар.	Аерым агачлар яки агач төркемнәре рәвешендә жылгә каршы торучанлыкны, бөжәк ашаучы кошларны күчерү урыннарын тээмин итү өчен, шулай ук башка кыйммәтле объектлар составында саклана
18	Зур оялыклары булган агачлар	Зур оялыклары булган агачлар саклана, диаметрында 1 м зуррак оялар, шулай ук эре оялар тупланган урыннар махсус кыйммәткә ия	1 м һәм аннан зуррак диаметрлы оялар өчен буфер зонасының киңлегә - 500 м (елның теләсә кайсы вакытында), ә калган оялар өчен 100-300 м кимрәк булырга тиеш (кошларның күздә тотылган төренә карап). Буфер зонасының зурлыгы орнитолог белгеч тарафыннан тикшерү, ояның кемгә каравын һәм статусын билгеләү нәтижәләре буенча тәгаенләштереләргә мөмкин
19	Зур кырмыска оялары	0.5 м биегрәк булган кырмыска оялары	0.5 м биегрәк булган кырмыска оялары тирәли 20 м радиуста кисүләр тыелган буфер зонасы аерып чыгарыла

1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлегә объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территорияль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Якый торган урманнар, эксплуатация урманнары һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» 2012 елның 17 июлендәге 1283-р номерлы боерыгы.

РФ Урман кодексының 13 статьясы нигезендә урман юллары урманнардан теләсә нинди файдалану ысулында, шулай ук урманнарны саклау, яклау һәм торгызу максатларында да төзелергә мөмкин.

Гамәлдәге урман юлларына сыйфатлама 7 нче таблицада китерелә.

Урман юлларына сыйфатлама

Юлларның төрләре	Юлларның озынлыгы, км					Гомуми файдалану
	Барлыгы	Урман хужалыгы (типлары буенча)				
		I тип	II тип	III тип	жәмгысе	
1	2	3	4	5	6	7
Юллар, барлыгы	142	1	2	118	121	21
Шул исәптән						
а) автомобиль	142	1	2	118	121	21
алардан:						
каты түшәмәле	8	-	-	-	-	8
грунтлы, шул исәптән	134	1	2	118	121	13
ел әйләнәсе кулланыла торган	7	-	-	-	-	7

Урманчылык территориясендә булган гомуми файдаланудагы барлык автомобиль юллары һәм урман хужалыгы юллары агач материалы саты һәм эшкәртү урыннарына чыгару юллары булып хезмәт итә.

Квартал ызаннарының озынлыгы - 670 км.

Чик ызаннарның озынлыгы - 14 км.

Ызандаш жирдән файдаланучылар белән чикләр озынлыгы - 781 км. Квартал баганалары 1455 данә күләмендә.

Урман эшкәртү инфраструктурасы (эзерләнган агач материалын эшкәртү объектлары, биоэнергетика объектлары һәм башкалар) агач материалы белән башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен төзелә. РФ Урман кодексының 14 статьясы нигезендә яклаучы урманнарда урман эшкәртү инфраструктурасын төзү тыела.

Урманчылык территориясендә урман эшкәртү объектлары юк.

Урман инфраструктурасы төзүгә бәйле булмаган объектларны урман фонды жирләрендә төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү РФ Урман кодексының 21 статьясына нигезләнеп гамәлгә ашырыла.

Урманчылык территориясендә урман инфраструктурасын төзүгә бәйле булмаган чираттагы объектлар бар:

ясалма катламлы автомобиль юллары - 8 км;

электр энергиясе тапшыру чыбыклары - 6 км;

газүткәргечләр - 3 км;

нефть үткәргечләр - 5 км;

башка трассалар - 10 км.

Чыбыклы объектларның гомуми озынлыгы 32 км тәшкил итә.

Моннан тыш, 3 гектар майданда юлларны ремонтлау өчен табигый карьерлар да бар.

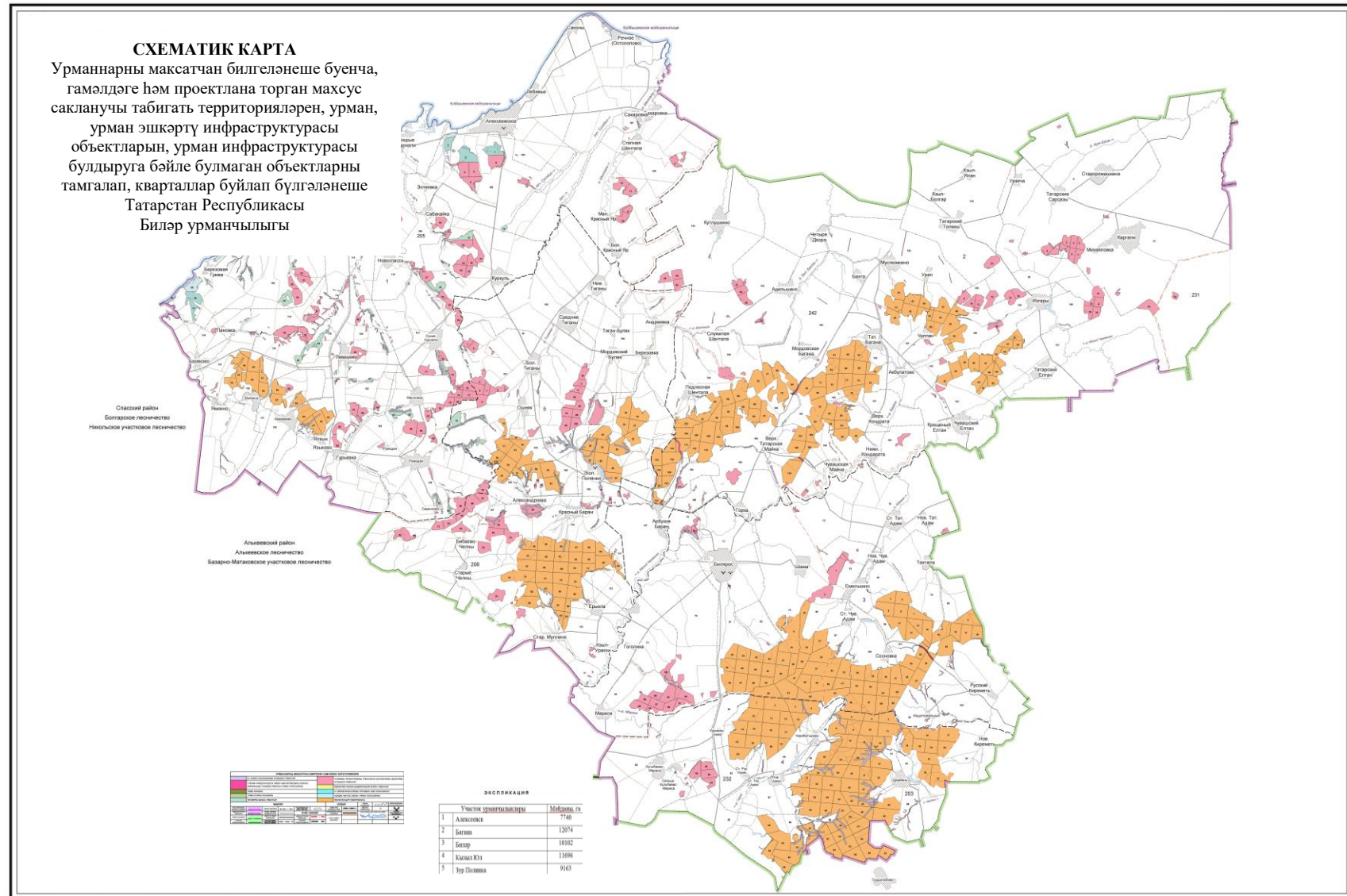
Территориаль планлаштыру схемасы буенча урманчылык территориясендә өстәмә объектлар планлаштырылмый. Башка категориягә караган, урман урнашкан жирләрдә урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү урманнарның максатчан билгеләнеше буенча башка федераль законнарда каралган очракларда рөхсәт ителә.

Урман инфраструктурасы булдыруга бэйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен файдаланылган жирләр РФ Урман кодексының 21 статьясындагы 6 өлөшө нигезендә рекультивацияләнергә тиеш.

Россия Табигать ресурслары министрлығының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарда агач материалын һәм бүтән урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре нигезендә яклаучы урманнарда һәм махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча, гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланыла торган табигать территорияләрен, урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын, урман инфраструктурасы булдыруга бэйле булмаган объектларны тамгалап, кварталлар буйлап бүлгәләнеше 3 номерлы карта-схемада күрсәтелә.

3 нче карта-схема

1.2. Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урманнардан файдалану урман мөнәсәбәтләрендә катнашучы гражданның һәм юридик затлар тарафыннан гамәлгә ашырыла (РФ Урман кодексының 4 ст.).

Шул ук вакытта, РФ Урман кодексының 5 статьясы нигезендә, урман динамикалы рәвештә яңартыла һәм трансформациягә бирелә торган табигый ресурс буларак карала, чөнки югарыда аталган статья нигезендә урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау һәм яңадан үстерү экологик система яки табигый ресурс кебек урман төшенчәсеннән чыгып гамәлгә ашырыла.

Урманчылык территориясендә урманнардан кварталларга бүлөп рөхсәтле файдалану төрләре 8 нче таблицада күрсәтелә.

8 нче таблица

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
Агач эзерләү (РФ Урман кодексының 25, 29 статьялары)	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074
	Биләр	1-102	10102
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Жәмгысе		50775
Терлек азыгы эзерләү (РФ Урман кодексының 25, 31 статьялары)	Алексеевск		-
	Баганино		-
	Биләр		-
	Кызыл Юл		-
	Зур Полянка		-
	Жәмгысе		-
Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю (РФ Урман кодексының 25, 32 статьялары)	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074
	Биләр	1-102	10102
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Жәмгысе		50775
Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәре жыю (РФ Урман кодексының 25, 35 статьялары)	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074
	Биләр	1-102	10102
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Жәмгысе		50775
Ау хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 36 статьялары) Тыела: урман-парк зоналары, яшел зоналар,	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074
	Биләр	1-102	10102
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Жәмгысе		36409

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрлөрө	Кишәрлек урманчылығының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлегө	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
эгәр эшчәнлекнең әлегө төрлөрөн гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисү яки аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китереп чыгармаса, шәһәр урманнары			
Авыл хужалыгын алып бару (РФ Урман кодексының 25, 38 статьялары), һәм балыкчылыктан тыш, балыкчылыкны гамәлгә ашыру (25 статьяның 6.1 пункты) Тыела: урман паркы зоналары, шәһәр урманнары. махсус яклана торган кишәрлекләр, яшел зоналар, печән чабу белән умартачылыктан гайре тыела.	Алексеевск	Кварталлар: 21, 23-27, 36, 45, 49, 50, 56, 58, 73-76, 85, квартал өлешләре: 3-6, 8, 10, 11, 17, 19, 22, 28, 30-34, 36, 39-44, 51-55, 57, 59-63, 65, 67, 68, 72, 77, 79-81, 84, 89, 90, 91, 115-118, 122, 123	3444
	Баганино	Кварталлар: 1, 10-12, 25-28, 31, 32, 36-38, 41-52, 56, 59, 65-67, 73-76, 84, 86-90, 93-100, 103-107, 112, 113, 120, 122, 131, 147, әлегө кварталларның бер өлешө: 2-9, 13-20, 24, 30, 33-35, 39, 40, 53, 55, 57, 58, 61-64, 68-72, 77-83, 91, 92, 101, 102, 108-111, 114-116, 119, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 137, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 149, 150	9337
	Биләр	Кварталлар: 3, 4, 6, 9-13, 19-21, 26-34, 40-42, 44-47, 50-55, 57-59, 64-69, 72, 81, 84-91, әлегө кварталларның бер өлешө: 1, 2, 5, 7, 8, 14-18, 22-25, 35-39, 43, 48, 49, 56, 60-63, 75, 76, 79, 80, 82, 83, 96, 97, 99, 100, 102	9264
	Кызыл Юл	Кварталлар: 1, 6, 20, 23, 30, 31, 36, 49, 56, 59, 61, 62, 64, 65, 93, 96, 97, әлегө кварталларның бер өлешө: 2-5, 7-19, 21, 22, 24-29, 32-35, 37-48, 50-55, 57, 58, 60, 63, 66, 67, 69-91, 94, 95, 98	8606
	Зур Полянка	Кварталлар: 3, 4, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 55, 60, 66, 68, 72, 74, 75, 79, 80, 82, 84, 86, 92, 95-100, 103, 114, әлегө кварталларның бер өлешө: 5-11, 16, 24-30, 37-39, 43, 48-51, 54, 56-59, 61-65, 67, 69-71, 73, 76-78, 81, 83, 85, 87, 88, 93, 94, 101, 102, 105-109, 111-113	7014
	Жәмгысе		37665
Фәнни-тикшеренү, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 40 статьялары)	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074
	Биләр	1-102	10102
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Жәмгысе		50775
Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләрe	Кишәрлек урманчылығының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләрe исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
Урман кодексының 25, 41 статьялары)	Биләр	1-102	10102
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Жәмгысе		50775
Урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 42 статьялары) Тыела: яклаучы урманнар, махсус сакланыла торган кишәрлекләр	Алексеевск	Кварталлар: 49, 50, 56, әлеге кварталларның бер өлеше: 51-55, 57, 59-63, 115, 117, 118, 122, 123	815
	Баганино	Кварталлар: 25-28, 31, 32, 36-38, 41-52, 65-67, 73-76, 84, 86-90, 93-100, 103-107, 112, 113, 120, 122, 131, 147, квартал өлешләрe: 24, 30, 33-35, 39, 40, 61-64, 68-72, 77-83, 91, 92, 101, 102, 108-111, 114-116, 119, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 137, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 149, 150	8173
	Биләр	Кварталлар: 3, 4, 6, 9-13, 19-21, 26-34, 40-42, 44-47, 50-55, 57-59, 66-69, 72, 81, квартал өлешләрe: 5, 7, 8, 14-18, 22-25, 35-39, 43, 48, 49, 56, 60-63, 79, 80, 82, 83, 96, 97, 99, 100, 102	8069
	Кызыл Юл	Кварталлар: 1, 6, 20, 23, 30, 31, 36, 49, 56, 59, 61, 62, 64, 65, 93, квартал өлешләрe: 2-5, 7-19, 21, 22, 24-29, 32-35, 37-48, 50-55, 57, 58, 60, 63, 66, 67, 69-91, 98	8356
	Зур Полянка	Кварталлар: 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 55, 60, 66, 68, 72, 74, 75, 82, 84, 86, 114, квартал өлешләрe: 24-30, 37-39, 43, 54, 56-59, 61-65, 67, 69-71, 73, 76, 83, 85, 87, 88, 93, 94, 101, 102, 105, 106, 108, 109, 111-113	5390
	Жәмгысе		30803
Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү (Россия Федерациясе Урман кодексының 25, 39 статьялары)	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074
	Биләр	1-102	10102
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Жәмгысе		50775
Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 39.1 статьялары)	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074
	Биләр	1-102	10102
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Жәмгысе		50775
Жир асты байлыктарын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм табу (РФ Урман кодексының 25, 43 статьялары)	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074
	Биләр	1-102	10102
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Жәмгысе		50775

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләрe	Кишәрлек урманчылығының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләрe исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
Тыела: урман-парк зоналары, яшел зоналар, шәһәр урманнары; РФ Урман кодексының 114 статьясы нигезендә, жир асты байлыklarын геологик өйрәнү урман-парк зоналарында рөхсәт ителә.			
Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, дингез портлары, дингез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 44 статьялары)	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074
	Биләр	1-102	10102
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Жәмгысе		50775
Чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 45 статьялары) Гамәлдәге чыбыклы объектлар, шул исәптән, РФ Урман кодексында әлеге куллану төре буенча чикләүләр кертелгән яклагыч урманнар категориясендә дә, кулланылырга мөмкин	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074
	Биләр	1-102	10102
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Жәмгысе		50775
Агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү (РФ Урман кодексының 25, 46 статьялары) Тыела: яклаучы урманнар, махсус сакланыла торган кишәрлекләр	Алексеевск	Кварталлар: 49, 50, 56, квартал өлешләрe: 51-55, 57, 59-63, 115, 117, 118, 122, 123	815
	Баганино	Кварталлар: 25-28, 31, 32, 36-38, 41-52, 65-67, 73-76, 84, 86-90, 93-100, 103-107, 112, 113, 120, 122, 131, 147, әлеге кварталларның бер өлеше: 24, 30, 33-35, 39, 40, 61-64, 68-72, 77-83, 91, 92, 101, 102, 108-111, 114-116, 119, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 137, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 149, 150	8173
	Биләр	Кварталлар: 3, 4, 6, 9-13, 19-21, 26-34, 40-42, 44-47, 50-55, 57-59, 66-69, 72, 81, әлеге кварталларның бер өлеше: 5, 7, 8, 14-18, 22-25, 35-39, 43, 48, 49, 56, 60-63, 79, 80, 82, 83, 96, 97, 99, 100, 102	8069
	Кызыл Юл	Кварталлар: 1, 6, 20, 23, 30, 31, 36, 49,	8356

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
		56, 59, 61, 62, 64, 65, 93, квартал өлешләре: 2-5, 7-19, 21, 22, 24-29, 32-35, 37-48, 50-55, 57, 58, 60, 63, 66, 67, 69-91, 98	
	Зур Полянка	Кварталлар: 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 55, 60, 66, 68, 72, 74, 75, 82, 84, 86, 114, квартал өлешләре: 24-30, 37-39, 43, 54, 56-59, 61-65, 67, 69-71, 73, 76, 83, 85, 87, 88, 93, 94, 101, 102, 105, 106, 108, 109, 111-113	5390
	Жәмгысе		30803
Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 47 статьялары)	Алексеевск	1-94, 101-125	7740
	Баганино	1-150	12074
	Биләр	1-102	10102
	Кызыл Юл	1-98	11696
	Зур Полянка	1-14, 16, 18-46, 48-114	9163
	Жәмгысе		50775

2 бүлек. Урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, урманнарны саклау, яклау һәм яңадан торгызу нормативлары

2.1. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач материалы эзерләү өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 29, 29.1, 30 статьялары, Россия Табиғат министрлыгының 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы эзерләү кагыйдәләре белән регламентлана.

Агач материалы эзерләү эшкуарлык эшчәнлегенә максатларында гражданнар, юридик затлар тарафыннан, шулай ук гражданнар тарафыннан - шәхси максатларда (жылыту, төзелмәләр торгызу һ.б. өчен) гамәлгә ашырылырга мөмкин.

«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда каралган искәртмәле очракларда урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә дөүләт ихтыяжларын яки муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен агач материалы эзерләүне гамәлгә ашыру рөхсәт ителә.

Чикләрендә агач материалы эзерләү өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән кварталлар исемлеге 8 нче таблицада күрсәтелә.

Диләнкедә (урман кишәрлегенә кисү өчен билгеләнгән урман утыртмалары урнашкан бер өлешендә, урман-таксация бүлемтегендә, урман кварталында) агач материалы эзерләү өчен түбәндәгеләрне кисү рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 16 статьясы):

- 1) өлгергән, картайган урман утыртмаларын;

2) урманнарны тәрбия кылганда, һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән, картайган урман утыртмаларын;

3) РФ Урман кодексының 13, 14 һәм 21 статьяларында каралган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендәге теләсә нинди яшьтәге урман утыртмаларын.

Агач материалы эзерләү эше эксплуатация урманнарында, яклаучы урманнарда гамәлгә ашырыла, әгәр РФ Урман кодексында, бүтән федераль законнарда башкасы каралмаса.

Эксплуатация урманнарында агач эзерләү максатында тоташ һәм сайланма кисүләр гамәлгә ашырыла.

Сайланма кисүләр үзләренең әйләнә-тирәлекне хасил итү, су саклау, санитария-гигиена, савыктыру һәм башка төрле файдалы вазыйфаларын югалта баручы, яклаучы урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар үти торган файдалы вазыйфаларның сакланышын тәмин итүче урман утыртмаларын алмаштырырга ирек бирмәсә һәм РФ Урман кодексының 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очрақларда яклаучы урманнарда тоташ кисүләр гамәлгә ашырыла.

Урман агачларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, эзерләнган агач материалын алып чыгу агач материалы эзерләү максатларында урман кишәрлегеннән файдаланучы зат тарафыннан урман декларациясе буенча декларацияләнә торган чор башланган датадан 12 ай эчендә гамәлгә ашырыла. Агач материалы урман агачларын сату-алу шартнамәсе яисә РФ Урман кодексының 19 статьясының 5 өлешендә күрсәтелгән контракт нигезендә эзерләнган очрақта, агачларны кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу эшләре шартнамәдә яисә контрактта билгеләнгән вакыт эчендә тиешенчә гамәлгә ашырыла.

Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменнән (агач алуның рөхсәт ителгән күләменнән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләр яшен бозып, агач материалы эзерләү тыела.

2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме

Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару РФ Урман кодексының 29 статьясы, «Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы Рослесхоз боерыгы, «Кисентеләрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Әлеге урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын сайланма кисүләр буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме 9 нчы таблицада китерелә.

Әлеге урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган агачларны сайланма кисүләр буенча диләнке исәпләмәсе 10 нчы таблицада китерелә.

Күрсәткечләр	Барлығы		Шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ел саен исәпкә тотылучы диләнке	4													
Тамыр		0,3												
Ликвид		0,2												
Эшкә яраклы		0,1												
Яклагыч урман категорияләре буенча жәмгысә														
Барлығы হিসапка кертелгән	40	13,0												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		25												
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	40	3,2												
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен исәпкә тотылучы диләнке	4													
Тамыр		0,3												
Ликвид		0,2												
Эшкә яраклы		0,1												
Яклаучы урман категорияләре - эрозиягә каршы урманнар														
Хужалык бүлемтеге - 4-5 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлығы হিসапка кертелгән	2	0,2											2	0,2
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		-												-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	-											-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен исәпкә тотылучы диләнке	-													
Тамыр		-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге - Каен														
Барлығы হিসапка	37	7,0							14	3,2			23	3,8

Күрсәткечләр	Барлығы		Шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге - 4-5 бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлығы хисапка кертелгән	21	1,5											21	1,5
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		-												-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	-											-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен исәпкә тотылучы диләнке	-													
Тамыр		-												
Ликвид		-												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге - Каен														
Барлығы хисапка кертелгән	102	18,2							10	2,4	39	8,7	53	7,1
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		10								25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	49	1,9							10	0,6	39	1,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен исәпкә тотылучы диләнке	5													
Тамыр		0,2												
Ликвид		0,2												
Эшкә яраклы		0,1												
Хужалык бүлемтеге - Усак														
Барлығы хисапка кертелгән	1037	249,0			5	1,7	173	50,0	398	106,0	203	46,0	258	45,3
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		20				30		30		25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	779	48,9			5	0,5	173	15,0	398	26,5	203	6,9	-	-

Өлгөргөн һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгелэнгән диләнке күләме

Хужалык бүлөмгө һәм өстөнлек итүче токым	Урман үсемлекләре белән кашланган, гектар	Шул исәптән яшь төркемнәре буенча						Өлгөргөн һәм картайган утыртмалар запасы, мең куб.метр	1 га эксплуатация фондына уртача запасы, куб.метр	Тамыр массасының уртача үсеше, мең куб.метр	Яшь классы	Кисентенең яше	Тоту өчен исәплэнгән диләнкеләр, мең куб.метр				Киңәш ителә торган диләнке хисабы			Эксплуатация фондыннан файдалану еллары саны	Утыртмаларның күздә тотылган калдык өлеше, гектар		
		Үрентеләр	Урта яшьле		Өлгөргөн һәм картайган	Өлгөргөн һәм картайган	Өлгөргөн һәм картайган						2 яшь төркемгә карый торган	1 нче яшь төркемгә карый торган	Интеграл	Мөйданы, гектар	тамыр запасы, мең куб.метр	Матди кыйммәткә әйләндерелә			Өлгөргөн һәм картайган	өлгөргөн һәм картайган	
Барлыгы	хисапка кертелде		Өлгөргөн килүче	Барлыгы				ш.и. картайган	Барлыгы	Ш.и. эшкә яраклы	файдаланып булмай												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Диләнкедәге тоташ кисүләр - мөйданы, гектар																							
Урманнарның максатчан билгеләнеше - файдаланыла торган урманнар																							
Нарат	658	296	118	118	80	164		43,2	264	2,7	81 V	7	6	6	5	6	1,6	1,4	1,1	81	27	119	172
Чыршы	313	301	12	12						0,9	81 V	3										1	
Биек кәүсәле имән	687	151	456	353	66	14		2,6	189	1,8	101 VI	6	5	2	5	1	0,2	0,2	0,1	60	13	290	15
III һәм аннан югары бонитетлы тәбәнәк кәүсәле имән	39	1				38	10	4,5	120	0,1	61 VII	1	1	2	1	1	0,1	0,1	0,1	50	38		28
Өрәңге	193	11	101	62	79	2		0,2	133	0,6	61 VII	3	4	4	4							62	81
Каен	3857	143	2342	1153	624	748	24	171,6	229	15,6	61	59	84	69	79	68	15,6	13,7	7,0	51	11	1153	692

2.1.2. Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

11 нче таблица.

Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларының файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	29	44					73
		мең куб.метр	1,9	3,1					5,0
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	3					6
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,2					0,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	0,1	0,2					0,3
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,1					0,2
Өстенлек итүче токым - Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	16	-					16
		мең куб.метр	0,8	-					0,8
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	-					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Ылыслы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	45	44					89
		мең куб.метр	2,7	3,1					5,8
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	3					8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,2					0,5
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,2	0,2					0,4
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,1					0,2
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	33	17					50
		мең куб.метр	1,3	1,0					2,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	1					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Каты яфраклы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	33	17					50
		мең куб.метр	1,3	1,0					2,3
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	1					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3	33					36
		мең куб.метр	0,1	1,9					2,0
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	3					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,2					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	0,2					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,1					0,1
Өстенлек итүче токым - Усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	57	335					392
		мең куб.метр	2,3	19,1					21,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	34					40
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	1,9					2,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	1,5					1,6
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,5					0,5
Өстенлек итүче токым - Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	16	-					16
		мең куб.метр	0,9	-					0,9
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	-					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Йомшак яфраклы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	76	368					444
		мең куб.метр	3,3	21,0					24,3
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	8	37					45
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	2,1					2,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,2	1,7					1,9
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,6					0,6
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	154	429					583
		мең куб.метр	7,3	25,1					32,4
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	16	41					57
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	2,4					3,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,5	1,9					2,4
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,7					0,8
Урманнарның максатчан билгеләнеше - файдаланыла торган урманнар									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	32	32					64
		мең куб.метр	1,4	2,0					3,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	2					5

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,2					0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,1					0,2
Өстенлек итүче токым - Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	103	-					103
		мең куб.метр	3,1	-					3,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	10	-					10
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	-					0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,2	-					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	-					0,1
Ылыслы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	135	32					167
		мең куб.метр	4,5	2,0					6,5
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	13	2					15
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	0,2					0,6
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,3	0,1					0,4
	Эшкә яраклы	-//-	0,2	0,1					0,3
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	150	51					201
		мең куб.метр	6,7	2,8					9,5
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	15	4					19

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	гектар	104	232					336
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	4,6	11,9					16,5
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	3,2	9,8					13,0
	Эшкә яраклы	-//-	1,4	3,9					5,3
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1326	2424					3750
		мең куб.метр	57,5	124,8					182,3
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	132	238					370
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	5,7	12,3					18,0
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	3,9	10,1					14,0
	Эшкә яраклы	-//-	1,7	4,1					5,8
Урманчылык буенча барлыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	61	76					137
		мең куб.метр	3,3	5,1					8,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	5					11
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,4					0,7
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,2	0,3					0,5
	Эшкә яраклы	-//-	0,2	0,2					0,4
Өстенлек итүче токым - Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	119	-					119
		мең куб.метр	3,9	-					3,9
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	12	-					12
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	-					0,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,3	-					0,3
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	-					0,1
Ылыслы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	180	76					256
		мең куб.метр	7,2	5,1					12,3
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	18	5					23
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	0,4					1,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,5	0,3					0,8
	Эшкә яраклы	-//-	0,3	0,2					0,5
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	183	68					251
		мең куб.метр	8,0	3,8					11,8
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Майданы	гектар	18	5					23
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,8	0,3					1,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,5	0,2					0,7
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,1					0,2
Өстенлек итүче токым - Өрәңге									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	3					3
		мең куб.метр	-	0,1					0,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Каты яфраклы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	183	71					254
		мең куб.метр	8,0	3,9					11,9
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	18	5					23
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,8	0,3					1,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,5	0,2					0,7
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,1					0,2
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	970	1028					1998
		мең куб.метр	43,1	60,0					103,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	97	102					199
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	4,3	6,0					10,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	3,0	5,1					8,1
	Эшкә яраклы	-//-	1,3	2,6					3,9
Өстенлек итүче токым - Усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	71	1625					1696
		мең куб.метр	2,8	77,8					80,6
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	гектар	148	279					427
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	6,4	14,7					21,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	4,4	12,0					16,4
	Эшкә яраклы	-//-	1,8	4,8					6,6
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча									
Алексеевск кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	16	34					50
		мең куб.метр	1,0	2,3					3,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	2					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,2					0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,1					0,2
Өстенлек итүче токым - Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5	-					5
		мең куб.метр	0,2	-					0,2
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
жәмгысе ылыслы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	21	34					55
		мең куб.метр	1,2	2,3					3,5

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-лөү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	2					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,2					0,3
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,1					0,2
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	48	1					49
		мең куб.метр	2,1	0,1					2,2
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	-					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Жәмгысе каты яфраклы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	48	1					49
		мең куб.метр	2,1	0,1					2,2
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	-					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча	гектар	-	24					24

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ачыкланган фонд	мең куб.метр	-	1,2					1,2
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	2					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,1					0,1
Өстенлек итүче токым - Усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5	97					102
		мең куб.метр	0,2	5,1					5,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	10					10
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,5					0,5
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	0,4					0,4
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,1					0,1
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5	121					126
		мең куб.метр	0,2	6,3					6,5
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	12					12
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,6					0,6
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	0,5					0,5
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,2					0,2
Киш. урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	74	156					230
		мең куб.метр	3,5	8,7					12,2

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Еллык күләме файдаланудагы								
	Мәйданы	гектар	7	14					21
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,8					1,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,2	0,6					0,8
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,3					0,4
Баганино кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	11	2					13
		мең куб.метр	0,6	0,2					0,8
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Өстенлек итүче токым - Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	44	-					44
		мең куб.метр	1,8	-					1,8
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	-					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,2	-					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	-					0,1
ЖӘМГЫСЕ ЫЛЫСЛЫ									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-лөү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	55	2					57
		мең куб.метр	2,4	0,2					2,6
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	-					6
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	0,2	-					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	-					0,1
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	83	2					85
		мең куб.метр	3,8	0,1					3,9
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	8	-					8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	-					0,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	0,3	-					0,3
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	-					0,1
Жәмгысе каты яфраклылар									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	83	2					85
		мең куб.метр	3,8	0,1					3,9
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	8	-					8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	-					0,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	0,3	-					0,3
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	-					0,1
Йомшак яфраклылар									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	7	3					10
		мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Өстенлек итүче токым - Усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	31	166					197
		мең куб.метр	1,3	6,9					8,2
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	17					20
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,7					0,9
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	0,1	0,5					0,6
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,2					0,2
Өстенлек итүче токым - Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	-					2
		мең куб.метр	0,1	-					0,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Жәмгысе йомшак яфраклы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	40	169					209
		мең куб.метр	1,6	7,0					8,6
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	17					21
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,7					0,9
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	0,1	0,5					0,6
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,2					0,2
Киш. урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	178	173					351
		мең куб.метр	7,8	7,3					15,1
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	18	17					35
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,8	0,7					1,5
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	0,6	0,5					1,1
	Эшкә яраклы	-//-	0,2	0,2					0,4
Биләр кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	13	13					26
		мең куб.метр	0,5	0,9					1,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	1					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	14	-					14
		мең куб.метр	0,4	-					0,4
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	-					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
жәмгысе ылыслы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	27	13					40
		мең куб.метр	0,9	0,9					1,8
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	1					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	18					26
		мең куб.метр	0,3	0,8					1,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	1					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-лөү	Аркылы кису	Яңарту өчен кису	Рәвешен үзгәртеп кису	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кису	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Жәмгысе каты яфраклы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	18					26
		мең куб.метр	0,3	0,8					1,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	1					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-
Эшкә яраклы	-//-	-	-					-	
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	513	512					1025
		мең куб.метр	23,5	27,1					50,6
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	51	51					102
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	2,4	2,7					5,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	1,6	2,4					4,0
Эшкә яраклы	-//-	0,7	1,1					1,8	
Өстенлек итүче токым - Усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	586					586
		мең куб.метр	-	22,4					22,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	59					59
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	2,2					2,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	1,8					1,8
Эшкә яраклы	-//-	-	0,4					0,4	

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	9	-					9
		мең куб.метр	0,6	-					0,6
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	522	1098					1620
		мең куб.метр	24,1	49,5					73,6
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	52	110					162
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	2,5	4,9					7,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	1,6	3,9					5,8
	Эшкә яраклы	-//-	0,7	1,5					2,2
Киш. урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	557	1129					1686
		мең куб.метр	25,3	51,2					76,5
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	56	112					168
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	2,6	5,1					7,7
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	1,7	4,2					5,9
	Эшкә яраклы	-//-	0,7	1,5					2,2
Кызыл Юл кишәрлеге урманчылыгы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-лөү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	9	5					14
		мең куб.метр	0,4	0,4					0,8
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	-//-	-	-					-
Эшкә яраклы	-//-	-	-					-	
Өстенлек итүче токым - Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	45	-					45
		мең куб.метр	1,0	-					1,0
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	-					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	-//-	0,1	-					0,1
Эшкә яраклы	-//-	-	-					-	
жәмгысе ылыслы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	54	5					59
		мең куб.метр	1,4	0,4					1,8
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	-					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	-//-	0,1	-					0,1
Эшкә яраклы	-//-	-	-					-	

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	31	25					56
		мең куб.метр	1,1	1,4					2,5
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	2					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,1					0,1
Жәмгысе каты яфраклылар									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	31	25					56
		мең куб.метр	1,1	1,4					2,5
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	2					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,1					0,1
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	388	303					691
		мең куб.метр	17,1	19,3					36,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	39	30					69
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,7	1,9					3,6
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	1,2	1,7					2,9

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	-//-	0,5	0,8					1,3
Өстенлек итүче токым - Усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	11	420					431
		мең куб.метр	0,4	27,8					28,2
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	42					43
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	2,8					2,8
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	-	2,3					2,3
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,7					0,7
Өстенлек итүче токым - Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	13	6					19
		мең куб.метр	0,7	0,3					1,0
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	1					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	412	729					1141
		мең куб.метр	18,2	47,4					65,6
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	41	73					114
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,8	4,7					6,5
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	1,2	4,0					5,2
	Эшкә яраклы	-//-	0,5	1,5					2,0

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	497	759					1256
		мең куб.метр	20,7	49,2					69,9
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	49	75					124
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	2,1	4,8					6,9
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	1,4	4,1					5,5
	Эшкә яраклы	-//-	0,5	1,6					2,1
Зур Полянка кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	12	21					33
		мең куб.метр	0,8	1,5					2,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	2					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,1					0,2
Өстенлек итүче токым - Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	12	-					12
		мең куб.метр	0,4	-					0,4
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
жәмгысе ылыслы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	24	21					45
		мең куб.метр	1,2	1,5					2,7
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	2					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,1					0,2
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	12	22					34
		мең куб.метр	0,7	1,4					2,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	2					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Өстенлек итүче токым - Өрәңге									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	3					3
		мең куб.метр	-	0,1					0,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	-					-

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Жәмгысе каты яфраклы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	12	25					37
		мең куб.метр	0,7	1,5					2,2
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	2					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	-//-	-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	61	186					247
		мең куб.метр	2,2	12,3					14,5
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	19					25
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	1,2					1,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,2	1,0					1,2
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,5					0,6
Өстенлек итүче токым - Усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	25	357					382
		мең куб.метр	1,0	15,7					16,7
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	36					39
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	1,6					1,7
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	1,3					1,4

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңарту өчен кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	-//-	-	0,5					0,5
Өстенлек итүче токым - Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	52	45					97
		мең куб.метр	2,4	2,7					5,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	3					8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,2					0,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	-//-	0,1	0,1					0,2
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	138	588					726
		мең куб.метр	5,6	30,7					36,3
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	14	58					72
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,5	3,0					3,5
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,4	2,4					2,8
	Эшкә яраклы	-//-	0,2	1,1					1,3
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	174	634					808
		мең куб.метр	7,5	33,7					41,2
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	17	62					79
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	3,2					3,9
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	-//-	0,5	2,6					3,1
	Эшкә яраклы	-//-	0,3	1,2					1,5

Тәрбияви кәсүләр Россия Табиғат министрлығының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерыгы нигезендә башкарыла.

Урманны карау буенча кәсүнең яшь чорлары боерык нигезендә 12 нче таблицада китерелә.

12 нче таблица.

Урманны тәрбияви кәсүләрнең яшь чорлары

Урманны тәрбия кылганда кәсү төрләре	Урман утыртмаларының яше, ел				
	Кисенте яшенә карап, шытым бирүче агач токымыннан барлыкка килгән орлыклы һәм беренче генерациялә ылыслы һәм каты яфраклы		Кисенте яшенә карап, башка агач токымнары		
	100 елдан артык	100 елдан азрак	60 елдан артык	50-60 яшь	50 елдан азрак
1	2	3	4	5	6
Яктылык кертү өчен кәсү	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	5 кадәр
Кирәкмәгән үсемлекләрен кәсү	11-20	11-20	11-20	11-20	6-10
Сирәкләүләр	21 - 60	21-40	21-40	21-30	11-20
Аркылы кәсүләр	60 артык	40 артык	40 артык	30 артык	20 артык

Үсү шартлары типларын, караганчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, бонитетлар классларын, чыбылдыкның караганнан соңгы минималь йомыклығын, агачлар саны яисә массасы буенча сайлау процентын күрсәтеп, өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кәсү режимы нормативлары 13 нче таблицада китерелә.

13 нче таблица

Тәрбияви кәсү режимының нормативлары

Урман утыртмаларының кәсүгә кадәр составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кәсүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кәсү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кәсү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Нарат утыртмалары							
1.1. Нарат утыртмалары, саф һәм 2 берәмлеккә кадәр яфраклы катнашмалы	мүкле (III-IV)	8-10	0,9 0,7	15-20 10-15	0,9 0,8	10-15 15-20	8Нарат 2Каен
	нарат жиләкле (II-I)	5-10	0,8 0,6	20-25 10-12	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Нарат (1-2) Каен
	катлаулы (I-Ia)	5-10	0,8 0,6	20-30 10-12	0,8 0,7	20-25 15-20	(9-10) Нарат (1-+) Каен
	кара жиләкле (I-II)	5-10	0,9 0,7	20-25 10-12	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Нарат (1-2) Каен
	озын мүкле (III)	8-10	0,9 0,7	15-20 10-15	0,9 0,8	10-15 15-20	8Нарат 2Каен
1.2. Составында нарат өстенлек итүче наратлы-яфраклы (5-7 нарат, 3-5 яфраклы)	мүкле (III-IV)	4-7	0,9 0,7	20-30 10-15	0,9 0,8	15-20 15-20	(7-8) Нарат (2-3) Каен
	нарат жиләкле (II-I)	3-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,7 0,6	25-30 15-20	(8-9) Нарат (1-2) Каен
	катлаулы (I-Ia)	3-5	0,7 0,4	30-45 10-15	0,7 0,5	25-35 15-20	(8-10) Нарат (0-2) Каен
	кара жиләкле (I-II)	3-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,7 0,5	25-35 15-20	(7-9) Нарат (1-3) Каен
	озын мүкле (III)	4-7	0,8 0,6	20-30 10-15	0,8 0,6	20-25 15-20	(6-8) Нарат (2-4) Каен
1.2.1. Составында 3-4 берәмлек нарат һәм 6-7 яфраклы катнашындагы наратлы-яфраклы	нарат жиләкле (II-I)	3-5	0,7 0,5	30-50 10-15	0,7 0,5	25-40 15-20	(6-8) Нарат (2-4) Каен
	катлаулы (I-Ia)	3-5	0,7 0,4	30-50 10-15	0,7 0,5	25-40 15-20	(6-9) Нарат

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
Ы							(1-4) Каен
	кара жиләкле (I-II)	3-5	0,7 0,5	30-45 10-15	0,8 0,6	25-35 15-20	(6-8) Нарат (2-4) Каен
	озын мүкле (III)	4-6	0,8 0,6	25-35 10-15	0,8 0,6	20-30 15-20	(5-7) Нарат (3-5) Каен
1.3. Яфраклы-наратлы (яфраклылар 7 берәмлектән артык, агачлар саны житәрлек булганда 3 берәмлектән ким нарат)	Нарат жиләкле	3-5	-	-	-	-	(5-8) Нарат (2-5) Каен
	катлаулы	3-5	-	-	-	-	(6-9) Нарат (1-4) Каен
	кара жиләкле	4-6	-	-	-	-	(5-8) Нарат (2-5) Каен
	озын мүкле	4-7	-	-	-	-	(4-7) Нарат (3-6) Каен
2. Чыршы утыртмалары							
2.1. Чыршы утыртмалары, саф һәм 2 берәмлеккә кадәр яфраклы агачлар катнашында	катлаулы (Ia-I)	8-10	0,8 0,7	15-25 8-12	0,8 0,7	15-20 10-20	(9-10) Чыршы (0-1) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	8-10	0,8 0,7	15-20 8-10	0,8 0,7	15-20 10-20	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	8-10	0,8 0,7	15-20 8-10	0,8 0,7	15-20 10-20	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
2.2. Арасында	катлаулы (Ia-I)	6-8	0,7	30-40	0,7	25-35	(9-10)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
чыршы өстенлек итә торган чыршы-яфраклы агачлар: 5-7 чыршы һәм 3-5 яфраклы агач			0,5	10-12	0,6	10-15 (20)	Чыршы (0-1) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	6-8	0,7 0,5	20-35 10-12	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	6-8	0,7 0,6	20-35 10-12	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
2.2.1. Составында 3-4 берәмлек чыршы һәм 6-7 яфраклы катнашындагы чыршылы-яфраклы	катлаулы (Ia-I)	4-6	0,7 0,5	30-50 8-12	0,7 0,5	30-40 10-15 (20)	(8-10) Чыршы (0-2) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	4-6	0,7 0,6	25-35 8-10	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	4-6	0,7 0,6	25-35 8-10	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
2.3. Яфраклылар чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы булган яфраклы-чыршылы	катлаулы (Ia-I)	4-6	юк чикләнми 0,4	юк чикләнми 6-10	юк чикләнми 0,5	юк чикләнми 8-12	(8-10) Чыршы (0-2) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	4-6	юк чикләнми 0,5	30-40/ 100 8-10	юк чикләнми 0,6	30-40/ 100 8-12	(7-8) Чыршы (2-3) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	4-6	-	-	-	-	(>4) Чыршы (<6) Каен (Усак)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
3. Имән утыртмалары							
3.1. Чиста һәм 2 берәмлеккә кадәр башка токымнар катнашындагы имән утыртмалары	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	10-15	0,8 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, б.т.
	Саф имәнлекләр (III-II; IV)	10-15	0,8 0,7	20-35 10-15	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Имәнлекләр дымлы тугайлы	10-15	0,8 0,7	20-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	10-15	0,8 0,7	20-30 10-15	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, б.т.
	Елга буенда үсә торган эре үләнле имәнлекләр (II-III)	10-15	0,8 0,7	20-30 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Кара зирек, башка ток.
3.2. Составында 5-7 берәмлек имән өстенлек итүче катнаш утыртмалар (йомшак яфраклы һәм каты яфраклы токымнар белән)	Юкә-урман чикләвеге булган саф имәнлекләр (II-I)	4-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,8 0,6	20-35 15-20	(7-9) Имән (1-3) Юкә, Корыч-агач, Чыршы
	Саф имәнлекләр (III-II; IV)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(7-8) Имән (2-3)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							Юкә, Чыршы, б.т.
	Имәнлекләр дымлы тугайлы (II-III; I)	4-6	0,7 0,6	30-35 10-15	0,8 0,6	20-30 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Чыршы, б.т.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,6	20-25 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Чыршы, б.т.
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-30 15-20	(7-9) Имән (1-3) Кара зирек, башка ток.
3.2.1. Составында 3-4 берәмлек имән катнашулы катнаш утыртмалар	Саф имәнлекләр-юкәле-урман чикләвеге (II-I)	3-5	0,7 0,5	30-50 7-12	0,7 0,6	25-40 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, б.т.
	Саф имәнлекләр юкәле-күрәнле (III-II; IV)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-30 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, б.т.
	Эре үләнле имәнлекләр (II-III; I)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-35 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, б.т.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-35 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә,

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	
1	2	3	4	5	6	7	8
							Чыршы, б.т.
	Елга буенда үсә торган эре үләнле имәнлекләр (II-III)	3-5	0,7 0,5	30-50 7-12	0,7 0,6	25-40 10-15	(6-7) Имән (3-4) Кара зирек, башка ток.
3.3. Йомшак яфраклы агачлар өстенлек итүче һәм составында кимендә 3 берәмлек, ләкин имән өстенлек итүче агачлыкларны формалаштыру өчен житәрлек дәрәжәдә имән катнаша торган	Саф имәнлекләр-юкәле-урман чикләвеге (II-I)	2-4					(5-7) Имән (3-5) башка ток.
	Саф имәнлекләр юкәле-күрәнле (III-II; IV)	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка ток.
	Имәнлекләр дымлы тугайлы	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка ток.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка ток.
	Елга буенда үсә торган эре үләнле имәнлекләр (II-III)	2-4					(4-7) Имән (3-6) Кара зирек, б.ток.
4. Каен утыртмалары							
4.1. Каен утыртмалары: саф һәм өлешчә башка токымнар катнашында	нарат жиләкле-чәчбайлы (II-I)	10-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат
	катлаулы вак үләнле (II-I)	8-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							Нарат (Чыршы)
	кара жиләкле-вак үләнле (II-III)	8-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (Чыршы)
	озын мүкле (III-IV)	12-15	>0,8 0,7	20-25 8-10	0,8 0,6	20-25 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	8-10	>0,8 0,7	25-35 8-10	0,8 0,6	25-35 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (Нарат)
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	8-10	>0,8 0,7	25-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (Нарат)
	елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	8-10	>0,8 0,7	20-25 8-10	0,8 0,7	20-25 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы
4.2. Каенлы-усаклы утыртмалар, башка токымнар	катлаулы вак үләнле (II-I)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (0-+) Усак
	кара жиләкле-вак үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (0-+) Усак
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы, Нарат

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							(0-+) Усак
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (0-+) Усак
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,6	20-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (0-+) Усак
4.3. Каенлы-чыршылы (каен чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы - чыршының икенче ярусы яки яшь агачы булган)	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	4-6	0,8 0,6	20-35 10-15	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (ярус өлеше) 10 Чыршы
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	4-6	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	4-6	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,6	25-30 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
5. Усак утыртмалары							
5.1. Төп үсемлекләр: чиста һәм башка	катлаулы вак үләнле (II-I)	10-15	0,8 0,6	30-40 8-12	0,8 0,6	30-35 10-15	(7-10) Усак (0-3)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
токимнар катнаша торган							Чыршы, Каен
	кара жиләкле-вак үләнле (III-II)	10-15	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	8-12	0,8 0,6	30-40 8-12	0,8 0,6	30-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	8-12	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен
	елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-I)	8-12	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен
5.2. Усаклы-чыршылы (усак чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы - икенче ярусы яки яшь агачы булган)	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	4-8	0,7 0,5	30-40 10-12	0,7 0,5	30-40 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен II яр. (ярус өлеше) 10 Чыршы
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	4-8	0,8 0,6	30-35 10-12	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен II яр. (ярус өлеше) 10 Чыршы

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-I)	4-8	0,8 0,6	30-35 10-12	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен II яр. (ярус өлеше) 10 Чыршы
6. Юкә утыртмалары							
6.1. Күп максатларга, шул исәптән агач материалы алу өчен билгеләнгән утыртмалар							
6.1.1. Саф чиста юкә утыртмалары һәм өлешчә башка токымдагылар кушылмасы белән (2 берәмлеккә кадәр)	катлаулы вак үләнле юкәлекләр (II-III)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Нарат, Чыршы, башка токымнар
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Нарат, Чыршы, башка токымнар
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-25 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Чыршы, Имән, башка ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Чыршы, Имән, башка ток.
6.1.2. Составында юкә өстенлек итүче катнаш утыртмалар	катлаулы вак үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Нарат, Чыршы, башка ток.
	кара жиләкле-вак үләнле	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	(III-IV)						Нарат, Чыршы, башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	6-8	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,6	20-30 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Чыршы, Имән, башка ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Чыршы. Имән, башка ток.
6.2. Умартачылык (нектар бүлемтеге) максатларында үстерелә торган утыртмалар							
6.2.1. Саф чиста юкә утыртмалары һәм өлешчә башка токымдагылар кушылмасы белән (2 берәмлеккә кадәр)	катлаулы вак үләнле юкәлекләр (II-III)	5-7	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	6-8	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	5-7	0,7 0,5	20-35 8-12	0,6 0,4	20-40 10-15	10 Юкә, башка ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	6-8	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
6.2.2. Составында юкә өстенлек итүче катнаш утыртмалар	катлаулы вак үләнле (II-III)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	(9-10) Юкә
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	(0-1) башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	4-6	0,6 0,6	20-40 8-12	0,6 0,4	20-40 10-15	(9-10) Юкә
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	(0-1) башка ток. (9-10) Юкә (0-1) башка

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисүләр		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
1	2	3	4	5	6	7	8
							ток. (9-10) Юкә (0-1) башка ток.
7. Зирек утыртмалары							
7.1. Саф кара зирек утыртмалары һәм составында башка йомшак яфраклы токымнар катнашында	Елга буенда үсә торган-зур үләнле кара зиреклекләр (II-I)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-10	>0,8 0,8	15-25 10-15	(7-10) Кара зирек (0-3) Чыршы, Имән
	Кара зиреклек сазлыклы-зур үләнле (III-II)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-10	>0,8 0,8	15-25 10-15	10 Кара зирек, башк. ток.
7.2. Кара зирек өстенлек итүче һәм составында башка кыйммәтле токымнар булган катнаш утыртмалар	Елга буенда үсә торган-зур үләнле кара зиреклекләр (II-I)	8-10	0,8 0,6	20-30 8-10	0,8 0,7	20-25 10-15	(6-8) Кара зирек, (2-4) Чыршы. Имән, башка ток.
8. Тирек утыртмалары							
Саф һәм өлешчә башка токымнар катнашындагы тирек утыртмалары		2-4	0,8 0,7	15-30 5-8	0,9 0,7	20-35 7-10	
9. Чәчбай утыртмалары							
Саф һәм өлешчә башка токымнар катнашындагы чәчбай утыртмалары		3-4	0,8 0,7	20-30 5-7	0,8 0,7	15-20 7-8	

Искәрмәләр:

1. Кисүләрнең максималь ешлык проценты тоташлыгы (тулылыгы) 1,0 тигез булган утыртмалар өчен китерелде. Тоташлыкның (тулылыкның) түбәнрәк күрсәткечләрендә, кисәк тотрыклылык кимү куркынычы янаганда һәм башка начар

шартларда, шулай ук техник коридор челтәрле кишәрлекләрен тәрбия кылганда кисүләрнең ешлыгы, әлбәттә, кими.

2. Запас буенча технологик коридорларны 5-7 процентка кисеп чыкканда һәм кирәкмәгән агачларны күп күләмдә юк итү зарурлыгы булганда ешлыкны арттыру рөхсәт ителергә мөмкин.

2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Барлык төр кисүләрдә ел саен рөхсәт ителгән агач материалы алу күләме 14 нче таблицада китерелә.

РФ Урман кодексының 60.8 статьясының 3 өлеше буенча зарарлы организмнарның чыганакларын бетергәндә чаралар уздыру барышында (һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә) әзерләнгән агач материалы күләме файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменә кертелми.

Кисүләрнең барлык төрләре буенча ел саен файдалану күләме 178,6 мең куб.метр матди кыйммәتكә әйләндереп була торган агач материалы тәшкил итә. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларны кисү өлешенә 91 проценты, урманнарны караганда урман утыртмаларын кисү өлешенә ликвидлы запасның гомуми күләменнән 9 проценты туры килә.

Барлык төр кисүлөрдө файдалану өчен билгелэнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

мәйданы - гектар, запасы - мең куб.метр

Хужалыклар	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:														
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә			Урманнарны тәрбияләгәндә, агачларны кискәндә			Зыян күргән һәм һәлак булган агачларны кискәндә			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгелэнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлығы		
	мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы	
матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Урманчылык буенча барлығы															
Блыслы	6	1,4	1,1	23	0,8	0,5	-	-	-	-	-	-	29	2,2	1,6
Каты яфраклы	2	0,3	0,2	23	0,7	0,2	-	-	-	-	-	-	25	1,0	0,4
Йомшак яфраклы	892	160,5	69,1	381	14,9	5,9	-	-	-	22	-	-	1295	175,4	75,0
Жәмгысе	900	162,2	70,4	427	16,4	6,6	-	-	-	22	-	-	1349	178,6	77,0
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча															
Алексеевск															
Блыслы	-	-	-	4	0,2	0,2	-	-	-	-	-	-	4	0,2	0,2
Каты яфраклы	-	-	-	5	0,1	-	-	-	-	-	-	-	5	0,1	-

Хужалыклар	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:														
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә			Урманнарны тәрбияләгәндә, агачларны кискәндә			Зыян күргән һәм һәлак булган агачларны кискәндә			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлығы		
	мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы	
матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Йомшак яфраклы	50	4,7	2,2	12	0,5	0,2	-	-	-	2	-	-	64	5,2	2,4
Жәмгысе	50	4,7	2,2	21	0,8	0,4	-	-	-	2	-	-	73	5,5	2,6
Багана															
Блыслы	4	1,0	0,8	6	0,2	0,1	-	-	-	-	-	-	10	1,2	0,9
Каты яфраклы	1	0,1	0,1	8	0,3	0,1	-	-	-	-	-	-	9	0,4	0,2
Йомшак яфраклы	242	46,3	19,9	21	0,6	0,2	-	-	-	5	-	-	268	46,9	20,1
Жәмгысе	247	47,4	20,8	35	1,1	0,4	-	-	-	5	-	-	287	48,5	21,2
Биләр															
Блыслы	1	0,2	0,1	4	0,1	-	-	-	-	-	-	-	5	0,3	0,1
Каты яфраклы	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Йомшак яфраклы	223	41,5	17,6	162	5,8	2,2	-	-	-	5	-	-	390	47,3	19,8
Жәмгысе	224	41,7	17,7	168	5,9	2,2	-	-	-	5	-	-	397	47,6	19,9
Кызыл Юл															
Блыслы	1	0,2	0,2	5	0,1	-	-	-	-	-	-	-	6	0,3	0,2
Каты яфраклы	-	-	-	5	0,2	0,1	-	-	-	-	-	-	5	0,2	0,1
Йомшак яфраклы	177	33,9	14,4	114	5,2	2,0	-	-	-	6	-	-	297	39,1	16,4

Хужалыклар	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:														
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә			Урманнарны тәрбияләгәндә, агачларны кискәндә			Зыян күргән һәм һәлак булган агачларны кискәндә			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлығы		
	мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы	
матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган		эшкә яраклы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Жәмгысе	178	34,1	14,6	124	5,5	2,1	-	-	-	6	-	-	308	39,6	16,7
Зур Полянка															
Блыслы	-	-	-	4	0,2	0,2	-	-	-	-	-	-	4	0,2	0,2
Каты яфраклы	1	0,2	0,1	3	0,1	-	-	-	-	-	-	-	4	0,3	0,1
Йомшак яфраклы	200	34,1	15,0	72	2,8	1,3	-	-	-	4	-	-	276	36,9	16,3
Жәмгысе	201	34,3	15,1	79	3,1	1,5	-	-	-	4	-	-	284	37,4	16,6

2.1.4. Кисентелэрнең яше

Урман утыртмалары кисентелэрнең «Кисентелэрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы белән билгеләнгән яше 15 нче таблицада китерелә.

15 нче таблица

Кисентелэрнең яше

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре, ш.и. яклаучы урманнарның категорияләре	Хужалык бүлемтекләре һәм аларга керә торган, өстенлек итүче токымнар	Бонитет класслары	Кисентелэрнең яше, ел
1	2	3	4
Урман үсә торган зона: Урман-дала зонасы Урманлы район: Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районы			
Яклаучы урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлы урман полосалары - яклаучы урманнар категориясеннән тыш)	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	101-120
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	121-140
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	71-80
		IV һәм түбәнрәк	61-70
	Карама, өрәңге	Барысы да	71-80
	Йомшак яфраклылар		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык)	Барысы да	71-80
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	51-60
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	36-40
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5
Яклаучы урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары), эксплуатация урманнары	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	81-100
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	101-120
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	61-70
		IV һәм түбәнрәк	51-60
	Карама, өрәңге	Барысы да	61-70
	Йомшак яфраклылар		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык)	Барысы да	61-70
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	41-50
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	31-35

	Куаклыктар		
	Таллык	Барысы да	5

2.1.5. Агачлыкларның тулылыгын һәм составын, дилэнкеләрнең күләмнәрен, дилэнкеләрнең тоташу чорларын, киртеккеләр санын, кисүләрнең кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы)

Агач материалы эзерләүгә карата таләпләр Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының 2020 елның 1 декабрдәге 993 номерлы боерыгы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Диләнке эшләре төрләрен, аларны уздыру тәртибен һәм эзлеклелеген, диләнке эшләренә технологик картасы формасын, диләнкене карау акты формасын һәм диләнкене карау тәртибен раслау турында» 2016 елның 27 июндәге 367 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы эзерләү кагыйдәләрендә билгеләнгән.

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү буенча төп оештыру-техник элементларның параметрлары 16 нчы таблицада китерелә.

16 нчы таблица

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисүләрдә төп оештыру-техник элемент параметрлары

Т/с	Агач материалы эзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисүләр	Тоташ кисүләр
1	2	3	4
Россия Федерациясе Европа өлешенә урман-далалы урман районы			
1.	Сайланма кисү ешлыгы, процент Бик зәгыйфь Зәгыйфь Уртача Уртача-югары югары Бик югары (сайланма санитар кисү өчен)	10 кадәр 11-20 21-30 31-40 41-50 51-70	
2.	Диләнкеләрнең (сайланма кисүләрдә) чик мәйданы, гектар Яклаучы урманнар: Ирекле-сайланма кисүләр Төркемле-сайланма кисүләр Тигез-эзлекле кисүләр Төркемле-эзлекле кисүләр Полоса аша эзлекле кисүләр Эксплуатация урманнары: Ирекле-сайланма кисүләр Төркемле-сайланма кисүләр Тигез-эзлекле кисүләр Төркемле-эзлекле кисүләр Полоса аша эзлекле кисүләр	25 15 15 10 5 50 30 30 25 15	
3.	Сайланма кисүләрдә диләнкеләрнең чик дәрәжәдәге мәйданы, гектар нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		5 5 2,5 10 10
4.	Тоташ кисүләрдә диләнкеләрнең чик дәрәжәдәге киңлеге,		

Т/с	Агач материалы эзерлөү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисүләр	Тоташ кисүләр
1	2	3	4
	м нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		50 50 50 100 100
5.	Диләнкеләр тоташу чоры, ел нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		4 4 4 4 2
6.	Кисүләр кабатлану чоры, ел Ирекле-сайланма кисүләр Төркемле-сайланма кисүләр Тигез-эзлекле кисүләр Төркемле-эзлекле кисүләр Полоса аша эзлекле кисүләр	8-30 8-30 4-8 30-40 4-8	
7.	Урман кварталының 1 км ягына хисаплаганда киртекләр саны диләнкеләрнең киңлегенә (озынлыгы) 50 м кадәр булганда диләнкеләрнең киңлегенә (озынлыгы) 51-150 м булганда диләнкеләрнең киңлегенә (озынлыгы) 151-250 м булганда диләнкеләр киңлегенә (озынлыгы) 250 м артыграк булганда		4 артык түгел 3 артык түгел 2 артык түгел 1
8.	Төяү пунктлары, житештерү һәм көнкүреш объектлары өчен гомуми майдан (диләнкенен гомуми майданыннан) - алга таба ясалма урман торгызып Майданы 10 гектардан артык булган диләнкеләрдә - агач материалының сезонара запасларын булдыру өчен - туфракка зыян салып 10 гектар һәм аннан да кимрәк булган урман полосаларында: - алга таба яңартып - алдан торгызып - эзлекле кисүләрдә - сайланма кисүләрдә	3 проценттан артык түгел 0,3 гектарга кадәр 0,25 гектарга кадәр	чикләнми 5 проценттан артык түгел 15 проценттан артык түгел 3 проценттан артык түгел 0,4 гектарга кадәр 0,3 гектарга кадәр
9.	Сөйрәмә жир трассалары һәм диләнкедәге юллар майданы (диләнке майданыннан проценты) - күп операцияле техника кулланып - алга таба ясалма урман торгызып	15 проценттан артык түгел	20 проценттан артык түгел 30 процентка кадәр чикләнми

2.1.6. Урманнарны торгызу алымнары

Урманнарны торгызу урманнарны табигый, ясалма яки катнаш ысул белән торгызу юлы белән гамәлгә ашырыла һәм Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 4 декабрендәге 1014 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны торгызу кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны торгызу кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урман төрләре һәм урманнарны торгызу ысуллары Урманнарны торгызу кагыйдәләре белән жайга салына.

2.1.7. Урманнан үзагач эзерләү өчен файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар

Урман кишәрлекләренең аренда шартнамәләре нигезендә агач материалын эзерләү гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан Урман планы, урманчылыкның урман хужалыгы регламенты, шулай ук арендага тапшырылган урман кишәрлегендә урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла. Урман кишәрлегендә бирмичә агач материалын эзерләү гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә Урман планы, урманчылыкның урман хужалыгы регламентына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Урман кишәрлегеннән үзагач эзерләү максатларында файдаланучы зат тарафыннан урман утыртмаларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау һәм эзер үзагачны алып чыгу, урман декларациясе нигезендә декларацияләнергә тиешле датадан башлап 12 ай эчендә, яисә, үзагачны урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе нигезендә эзерләгән очракта, - урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсендә билгеләнгән чор дәвамында гамәлгә ашырыла.

Урман утыртмаларын кисү, агач материалы саклау һәм алып чыгу чорларын озынайту күрсәтелгән таләпләрне үз вакытында үтәүгә юл калдырмаган начар һава шартлары барлыкка килгән очракта рөхсәт ителә.

Урман утыртмаларын кисүнең, агач материалы саклауның һәм алып чыгуның чорлары урманнан файдаланучы затның язмача гаризасы нигезендә, вәкаләтле орган тарафыннан иң күбе 12 айга арттырылырга мөмкин.

Исемлеге Россия Табигать министрлыгының «Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 29 маендагы 264 номерлы боерыгы белән расланган агачларның һәм куаклыкларның төрләренең (токымнарының) агач материалын эзерләү рөхсәт ителми. Агач материалы эзерләгәндә урманнарның биотөрлелеген арттыру максатларында теләсә кайсы ярусында һәм аларның төркемнәрендә аерым кыйммәтле агачлар (карт агачлар, куышлы, кош оялары булган, шулай ук оя кору һәм вак жәнлекләренең качу урыны һ.б. өчен яраклы агачлар) сакланарга мөмкин.

Урман агачларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу срокларын үзгәртүгә рөхсәт язмача рәвештә диләнкенең (кишәрлек урманчылыгын, урман кварталы номерын, урман-таксация бүлемтеге номерын, диләнке номерын)

урнашкан урынын, дилэнкенең майданын, агач материалының күләмен һәм агачларны кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу буенча билгеләнгән (озынайтылган) срокны (датаны) күрсәтеп бирелә.

Агач материалы эзерләү өчен урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәр чорга төзелә.

2.2. Урманнардан чәер эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 31 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Чәер эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 911 номерлы боерыгы белән регламентлаштырыла.

Чәер эзерләү ылыслы өлгергән һәм картайган агачлыкларда гамәлгә ашырыла, алар кирт ясау буенча билгеләнгән чор тәмамлангач агач материалы эзерләү өчен билгеләнә.

Урманчылыкта урманнарны тәртипкә китергәндә кирт салу фонды ачыкланмады, чөнки кирт салу эше башкарылмый һәм алдагы исәпкә алу чорына проектланмый һәм таблица тутырылмый. Шуңа бәйле рәвештә, урманчылык буенча урман хужалыгы регламентында кирт салу төрләре, агачларда каррлар күләме һәм агачларның диаметрына карап, каррлар арасындагы каешларның киңлеге, урманнардан чәер эзерләү өчен файдалану чорлары каралмый.

17 нче таблица

Агачларга кирт салу фонды

Майданы, мең гектар

Т/с	Күрсәткечләр	Кирт салу		
		Урманнарның максатчан билгеләнеше		
		Яклаучы урманнар	Эксплуатация урманнары	Жәмгысә
1	2	3	4	5
1	Кирт салуга яраклы, өлгергән һәм картайган утыртмалар, барлыгы:	-	-	-
	алардан:	-	-	-
1.1	Кирт салуга жәлеп ителмәгәнә	-	-	-
1.2	Кирт салу буенча табышлы түгел	-	-	-
2	Ел саен кирт салу күләме	-	-	-

2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану РФ Урман кодексының 32 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы, «Татарстан

Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталларының һәм аларның өлешләренең исемлекләре 8 нче таблицада күрсәтелә.

2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын төрләрә буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары

Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен урманнардан рөхсәтле файдалануның ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре 18 нче таблицада китерелде.

18 нче таблица

Агач булмаган урман ресурслары эзерләү өчен урманнардан рөхсәтле файдалану параметрлары

Т/с	Агач булмаган урман ресурсы төре	Үлчәү берәмлеге	Эзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
1.	Туз	тонна	5,0
2.	Агачларның, куакларның кайрысы	тонна	5,0
3.	Озын корыган ботак	мең куб.метр	4,0
4.	Ботак азыгы (каен, юкә, усак)	тонна	25,0
5.	Чыршы һәм нарат ботаклары	тонна	5,0
6.	Чыршылар һәм (яки) яңа ел бәйрәмнәре өчен башка ылыслы токым агачлары	мең данә	0,3
7.	Мунчала	тонна	1,0

Агач булмаган урман ресурсларының классификациясе бар, аның нигезендә ресурсларны, барлыкка килү (эзерлек) урынына, ресурсны исәпкә алу (бәяләү) ысулына, файдалану холкына карап, 3 төркемгә бүлү каралган.

2.3.2. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю өчен файдалану чорлары

Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю өчен урманнардан рөхсәтле файдалану сроклары урман кишәрлегенә аренда шартнамәсендә билгеләнә.

2.4. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыю өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен урманнардан файдалану РФ Урман кодексының 34, 35 статьялары, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы Рослесхоз боерыгы белән расланган Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу кагыйдәләре, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Азык-төлек урман ресурсларына кыргый жимешләр, жиләкләр, чикләвекләр, гөмбәләр, орлыклар, каен суты һәм башка урман ресурслары керә.

Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу гражданнар, юридик затлар тарафыннан эшкуарлык максатларында, шулай ук гражданнар тарафыннан - шәхси ихтыяжлар өчен гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Эшкуарлык эшчәнлегә максатларында азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәрге чорга төзелә.

Шәхси ихтыяжларда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу РФ Урман кодексының 11 статьясының 1 өлешенә ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Чикләрендә азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталлары һәм аларның өлешләре исемлегә 8 нче таблицада күрсәтелгән.

2.4.1. Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләре буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары

Азык-төлек урман ресурслары эзерләгәндә һәм дару үсемлекләрен жыйганда ел саен урманнардан рөхсәтле файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре 19 нчы таблицада китерелә.

19 нчы таблица

Азык-төлек урман ресурсларын эзерләгәндә һәм дару үләннәрен жыеп алганда урманнардан файдалану параметрлары

Т/с	Азык-төлек урман ресурсларының, дару үләннәренең төре	Үлчәү берәмлегә	Эзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
Азык-төлек ресурслары			
1.	Жиләкләр жир жиләгә	тонна	0,4
	клубника	тонна	0,4
	кызыл бөрлегән	тонна	0,4
	кура жиләгә	тонна	2,0
	миләш	тонна	10,0
	шомырт	тонна	10,0

Т/с	Азык-төлек урман ресурсларының, дару үләннәренен төре	Үлчәү берәмлеге	Әзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
	Жәмгысе	тонна	23,2
2.	Ак гөмбәләр	тонна	1,0
	майлы	тонна	3,0
	ал гөмбә	тонна	1,0
	кызыл гөмбә	тонна	20,0
	каен гөмбәсе	тонна	15,0
	гөреждәләр	тонна	2,0
	сары гөмбә	тонна	1,0
	этәч гөмбәсе	тонна	1,0
	баллы гөмбә	тонна	20,0
	Жәмгысе	тонна	64,0
3.	Чикләвекләр - урман чикләвеге	тонна	15,0
4.	Агач сутлары - каен	тонна	50,0
Дару чималы			
5.	Сары мәтрүшкә, икеөйле кычыткан, ландыш, аю табаны, дару ромашкасы, акбаш, эт тигәнәге, канлы үлән, песи үләнә, сәдәп гөлә, лапчатка, үги ана яфрагы, кыр наратбашы һ.б.	тонна	0,5 (коры килеш)

Жиләк, гөмбә һәм дару чималлары уңышының 90 процентына кадәр өлеше жирле халык тарафыннан үзләштерелә.

2.4.2. Әзерләү һәм жыеп алу вакытлары

Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үсемлекләрен жыю өчен урманнардан рөхсәтле файдалану сроклары урман кишәрлегенә аренда шартнамәсендә билгеләнә.

2.4.3. Агач сутлары әзерләгәндә нормативлар һәм параметрлар

Каен суты әзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисәренә 5 елдан да ким булмаган вакыт кала рөхсәт ителә.

Каен суты әзерләү сайланма кисүләр башкарыла торган утыртмаларда кирт салу ысулы белән гамәлгә ашырыла, кисүгә билгеләнгән агачлардан алу рөхсәт ителә.

Кисеп жибәрү өчен тулылыгы кимендә 0,4 һәм бер гектарга кимендә 200 данә агачлы, бонитетның I-III классларына караган урманның сәламәт өлеше сайлап алына. Кисеп жибәргәндә күкрәк биеклегендәге диаметры 20 см һәм аннан да юанрак булган агачларны билгелиләр.

Агач тамыры башланган жирдән 20-35 см биеклектә канал бораулау эшләрен башкаралар. Агачта бер һәм аннан да күбрәк кирт салу тишекләре ясалган очракта, алар кәүсәнәң бер ягында бер-берсеннән, сут бер савытка агып төшәрлек итеп, 8-15 см ераклыкта урнаштырыла.

Агач диаметрына карап, бораулана торган каналлар саны нормативлары киләсе таблицада китерелде.

Агачның күкрәк биеклегендәге диаметры, см	Кирт салганда каналлар саны	Искәрмә
20-22	1	Диаметры 16 см булган агачларга кисәргә бер ел калгач кирт салу рөхсәт ителә, түбәндәгечә басым нормалары булганда: 16-20 см - 1 канал 21-24 см - 2 канал 25 см һәм күбрәк - 3 канал
23-27	2	
28-32	3	
33 һәм аннан күбрәк	3	

Кирт салу чоры тәмамланганнан соң, агачларның чирләп китүен кисәтү максатларында, тишекләр сагыз пастасы белән сылап куелырга яисә агач бөке белән ябылырга һәм вар, бакча замазкасы яисә известьлы балчык белән сылап куелырга тиеш.

2.4.4. Абага-кара абага эзерләү

Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү аларның үсентеләренә зыян китермәслек алымнар белән гамәлгә ашырылырга тиеш. Үсемлекләргә тамыры белән йолкып алу, яфрактарына һәм тамыр үзәгенә зыян китерү тыела.

Кара абага чималын эзерләү бер кишәрлектә 3-4 ел дәвамында алып барыла. Аннары үсемлекләргә торгызу өчен тәнәфес кирәк: чималны бер тапкыр жыйган вакытта (бер сезонда) - 2-3 ел, ике тапкыр жыйган очракта - 3-4 ел.

2.4.5. Урманнарда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен файдалану чорлары

Дәүләт милкендә яисә муниципаль милектә булган урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе РФ Урман кодексының 72 статьясының 3 өлеше нигезендә урманнарны азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу өчен файдалану максатларында, РФ Урман кодексының 36, 43-46 статьяларында, 73.1 статьясының 3 өлешендә 3 пунктта каралган очрактардан тыш, тугыз елдан кырык тугыз елга кадәрге чорга төзелә.

Урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе срогы урман хужалыгы регламентында урманнарда файдалану буенча каралган срокка туры китереп билгеләнә.

2.5. Урманнарда аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Аучылык хужалыгы кыргый хайваннарның популяцияләре белән рациональ идарә итү һәм ел саен продукция алу рәвешендә урманнарда комплекслы файдалануга үз өлешен кертә.

Ау 209-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнардан аучылык хужалыгы алып бару һәм ауны гамәлгә ашыру өчен файдалану РФ Урман кодексының 25, 36 статьялары белән регламентлана.

Урманнардан аучылык хужалыгын алып бару өчен файдалануны хокукый жайга салу Россия ТРЭМның «Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрлөрөн гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлекләрен бирмичә аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрлөрөн гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану очраklары исемлеген раслау турында» 2017 елның 12 декабрендәге 661 номерлы боерыгы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Аучылык инфраструктурасына карый торган объектлар исемлеге турында» 2017 елның 11 июлндәге 1469-р номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Аучылык биләмәләре чикләренә хокукый режимында аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрлөрөн башкару рөхсәт ителә торган жирләр кертелә.

Аучылык биләмәләре түбәндәгеләргә бүленә:

1) 209-ФЗ номерлы федераль законда каралган нигезләрдә юридик затлар, шәхси эшкүарлар тарафыннан файдаланыла торган аучылык биләмәләре (алга таба - беркетелгән аучылык биләмәләре);

2) ау максатларында физик затлар ирекле йөри алу хокукына ия булган аучылык биләмәләре (алга таба - гомуми файдаланудагы аучылык биләмәләре).

Гомуми файдаланудагы аучылык биләмәләре Россия Федерациясе субъектындагы аучылык биләмәләренен гомуми мәйданында кимендә егерме процентын тәшкил итәргә тиеш.

Аучылык биләмәләре ауның бер яки берничә төрен гамәлгә ашыру өчен кулланылырга мөмкин.

Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрлөрөн гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен биотехник чаралар уздыру исемлеге һәм нормалары

Ел саен үткәрелә торган биотехник чаралар күләме киләсе таблицада китерелде.

Т/с	Чараларның төрләре	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган
1	2	3	4
1.	Куяннар өчен ашату мәйданнары ясау	данә	100
2.	Пошилар, кыр кәжәләре өчен жимлекләр урнаштыру	данә	50
3.	Пошилар, кабан дунгызлары, куяннар өчен тоз салынган катырлар урнаштыру	данә/тонна	140/2,5
4.	Бөртек калдыклары эзерләү	тонна	5,0
5.	Азык эзерләү һәм хайваннарны ашату а) пошилар, кыр кәжәләре өчен себеркеләр б) пошилар, кыр кәжәләре, куяннар өчен печән	мең данә тонна	5,0 5,0
6.	Су өслеге дәрәжәсендә чәнечкеләргә кую, шулай ук күлләрнен сай урыннары буйлап онга тарттырылмаган тары, солы, кәрешкә һәм башка культура көлтәләрен сибеп чыгу су	мең данә	0,5

	өслеген 1 гектарына 15 көлтә исәбеннән башкарыла.		
7.	Суерлар, божырлар өчен чуер ташлыклар кору	данә	50
8.	Гөрелдәвекләр кору	данә	50
9.	Кабан өчен ашату кырлары ясау	гектар	4
10.	Ауны чикли һәм тыя торган аншлагла, күрсәткечләр урнаштыру	данә	50

2.6. Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан файдалану авыл хужалыгын алып бару Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боекы белән расланган «Урманнардан авыл хужалыгын алып бару өчен файдалану кагыйдәләре һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яисә билгеләмичә, урман кишәрлеге бирмичә генә авыл хужалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану исемлеге» нигезендә регламентлана.

Урманнар авыл хужалыгын алып бару (печән чабу, авыл хужалыгы терлекләрен көтү, умартачылык, төньяк боланчылык, товарлык аквакультурасы (товарлык балыкчылык), авыл хужалыгы культураларын үстерү һәм башка төрле авыл хужалыгы эшчәнлеге) өчен кулланылырга мөмкин.

Авил хужалыгын алып бару өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге элге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.6.1. Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары

20 нче таблица

Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары

Т/с	Файдалану төрләре	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
1.	Сөрүлектән файдалану	гектар	44
2.	Печән чабу	гектар/тонна	223/156
3.	Авил хужалыгы терлекләре көтү		
	а) урманда	гектар/баш	12500/5000
	б) утлавыкларда, жәйләүләрдә	гектар/баш	25/17
4.	Умартачылык		
	а) бал бирүчеләр		
	- юкә (урманнарның бал бирә торган урыннары)	гектар	3500
	- печәнлекләрдә, аланлыкларда, агач киселгән урыннарда үләннәр	гектар	974
	б) бал продуктлылыгы		
	- юкә	кг/гектар	50
	- үләннәр	кг/гектар	50
	в) умарта ояларын тәэмин итү мөмкинлеге	Саны	1700

2.7. Урманнардан фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 40 статьясына ярашлы рәвештә урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану урманчылыкның барча территориясендә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Урманнардан файдалану Россия Табигать министрлығының 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген башкару өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Фәнни-тикшеренү, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлегә әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.8. Урманнардан рекреация эшчэнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

2.8.1. Урманнардан рекреация эшчэнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары

Урманнардан күздә тотылганча файдалану (РФ Урман кодексының 41 статьясы) урман кишәрлекләрен бирүне таләп итә торган, ләкин урман ресурсларын алмыйча гамәлгә ашырыла, тапшырылган урман кишәрлекләрендә кирәкле урман инфраструктурасы төзелә, урман инфраструктурасын төзүгә, реконструкцияләүгә бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү рөхсәт ителә, шул исәптән капитал булмаган төзелмәләр һәм корылмалар, территорияне төзекләндерү башкарыла (РФ Урман кодексының 13, 21, 41 статьялары).

Рекреация эшчэнлеген оештыру үзенчәлекләре Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерыгы белән расланган Рекреация эшчэнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрендә бәян ителгән.

2.8.2. Рекреация эшчэнлегенә бәйле зона кварталларының һәм (яки) аларның өлешләре исемлеге

Кишәрлек урманчылыклары буенча рекреация эшчэнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.8.3. Рекреация эшчэнлегенә караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү

Рекреацияләү зоналары вазифаи зоналарга түбәндәгечә бүлгәләнә:

1. Интенсив кулланылышлы.
2. Уртача кулланылышлы.
3. Концентрацияле ял итүгә бәйле.
4. Резерватлы.
5. Заказник.
6. Катгый режимлы.
7. Хужалык.

2.8.4. Урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелгән, корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары

Рекреация билгеләнешендәге урманнарда территорияне төзекләндерү нормалары (гомуми мәйданның 100 гектары буенча) таблицада китерелгән.

Т/с	Төзеклөндөрү элементтарының аталышы	Яшел зона		Чикләрендөгө туристлык маршрутлары (1 км маршрутка)
		Актив ял	Һава сулап йөрү	
1	2	3	4	5
1.	Вак таштан, йөри торган өлеше 4,5 м (км) киңлегендә булган машина белән килү юллары	0,15	0,02	-
2.	Биләмәләр эчендөгө вак ташлы, өслеге 3 м (км) киңлегендә булган юллар	1,8	0,5	-
3.	15 машинага исәпләнгән, грунтлы, гравий белән вак таш кушылган автотукталышлар (данә)	0,25	0,03	-
4.	Жәяүләп йөри торган сукмаклар (км)	-	0,04	-
5.	4 урынлы утыргычлар (данә)	18	3	1
6.	6 урынга исәпләнгән пикник өстәлләре (данә)	7	0,6	-
7.	Яңгырдан ышыклану урыннары (данә)	1,5	0,2	0,2
8.	Азык эзерләү урыннары (данә)	3,5	0,5	0,6
9.	Чүплек савытлары (данә)	30	-	-
10.	Чүп жыю жайланмалары (данә)	3,5	-	-
11.	Бәдрәфләр (данә)	0,18	-	-
12.	Спорт һәм уен майданчыклары, кв.метр	37	-	5
13.	Елгаларда һәм сулыкларда су коенып, кызына торган урыннар, кв.метр	90	15	-
14.	Пляж кабиналары (данә)	0,18	0,02	-
15.	Беседкалар (данә)	0,17	-	-
16.	Күрсәткечләр (данә)	1,5	0,2	0,4
17.	Күренеш нокталары (данә)	0,7	0,1	0,3
18.	Коелар һәм чишмәләр (данә)	0,02	0,01	0,1
19.	Туристларга палаткалар кую урыннары, кв.метр	50	-	20

2.8.5. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары

Рекреация эшчәнлегендә урманнарда хужалык эшчәнлегендә халыкны ял иттерү өчен иң яхшы шартларны оештыруга, эстетик һәм санитар-гигиеник таләпләргә җавап бирә торган урман ландшафтларын саклауга һәм яхшыртуга, ландшафтларның типларын рациональ (оптималь) ярашлылыгын билгеләүгә юнәлдерелгән булырга тиеш.

Рекреация билгеләнешендә урманнар өчен эшләрнең әһәмиятле элементы булып аларның территорияләрен төзекләндерү тора, ул юллар төзү һәм ремонтлаудан, ял итү өчен урыннар һәм майданчыклар корудан, кече архитектура формаларын, урман скульптурасын урнаштырудан, төрле урман янгыннары корылмаларын төзүдән һәм башка төрле чараларны гамәлгә ашырудан гыйбарәт. Юл-сукмак челтәре барча территорияне бердәм композиция бөтенлегенә берләштерергә тиеш.

Рекреация басымы йогынтысында урман тирәлегенә үзгәрү дәрәжәсен ял итү режимы билгели, ә ял режимы - урманнарның территориясен оештыруны.

Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдаланганда урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелмәләр, корымалар исемлегенә һәм аларны төзекләндерү нормативлары өстәмә тикшерүләр уздырганнан соң урманнарны үзләштерү проектларында аталган максатларда (ял, туризм оештыру, физик культура-савыктыру, спорт эшчәнлегенә һ.б.) файдалану өчен тапшырылган конкрет урман кишәрлегенә өчен бирелә.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатында урман кишәрлегенен аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

2.9. Урманнардан урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү билгеле бер токым (максатчан токым) урман үсемлекләрен үстерүгә бәйле эшқуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Билегеле бер токым урман утыртмаларына алар хисабыннан алдан билгеле сыйфатламалары булган агач материалын алу тәмин ителә торган ясалма утыртылган урман утыртмалары карый.

Урман плантацияләре урман фонды жирләрендә дә, башка категориядәге жирләрдә дә оештырыла ала.

Гражданнарга, юридик затларга урман плантацияләрен ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен урман кишәрлекләре - РФ Урман кодексы нигезендә, жир кишәрлекләре - жир законнары нигезендә арендага тапшырыла.

Урман плантацияләрендә урман утыртмаларын кисү һәм урман утыртмаларына кирт салу эшләрен башкару чикләмәләрсез рөхсәт ителә.

Урманчылыкта урман плантацияләре, урман плантацияләрен техник проектлау материаллары юк, урманчылыкта урман плантацияләренә нигез салу өчен махсус тикшерүләр уздырылмады.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү максатында урман кишәрлегенен аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

2.10. Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман жимешләрен, жиләкләрне, декоратив үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү жимешләр, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре, жиләкләр һәм башка шуңа охшаш урман ресурсларын алуга бәйле эшмәкәрлек эшчәнлегеннән гыйбарәт. Урманнардан файдалануның әлегә төрө Россия Табиғат министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрендә регламентлана һәм урман кишәрлегенен аренда шартнамәсе

нигезендә урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жимешле, жыләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды жирләре составындагы урмансыз жирләр, шулай ук урман булып житешмәгән диләнкеләр, аланнар һәм урман культураларын утыртканчыга кадәр урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман утыртмалары белән капланмаган жирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшкә яраклы үзлегә беткән торфлыклар һ.б.) жирләр файдаланыла.

Жимешле, жыләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен үзгәртеп коруга билгеләнмәгән, азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылырга мөмкин.

Урманнардан жимешле, жыләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану РФ Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә яки тыелырга мөмкин.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә жимешле, жыләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

Кишәрлек урманчылыклары буенча жимешле, жыләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренә исемлеге әлегә регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.11. Урманнардан урман питомниклары ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү урманнарны торгызу һәм үрчетү максатларында тормышка ашырыла торган эшқуарлык эшчәнлегә булып тора.

Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләре башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы тарафыннан билгеләнә.

Урман питомниклары булдыру һәм алардан файдалану өчен урманнардан файдалану РФ Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә мөмкин.

Урман питомниклары төзү һәм аларны файдалану, әгәр мондый эшчәнлек аларның хокукый режимына каршы килмәсә, урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрдә рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 39.1 статьясы).

Урман питомникларында кәлшәләр, үсентеләр үстерү өчен яхшыртылган һәм сортлы урман үсемлекләре кулланыла, әгәр мондый орлыклар юк икән, урман үсемлекләренә нормаль орлыклары кулланыла.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман питомниклары оештыру һәм аларны эксплуатацияләү максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле чорга төзелә.

Урман питомниклары булдыру һәм аларны кишәрлек урманчылыклары буенча эксплуатацияләү өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлегә Регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

Хәзерге вакытта Биләр урманчылыгы чикләрендә бер даими урман питомнигы бар, аларда төп урман хасил итүче токымнар үстерелә.

2.12. Жир асты байлыктарын геологик өйрөнү, файдалы казылмалар эзлөү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Жир асты байлыктарын геологик өйрөнүне, файдалы казылмаларны эзлөү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 43 статьясы нигезендә жайга салына.

Жир асты байлыктарын геологик өйрөнүне, файдалы казылмаларны эзлөү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре һәм урманчылыктарның кишәрлек урманчылыктары кисемендә урман кишәрлекләренен урнашкан урыны 8 нче таблицада чагылдырылган.

Жир асты байлыктарын геологик өйрөнүне, файдалы казылмаларны эзлөү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен дәүләт мөлкәтендә яки муниципаль мөлкәттә торучы урман кишәрлекләре арендага бирелә яки үз вәкаләтләре чикләрендә дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары рөхсәтләре нигезендә бирелә. Урман кишәрлеген бирмичә генә урман фонды жирләрендә жир асты байлыктарын геологик өйрөнү эшләрен башкарырга рөхсәт ителә, әгәр мондый эшләрене башкару урман утыртмаларын кисүгә, капитал төзелеш объектларын төзүгә китермәсә.

Урманнардан жир асты байлыктарын геологик өйрөнү, аларны эзлөү һәм файдалы казылмалар чыгару өчен файдалану Россия Табигать министрлыгының «Жир асты байлыктарын геологик өйрөнү, эзлөү һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану тәртибен һәм, жир асты байлыктарын геологик өйрөнүне гамәлгә ашыру максатларында, урман кишәрлеге бирелмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә урманнардан файдалану очрактары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жир асты байлыктарын геологик өйрөнү, файдалы казылмаларны эзлөү һәм чыгару максатында урманнардан файдалана торган затлар түбәндәгеләрне тәэмин итә:

файдаланыла торган урманнарны һәм аның янәшәсендәге урман кырыйларын, ясалма һәм табигый су агып чыгу урыннарын төзелеш, сәнәгать, агач кисүдән калган, көнкүреш һәм бүтән калдыктардан, чүп-чарлардан даими рәвештә чистартып торуну;

житештерү эшчәнлеге барышында жимерелгән юлларны, киптерү канауларын, дренаж системаларын, күперләрне, башка гидротехника корылмаларын, квартал баганаларын, квартал юлларын, аншлактарны, урманнар территориясен төзекләндерү элементларын торгызуны;

Россия Федерациясе законнарына ярашлы рәвештә урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган, Жир асты байлыктарын геологик өйрөнү, файдалы казылмаларны эзлөү һәм чыгаруны гамәлгә ашыруга бәйле объектларны тиешле эшләрене үтәү чорлары тәмамлану белән консервацияләүне яисә юк итүне һәм күрсәтелгән объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм (яки) эксплуатацияләү өчен файдаланылган жирләрне рекультивацияләүне;

аталган затлар гаебе белән барлыкка килгән һәлакәт очрактарын һәм урман

янгыннарын юкка чыгару, шулай ук башка шундый хәлләрне бетерү буенча кирәкле чаралар күрелүне;

сейсмик разведка эшләрен планлаштыру һәм үткөрү, шулай ук хәрәкәт составын һәм йөкләрне яңа урынга күчерү максатларында квартал ызаннары, урман юллары биләгән һәм урман утыртмалары белән капланмаган башка жирләрдән максимал рәвештә файдалануны.

РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенекә була.

Әлегә агач материалы Россия Федерациясә Хөкүмәтенә «Россия Федерациясә Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

РФ Урман кодексының 73.1 статьясының 3 өлешендә РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдалану өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә агач материалы эзерләү өчен аукцион уздырмыйча урман кишәрлекләренә аренда шартнамәләрен төзү каралган.

РФ Урман кодексының 73.1 статьясының 3 өлешендәге 3 пункттың 43, 45 статьяларда каралган очрақларда, дәүләт мөлкәтендәге яки муниципаль мөлкәттәге урман кишәрлегенә аренда шартнамәсә жир асты байлыктарыннан файдалануга лицензия гамәлдә булган срокка төзелә.

Кишәрлек урманчылыктары буенча жир асты байлыктарын геологик өйрәнүне, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлегә әлегә Регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясә Урман кодексына һәм урманнарны торгызуны һәм урман үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясә Урман кодексына һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлегә максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясә Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданга Татарстан Республикасы территориясә чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очрақта да.

2.13. Урманнарда сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 44 статьясы нигезендә сусаклагычларны, башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм аларны эксплуатацияләү өчен урманнарда файдалану су законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман законнары нормаларында билгеләнгәнчә, РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнарда файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенә була.

Әлеге агач материалы Россия Федерациясә Хөкүмәтенә «Россия Федерациясә Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнарда файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

РФ Урман кодексының 72 статьясының 3 өлеше һәм 74 статьясының 3 өлеше нигезендә урман кишәрлекләре атап үтелгән максатларда дәүләт органнары карарлары нигезендә, аукционнар уздырмыйча гына, бер елдан алып кырык тугыз елга кадәрге чорга арендага тапшырыла.

Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре гражданның, юридик затларга РФ Урман кодексының 9 статьясы нигезендә сусаклагычлар, башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү өчен бирелә.

Сусаклагычлар, бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен кишәрлек урманчылыклары буенча урман кварталларының яки аларның өлешләренә исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясә Урман кодексына һәм урманнарны торгызуны һәм урман үрчәтүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясә Урман кодексына һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнарда файдаланучы затлар Россия Федерациясә Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчәтү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары кискән майданга тигез майданга Татарстан Республикасы территориясә чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчәтү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.14. Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясы нигезендә чыбыклы объектларга электр энергиясе тапшыру чыбыклары, элемент чыбыклары, юллар, торбаүткәргечләр һәм чыбыклы башка объектлар, шулай ук күрсәтелгән объектларның аерылгысыз технологик өлешен тәшкил итүче корылмалар керә.

Урманнардан элеге төр файдалану РФ Урман кодексының 45 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлätү өчен файдалану кагыйдälären һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлätү өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерыгы нигезендә регламентлана.

Сусакалагычлар, бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, елга портлары, причаллар төзү өчен гражданнарга һәм юридик затларга урманчылыкның барча территориясе буйлап урман кишәрлекләрен даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшыру аренда хокукында гамәлгә ашырылырга мөмкин, ә махсус якланучы урман кишәрлекләрендә фәкәт күрсәтелгән эшләрне урнаштыру ихтималының башка вариантлары булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

Дәүләт мөлкәтендә яки муниципаль мөлкәттә торучы урман кишәрлекләре гражданнарга һәм юридик затларга РФ Урман кодексының 9 статьясы һәм 73.1 статьясының 3 өлеше нигезендә аукцион уздырмыйча кырык тугыз елга кадәр бирелә.

Чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү максатларында, барыннан элек, урмансыз жирләр, ә урман кишәрлегендә андый жирләр булмаганда - торгызылмаган кисенте жирләре, янгыннан калган жирләр, бушлыклар, ачык урыннар, шулай ук тулылыгы һәм кыйммәте түбән булган урман утыртмалары үсә торган жирләр файдаланылырга тиеш.

Чыбыклы объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү максатларында арендага, даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылган урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кисү урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Урманнардан файдалануның элеге төрендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан шушы рәвешле файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенек була (РФ Урман кодексының 20 статьясының 2 өлеше). Элеге агач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

Гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм чыбыклы объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны тудыру өчен билгеләнгән сак һәм санитар-яклау зоналарында урман утыртмаларын кисү күрсәтелгән зоналарда билгеләнгән режимга туры китереп гамәлгә ашырыла.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Электр чөлтәrlәре хужалыгы

объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануда махсус шартлар билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары нигезендә көчәнеше 1000 вольтка (алга таба - В) кадәр булган электр челтәрләре өчен түбәндәгечә саклык зонасы билгеләнә:

электр тапшыру буенча һава чыбыклары буйлап (биналарга кертү өлешендәге тармакларыннан тыш) жир өслегендә кырый үткәргечләр проекцияләреннән һәр ягыннан 2 метр ераклыкта торучы, параллель турылар белән чикләнган жир кишәрлеге рәвешендә (алар үз торышыннан читкә чыгып тормаганда);

жир астыннан электр тапшыручы кабель чыбыклары буйлап кырый кабельләрдән һәр ягыннан 1 метр ераклыкта торучы, параллель турылар белән чикләнган жир кишәрлеге рәвешендә.

1000 В югары булган электр челтәрләренең саклык зонасы киләсе таблицага туры китереп билгеләнә.

Көчәнеше 1000 В югары булган электр челтәрләренең саклык зонасы

Көчәнеш, киловольт	Саклык зонасы, м
1-20	10
35	15
110	20
150, 220	25
330, 500, +-400	30
750, +-750	40
1150	55

Торбаүткәргечләргә (алар нинди ысул белән салынган булса да) зыян салыну ихтималын булдырмас өчен саклык зоналары билгеләнә:

нефть, табиғый газ, нефть продуктлары, нефть һәм ясалма углеводород газы транспортлаучы торбаүткәргеч трассалары буйлап, - торбаүткәргеч күчәрененең һәр ягыннан 25 м ераклыкта узучы шартлы сызыклар белән чикләнган жир кишәрлеге рәвешендә;

сыегайтылган углеводородлы газлар, тотрыклы булмаган бензин һәм конденсат транспортлаучы торбаүткәргеч трассалары буйлап, - торбаүткәргеч күчәрененең һәр ягыннан 100 м ераклыкта уза торган шартлы сызыклар белән чикләнган жир кишәрлеге рәвешендә;

күптармаклы торбаүткәргеч трассалары буйлап - кырый торбаүткәргечләрнең күчәрләреннән югарыда күрсәтелгән аралыкларда уза торган шартлы сызыклар белән чикләнган жир кишәрлеге рәвешендә;

су асты кичүләре буйлап - кичүләрнең кырый тармаклары күчәрләреннән һәр ягыннан 100 м аралыкта торучы параллель яссылыклардан гыйбарәт булган су өслегеннән төпкә кадәрге су тирәлегенең бер өлеше рәвешендә;

конденсатны саклау һәм газсызландыру савытлары, продукцияне аварияле чыгару өчен жир амбарлары тирәли - күрсәтелгән объектлар территориясе чикләрененең һәр ягыннан 50 м ераклыкта торучы, йомык сызык белән чикләнган жир кишәрлеге рәвешендә;

продукцияне транспортка әзерләүче технологик жайланмалар, суырту һәм

тутыру буенча төп һәм аралык насос станцияләре, резервуар парклары, компрессор һәм газ бүлү станцияләре, продукцияне үлчәү төеннәре, салу һәм бушату эстакадалары, газны жир астында саклау станцияләре, нефть, нефть продуктларын жылыту пунктлары тирәли - күрсәтелгән объектларның территорияләре чикләреннән һәр ягыннан 100 м торучы йомык сызыклар белән чикләнган жир кишәрлеге рәвешендә (Магистраль торбаүткәргечләре саклау кагыйдәләре (Россиянең Федераль тау һәм сәнәгый күзәтчелегенең 1992 елның 22 апрелендәге 9 номерлы карары белән расланган) (Россиянең Федераль тау һәм сәнәгый күзәтчелегенең 1994 елның 23 ноябрендәге 61 номерлы карары редакциясендә).

Аерып чыгару полосаларының чикләре аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирәкле жир кишәрлекләрен аерып чыгаруның Россия Федерациясе Транспорт министрлыгы раслаган нормаларын исәпкә алып билгеләнә.

Аерып чыгару сызыкларының һәм саклык зоналарының үлчәме Россия Федерациясе Транспорт министрлыгының 2008 елның 6 августындагы 126 номерлы боерыгында билгеләнгән Тимер юлларны аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирәкле жир кишәрлекләрен аерып чыгару нормалары, шулай ук тимер юлларның саклык зоналарын исәпләп чыгару нормалары, жир корылышы, шәһәр төзелеше һәм проект документациясе, тимер юл линияләрен, төеннәрен һәм станцияләрен үстерүнең генераль схемалары нигезендә, шулай ук барлыкка килгән жирдән файдалану тәртибен һәм аерып чыгару полосаларының һәм саклык зоналарының элегрәк расланган зурлыкларын һәм чикләрен исәпкә алып билгеләнә.

Чыбыклы объектларны төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренен исемлеге кишәрлек урманчылыклары буенча әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызуны һәм урман үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданга Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.15. Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану агач материалынан эшләнмәләр һәм мондый эшкәртүдән бүтән продукция житештерүгә бәйле булган эшқуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Урманнарда ағач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану Россия Табиғат министрлығының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарда ағач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Дәүләт мөлкәтендә яисә муниципаль мөлкәттә торучы урман кишәрлекләре гражданнарға, юридик затларға ағач материалын һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен арендага бирелә.

Урманнарда ағач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе бер елдан башлап кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

Әгәр федераль законнарда ағач материалын һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртүне федераль дәүләт учреждениеләре тарафыннан гамәлгә ашыру рөхсәт ителсә, урман кишәрлекләре элекке учреждениеләргә күрсәтелгән максатка даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылырга мөмкин.

Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын урнаштыру максатларында, барыннан да элек, урмансыз жирләр, ә урман кишәрлегендә андый жирләр булмаганда - кисүләрдән соң торгызылмаган кишәрлекләр, янғыннан калган жирләр, бушлыклар, ачык урыннар, шулай ук тулылығы һәм кыйммәте түбән булган урман утыртмалары үсә торган жирләр файдаланыла.

Бүтән урман кишәрлекләреннән күрсәтелгән максатларда файдалану күрсәтелгән объектларны урнаштыруның башка вариантлары булмаганда рөхсәт ителә.

Яклаучы урманнарда урман эшкәртү инфраструктурасын оештыру тыела.

Урманнарны ағач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдаланганда түбәндәге очраклар булдырылмаска тиеш:

урманнарны пычрату (шул исәптән радиоактив матдәләр белән) һәм урманнарға башка төрле тискәре йогынты ясау;

РФ Урман кодексының 53.5 статьясы нигезендә урманнарда урман куркынычсызлыгын тәмин итү максатларында транспорт чаралары белән үтеп керү.

Урманнарда ағач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренә исемлеге кишәрлек урманчылыклары буенча элекке регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызуны һәм урман үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә элекке максатларда урманнарда файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданга Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.16. Урманнардан дини эшчэнлекне гамэлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнарны дини оешмалар 125-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә дини эшчэнлекне гамэлгә ашыру өчен куллана ала.

Дини эшчэнлекне гамэлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә дини һәм хәйриячелек билгеләнешендәге биналарны, корылмаларны, төзелмәләрне торгызу рөхсәт ителә. Дәүләт мөлкәтендә яки муниципаль мөлкәттә булган урман кишәрлекләре дини оешмаларга дини эшчэнлекне гамэлгә ашыру өчен түләүсез нигездә файдалануга тапшырыла (РФ Урман кодексының 47 статьясы).

Кишәрлек урманчылыклары буенча дини эшчэнлекне гамэлгә ашыру өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге элекке регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.17. Урманнарны саклауга, яклауга һәм торгызуга карата таләпләр

2.17.1. Урманнарда янғын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр

Россия Федерациясе Конституциясенең 9 статьясы һәм РФ Урман кодексының 51 статьясы нигезендә урманнар янғыннардан сакланарга тиеш.

Урманнарны янғыннардан саклау РФ Урман кодексы һәм 69-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә биологик, урманчылык, экологик һәм төбәк үзенчәлекләрен исәпкә алып гамэлгә ашырыла һәм урманнардагы янғыннарны булдырмый калуга, вакытында ачыклауга һәм сүндерүгә юнәлдерелгән оештыру, хокукый һәм багка чаралар комплексын үз эченә ала.

Урманнардан файдаланганда, аларны саклаганда, яклаганда, торгызганда, урманнарда бүтән төрле эшчэнлекне гамэлгә ашырганда, шулай ук урманнарда гражданнар йөргәндә урманнарда янғын куркынычсызлыгын тәмин итү буенча бердәм таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 7 октябрендәге 1614 номерлы карары белән расланган Урманнарда янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрендә билгеләнгән. Урманнарда янғыннарны кисәтү һәм сүндерү чараларының төрләре, элекке чаралар белән урманнардан файдаланучы затларны тәмин итү нормативлары, урманнардан файдаланганда урман янғыннарны кисәтү һәм сүндерү чараларының булу нормалары Россия Табигать министрлыгының 2014 елның 28 мартындагы 161 номерлы боерыгында расланган. Урманнарның табигый янғын куркынычлыгы классификациясе, һава шартларына бәйле рәвештә урманнарда янғын куркынычы классификациясе 2011 елның 5 июлендәге 287 номерлы Рослесхоз боерыгы белән расланган.

Урманнарны янғыннардан саклауның нәтижәләлеген арттыру максатларында Рослесхозның 1997 елның 19 декабрендәге 167 номерлы боерыгы белән Янғын-химия

станцияларе турында нигезлэмэ расланган.

Билэр урманчылыгы майданының янғын куркынычы классларына бүленеше түбэндәге таблицада күрсәтелде.

Т/с	Кишәрлек урманчылыгы	Янғын чыгу куркынычы классы					Майданы, гектар	
		1	2	3	4	5	Жәм-гысе	Уртача класс
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Алексеевск	253	1372	370	5032	713	7740	3,6
2.	Багана	457	439	316	10506	356	12074	3,8
3.	Билэр	288	56	83	9425	250	10102	3,9
4.	Кызыл Юл	309	95	44	10852	396	11696	3,9
5.	Зур Полянка	164	255	168	8186	390	9163	3,9
Урманчылык буенча барлыгы		1471	2217	981	44001	2105	50775	3,8
Процент		3	4	2	87	4	100	

Урманда янғын барлыкка килү һәм таралу ихтималы, шулай ук аның интенсивлыгы һава шартларына карап билгеләнә. Бу вакытта метеорологик шартлар арасында янучан материалларны дымландыру яки корыту процессларына бәйлесе зуррак әһәмияткә ия булып тора. Мондый факторларга түбәндәгеләр керә: явым-төшемнәр, һаваның дымлылыгы һәм һава температурасы, жил һәм болытлылык.

Урманнарда һава торышына карап, янғын чыгу куркынычының федераль класслары

Урманнардагы янғын чыгу куркынычы классы	Комплекслы күрсәткеч зурлыгы	Янғын чыгу буенча куркыныч дәрәжәсе
1	2	3
I	0 ... 300	Юк
II	301 ... 1000	Аз
III	1001 ... 4000	Уртача
IV	4001 ... 10000	югары
V	10 000 артык	Гадәттән тыш

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарны янғынга каршы кору чаралары турында» 2011 елның 16 апрелендәге 281 номерлы карарына, «Урманнарны янғынга каршы кору нормативлары раслау турында» 2012 елның 27 апрелендәге 174 номерлы боерыгына таянып, регламентта табигый һәм икътисадый шартларны, урманнарның пирологик сыйфатламаларын, янғынның потенциал чыганаclarын исәпкә алып, янғынга каршы чаралар комплексы билгеләнә.

Янғынга каршы кору чараларының ел саен башкарыла торган күләме киләсе таблицада күрсәтелде.

Т/с	Чараларның аталышы	Үлчәү берәмлеге	Таләп ителә
1	2	3	4
1.	Кисәтү чаралары		
1.1	Даими күргәзмәләр һәм витриналар	данә	1
1.2	Даими стендлар	данә	5
1.3	Кисәтүче аншлаглар	данә	2

Т/с	Чараларның аталышы	Үлчәү берәмлеге	Таләп ителә
1	2	3	4
1.4	Авыл хужалыгы формированиеләре вәкилләре белән киңәшмәләр	данә	зарурлыкка карап даими
1.5	Шлагбаумнар урнаштыру	данә	3
1.6	Урманнарға килүче гражданның ял итү зоналарын төзекләндерү	данә	5
2.	Янгыннар таралуны чикләү чаралары		
2.1	Янгынга каршы киртәләр, чокырлар ясау	км	-
2.2	Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	км	96
2.3	Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм аларны яңарту	км	430
3.	Юллар төзелеше		
3.1	Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын төзү	км	1
3.2	Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын үзгәртеп кору	км	4
4.	Дозор-сак хезмәте		
4.1	ЯХС биналары төзү	данә	-
4.2	Вақытлы янгын сакчыларын яллау	кеше	2
5.	Янгыннарға каршы көрәш чаралары		
5.1	Я/к су белән тәэмин итү чыганакларына килү юллары ясау	данә	0
5.2	Янгынга каршы инвентарь туплау пунктлары оештыру	данә	1
5.3	Янгын сүндерү сулыклары ясау	данә	0
6.	Янгынга каршы жайланмалар сатып алу		
6.1	Урман-янгын сүндерү автомашиналары	данә	-
6.2	Янгын мотопомпалары	данә	1
6.3	Басымлы янгын жиңсәләре	погонлы метр	60
6.4	кабызгыч аппаратлар	данә	1
6.5	бензин пычкылары	данә	1
6.6	Ранецлы урман янгын сүндергечләре	данә	1
6.7	Культиватор	данә	1
6.8	Кул кораллары		
	көрәкләр	данә	6
	Балталар	данә	6
	тәкмәннәр	данә	6
	тырмалар	данә	1
	аркылы пычкылар	данә	1
	чиләкләр	данә	6
	эчә торган су канистралары	данә	2
	кружкалар	данә	1
	аптечкалар	данә	1
	саклагыч күзлекләр	данә	1
	респираторлар	данә	1
7.	Янгын чыгу куркынычын мониторинглау	мең гектар	50,8
	Урманнарны янгыннардан саклау буенча планлаштырылган чараларга ел саен киткән чыгымнар күләме, барлыгы	мең сум	Республика буенча тулаем каралган
	Шул исәптән		
	- Урман янгыннарын сүндерү системалары һәм чаралар булдыру (ПНВ, радио-телефон элементсен, моторлы транспортны карап тоту, янгын сакчылары яллау)	мең сум	-//-
	- Урман янгыннарын сүндерү	мең сум	-//-

Т/с	Чараларның аталышы	Үлчәү берәмлеге	Таләп ителә
1	2	3	4
	- Авиапатруль	мең сум	-//-
	- Башка төрле чаралар (ш.и. янгынга каршы пропаганда)	мең сум	-//-

Урманнарда янгынга каршы профилактика уздыруда урман янгыннарына каршы пропаганда әһәмиятле роль уйный, ул урманнарны саклау һәм урман янгыннарын булдырмый калуга җаваплылык рухында җәмәгатьчелек фикерен һәм аерым кешеләрнең карашларын формалаштыру максатында аңга планлы рәвештә йогынты ясауга юнәлдерелгән мәгълүмат-пропаганда чаралары һәм гамәлләре җыелмасыннан гыйбарәт. Урман янгыннарына каршы пропаганда максатчан, оператив булырга, ел чорына, урманнарда халыкның конкрет төркеме тарафыннан башкарыла торган эшчәнлекнең (ял итү, агач эзерләү, экспедицияләр һ.б.) торышына һәм холкына туры килергә, конкрет фактларны үз эченә алырга тиеш, ә басма матбугат чаралары эчтәлекле, кызыклы һәм образлы булырга тиеш.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары белән расланган Урманнардагы янгыннарны сүндерү планын һәм аның формасын эшләү һәм раслау кагыйдәләре нигезендә ел саен Урманнардагы янгыннарны сүндерү планы раслана.

2.17.2. Урманнарны яклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны яклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганакларын ликвидацияләү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары)

Урманнарны яклау урманнарда зарарлы организмнарны ачыклауга һәм аларның таралуын кисәтүгә, ә зарарлы организм чыганаклары барлыкка килгән очракта, аларны бетерүгә юнәлдерелгән.

Урманнарны яклау дәүләт хакимияте органнары тарафыннан аларның РФ Урман кодексының 81-84 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны зарарлы организмнардан яклау РФ Урман кодексының 60.1-60.11 статьялары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 9 декабрдәге 2047 номерлы карары белән расланган Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре (алга таба - Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарда санитар куркынычсызлык чараларын түбәндәгеләрне үз эченә ала: урманны саклау, урман авыруларына дәүләт мониторингы, урман авырулары буенча тикшерүләр үткөрү, зарарлы организмнар таралуын кисәтү, урманнарда санитар куркынычсызлыкның башка чаралары.

Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан урман фонды җирләрендә урманнарны яклау районнарына бүлү «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы - Татарстан Республикасы Урманнарны яклау үзәге

тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урманнарны яклау районнарына бүлү тәртибе Россия Табигать министрлыгының 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын уздыру тәртибе шулай ук «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы - Татарстан Республикасы Урманнарны яклау үзәге тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын уздыру тәртибе Россия Табигать министрлыгының 2017 елның 5 апрелдәге 156 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман авырулары буенча тикшеренүләр (алга таба - УАТ) урманнарда урман авырулары буенча дәүләт мониторингы белешмәләрен, шулай ук урманнарның санитар һәм урман авыруларына бәйле торышы турында башка мәгълүматларны исәпкә алып уздырыла.

Урман авырулары буенча тикшеренүләр үткөрү тәртибе, урман авыруларын тикшерү актының рәвеше Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрдәге 910 номерлы боерыгы белән расланган.

УАТ урман кишәрлекләренең хәзерге санитар һәм урман авырулары буенча торышы турында мәгълүмат алу, шулай ук зарарлы организмнар таралуны кисәтү чараларын нигезләү һәм билгеләү максатларында уздырыла.

УАТ материаллары нигезендә санитар-савыктыру чаралары (алга таба - ССЧ) уздырыла.

ССЧ урман утыртмаларының санитар торышын яхшырту, зарарлы организмнар таралу куркынычын киметү, урман утыртмаларының үзләренең максатчан функцияләрен үтәвен тәмин итү, шулай ук тискәре факторлар йогынтысыннан килгән зыянны киметү максатында РФ Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрдәге 912 номерлы боерыгы белән расланган Зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләре нигезендә уздырыла.

Зыянлы организмнарның таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләрендә зыянлы организмнарга каршы көрәш алып бару буенча санитар-савыктыру, профилактикалау һәм агитацияләү чараларын, аларның чиратын һәм башкару тәртибен үз эченә ала торган урман хужалыгы эшләренең комплексы тасвирлана.

Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнарда зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын уздыру территорияләре махсус саклау режимын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисүнең, матди кыйммәتكә әйләндереп булмый торган агач материалын, шулай ук аварияле агачларны жыештыруның планлаштырылган күләмнәре 21 нче таблицада китерелә.

21 нче таблица

Санитар-савыктыру чараларының нормативлары һәм параметрлары

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә булмаган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урманчылык буенча барлығы								
Ылыслы								
Өстенлек итүче токым - Нарат								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1	1			16	17
		мең куб.метр	0,3	0,3			1,0	1,3
жәмгысә ылыслы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	1			16	17
		мең куб.метр	0,3	0,3			1,0	1,3
Каты яфраклы								
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5		5			5
		мең куб.метр	0,4		0,4			0,4
Жәмгысә каты яфраклылар								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5		5			5
		мең куб.метр	0,4		0,4			0,4
Йомшак яфраклылар								
Өстенлек итүче токым - Каен								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	8			37	45
		мең куб.метр	1,6	1,6			1,7	3,3
Өстенлек итүче токым - Усак								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	52	40	12			52
		мең куб.метр	11,3	10,0	1,3			11,3
Өстенлек итүче токым - Юкә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	14	2	12		10	24
		мең куб.метр	1,6	0,5	1,1		0,6	2,2
Жәмгысә йомшак яфраклы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	74	50	24		47	121
		мең куб.метр	14,5	12,1	2,4		2,4	16,9
Барлығы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	80	51	29		63	143
		мең куб.метр	15,2	12,4	2,8		3,4	18,6
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча								
Алексеевск кишәрлеге урманчылығы								
Ылыслы								
1	Урманчылык таләпләре буенча	гектар	1	1			7	8
		мең	0,3	0,3			0,2	0,5

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә булмаган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ачыкланган фонд	куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	50	40	10		44	94
		мең куб.метр	10,3	9,2	1,1		2,3	12,6
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлығы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	51	41	10		51	102
		мең куб.метр	10,6	9,5	1,1		2,5	13,1
Баганино кишәрлеге урманчылыгы								
Ылыслы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар					8	8
		мең куб.метр					0,7	0,7
Каты яфраклы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5		5			5
		мең куб.метр	0,4		0,4			0,4
Йомшак яфраклылар								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	7	7			3	10
		мең куб.метр	2,2	2,2			0,1	2,3
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлығы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	12	7	5		11	23
		мең куб.метр	2,6	2,2	0,4		0,8	3,4
Биләр кишәрлеге урманчылыгы								
Ылыслы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар					1	1
		мең куб.метр					0,1	0,1
Йомшак яфраклылар								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	13		13			13
		мең куб.метр	1,2		1,2			1,2
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлығы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	13		13		1	14
		мең куб.метр	1,2		1,2		0,1	1,3
Кызыл Юл кишәрлеге урманчылыгы - ачыкланмаган								
Зур Полянка кишәрлеге урманчылыгы								
Йомшак яфраклылар								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	4	3	1			4
		мең куб.метр	0,8	0,7	0,1			0,8

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлегә	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә ия булмаган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кишәрлек урманчылығы буенча барлығы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	4	3	1			4
		мең куб.метр	0,8	0,7	0,1			0,8

Искәрмә: Санитар-савыктыру чараларының күләменә урман авырулары буенча тикшерүләр акты нигезендә үзгәрешләр кертелә («Урманнарны зарарлы организмнардан яклауны жайга салуны камилләштерү өлешендә Россия Федерациясә Урман кодексына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 30 декабрәндәгә 455 номерлы федераль закон буенча).

Урманны яклау буенча чаралар күләме корткычларның яңа чыганаclarы һәм урман авырулары барлыкка килүгә бәйлә рәвештә һәм утыртмаларның санитар торышы үзгәрүгә карап үзгәртелергә тиеш.

УАТ нәтижеләре профилактика чараларын планлаштыру нигезе булып тора. Профилактика чараларын планлаштыру нәтижеләре урман хужалыгы регламентларында һәм урманнарны үзләштерү проектларында, 22 нче таблицәда чагылдырыла.

22 нче таблицә

Зарарлы организмнар таралуны кисәтү буенча профилактика һәм башка төрле чараларның параметрлары

Чараның аталышы	Үлчәү берәмлекләре	Чараның күләме	Уздыру чоры	Чараның ел саен башкарыла торган күләме
1. Профилактик				
1.1. урман хужалыгы				
1. Бер мәртәбәгә исәпләгәндә питомникларга сибү (серкәләндерү)	гектар	75	10	7,5
1.2. Биотехник				
1. Оялыklar эзерләү	данә/ мең гектар	370/370	10	37/37
2. Оялыklarны төзәтү	данә/ мең гектар	370/370	10	37/37
3. Аттрактант тозақлар куллану	данә	1000	10	100 (кирәк булуга карап)
4. Кырмыскалыklarны киртәләп алу	данә	200	10	30 (бер кишәрлек урманчылығына 5

				данә)
5. Кырмыскалыкларның урынын алмаштыру (күчерү)	оя	зарурлыкка карап		
2. Башка чаралар				
1. Яклау почмаклары булдыру һәм карап тоту	данә	1	10	1
2. Корткыч һәм авыру чыганакалары барлыкка килүне күзәтеп тору	мең гектар	37,5	10	37,5
3. Халык белән, агач эзерләүчеләр белән әңгәмәләр кору, лекцияләр уздыру	әңгәмә	40	10	4
4. Аңшлаглар һәм плакатлар урнаштыру һәм элү	данә	зарурлыкка карап		

23 нче таблица

Зарарлы организмнарның чыганакаларын юкка чыгару чараларының параметрлары

Чараның аталышы	Үлчәү берәмлекләре	Чараның күләме	Уздыру чоры	Чараның ел саен башкарыла торган күләме
1. Урман патологиясе буенча тикшеренү	гектар	8000	10	800
2. Жир өслегендә юк итү чаралары	гектар	зарарлану чыганакалары барлыкка килүгә карап		
3. Туфрак казу	чокыр	зарурлыкка карап		

2.17.3. Урманнарны торгызуга карата таләпләр

Киселгән, һәлак булган, зарар күргән урманнар торгызылырга тиешле.

РФ Урман кодексының 61 статьясының 2 пункты нигезендә урманнарны торгызу түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) урман орлыкчылыгы;

2) урман торгызу;

3) урманнарны тәрбия кылу;

4) урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман урнашкан жирләргә кертү.

Урман орлыкчылыгы 149-ФЗ номерлы федераль закон һәм РФ Урман кодексының 65 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу РФ Урман кодексының 61, 62 статьялары, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 4 декабрдәге 1014 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны торгызу кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны торгызу кагыйдәләре) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны үрчетү РФ Урман кодексының 63 статьясы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 30 июлендәге 541 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны үрчетү кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны үрчетү кагыйдәләре) нигезендә башкарыла. Урманчылыкта төп урман барлыкка китерүче

токымнар булып гади нарат, Европа чыршысы, Себер карагае, сабакчалы имән, вак яфраклы юкә, иенке каен, гади усак, корычагач, өрәңге, тирәк тора

Урманнарны карау РФ Урман кодексының 64 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боекыгы (алга таба - Урманнарны карау кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урманнарны карау эшләре урманнарны урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе, урман кишәрлегеннән даими (вакыты чикләнми) файдалану хокукы яки урман кишәрлегеннән түләүсез нигездә файдалану хокукы нигезендә файдаланучы затлар тарафыннан яки дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә РФ Урман кодексының 81-84 статьяларында, РФ Урман кодексының 19 статьясында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә (алга таба - дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары) гамәлгә ашырылырга тиеш.

Урманнарны тәрбия кылу эшләре Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләренә туры китереп, чара төрләре буенча Россия Федерациясе субъектларының урман планнарында, урманчылыкларның (урман паркларының) урман хужалыгы регламентларында, урманнарны үзләштерү проектларында күрсәтелгән күләмнәрдә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны карау тоту чараларына урман утыртмаларын тәрбия кылу максатларында уздырыла торган кисүләр; агроурман-меолиоратив чаралар; бүтән чаралар, шул исәптән урман утыртмаларын яңарту; урман утыртмаларының формасын үзгәртү; урман утыртмаларын реконструкцияләү; урманнарны урманчылык-урман яклау буенча тәрбияләү; урманның яңарышын, шытымнарын һәм утыртмаларның башка кыйммәтле компонентларын (тәрбия объектларын) карау; урманнарны рекреацион-ландшафт тәрбияләү; урманнарны тәрбия кылуның ярдәмче төрләре; урманнарны карауның махсус төрләре керә.

Урманнарны карау чаралары эксплуатация урманнарының максатчан билгеләнешен, яклаучы урманнарның һәм махсус якланучы урман кишәрлекләренә категорияләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Эксплуатация урманнарында урманнарны тәрбия кылу чаралары урманнарның продуктлылыгын арттыруга, югары сыйфатлы агач материалы һәм агач булмаган урман ресурслары алуга юнәлдерелгән.

Эксплуатация урманнарында ясалма һәм табигый барлыкка килгән, агач материалына ихтыяж зур булган максатчан агач токымнарына карата тәрбияви чаралар башкарыла. Максатчан агач токымнары Россия Федерациясе субъектының урман планында агач материалын житештерү структурасына һәм аңа булган ихтыяжга ясалган анализ нигезендә билгеләнергә тиеш.

Яклаучы урманнарда һәм махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урманнарны карау чаралары тирәлек урманнарның хасил итүче, су саклаучы, яклаучы, санитар-гигиена, савыктыру һәм файдалы функцияләрен саклауга һәм торгызуга юнәлдерелгән.

Яклаучы урманнар һәм урманнарның махсус якланучы кишәрлекләре өчен максатчан токымлы агачлар булып яклаучы урманнарның һәм махсус якланучы урман кишәрлекләренә максатчан билгеләнешенә җавап бирә торган агач токымнары санала.

Урманнарны карау буенча уздырылган чараларның сыйфатлылыгын һәм нәтижәлелеген бәяләү дәүләт һакимияте органнары, жириле үзидарә органнары тарафыннан, Россия Табигать министрлығының 2016 елның 27 июнендәге 367 номерлы боерыгы белән расланган Диләнкеләрне карау тәртибенә туры китереп, диләнке эшләре тәмамланганнан соң диләнкеләрне караганда, Россия Табигать министрлығының «Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматларны кертүгә һәм аны үзгәртүгә нигез булган документларның исемлеген, формасын һәм аларны әзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрәндәге 496 номерлы боерыгы белән расланган тәртиптә дәүләт урман реестрына мәгълүмат керткәндә һәм аны үзгәрткәндә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жириләрне урман утыртмалары биләгән жириләргә кертү РФ Урман кодексының 64.1 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман утыртмалары вәкаләтле федераль башкарма һакимияте билгеләгән критерияләргә һәм таләпләргә жавап биргән очракта, урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жириләрне урман утыртмалары били торган жириләргә кертү дәүләт һакимияте органнары һәм жириле үзидарә органнары тарафыннан аларның РФ Урман кодексының 81-84 статьяларына ярашлы рәвештә билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урман торгызу өчен билгеләнгән жириләрне урман утыртмалары били торган жириләргә кертү тәртибе һәм тиешле акт формасы вәкаләтле федераль башкарма һакимият органы тарафыннан билгеләнә.

Яшь агачларны карау һәм урманнарны карауга бәйле булмаган бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары 24 нче таблицада китерелә.

Яшь агачларны карау һәм урманнарны карау буенча тәрбия кылуга бәйлә булмаган бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары

Урманнарны тәрбия кылу төрләре аталышы	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	
								гомуми	1 га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Яшь агачлар арасында урманнарны карау буенча кисүләр уздыру				247	4205		39	609	17
Шул исәптән									
Яктылык кертү өчен кисү	Алексеевск	ылыслы	Нарат	5	10	5	1	2	2
		жәмгысе ылыслы		5	10		1	2	2
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			5	10		1	2	2
	Баганино	ылыслы	Нарат	6	50	5	1	10	8
		-//-	Чыршы	14	90	5	3	18	6
		жәмгысе ылыслы		20	140		4	28	7
		каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	11	60	5	2	12	5
		Каты яфр. жәмгысе		11	60		2	12	5
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			31	200		6	40	6
	Биләр	ылыслы	Нарат	1	10	5	-	2	10
		-//-	Чыршы	15	50	5	3	10	3
		жәмгысе ылыслы		16	60		3	12	4
		каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	1	5	5	-	1	5
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			17	65		3	13	4

Урманнарны тәрбия кылу төрләре аталышы	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	
								гомуми	1 га
	Кызыл Юл	ылыслы	Нарат	2	20	5	-	4	10
		-//-	Чыршы	4	40	5	1	8	10
		жәмгысе ылыслы		6	60		1	12	10
		каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	8	30	5	2	6	4
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			14	90		3	18	6
	Зур Полянка	каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	3	20	5	1	4	7
		Каты яфр. жәмгысе		3	20		1	4	7
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			3	20		1	4	7
Урманчылык буенча яктылык кертү өчен кисү, жәмгысе				70	385		14	77	5
Кирәкмәгән үсемлекләргә кисү	Алексеевск	ылыслы	Нарат	13	280	10	1	28	21
		-//-	Чыршы	4	70	8	1	9	18
		жәмгысе ылыслы		17	350		2	37	20
		каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	2	20	5	1	4	10
		Каты яфр. жәмгысе		2	20		1	4	10
		йомшак яфраклы	усак	2	100	5	-	20	50
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			21	470		3	61	22
	Баганино	ылыслы	Нарат	5	110	10	-	11	22
		-//-	Чыршы	24	420	8	3	53	18
		жәмгысе ылыслы		29	530		3	64	18
		каты яфраклы	Биек кәүсәле	14	330	5	3	66	24

Урманнарны тәрбия кылу төрләрә аталышы	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	
								гомуми	1 га
			имән						
		Каты яфр. жәмгысе		14	330		3	66	24
		йомшак яфраклы	усак	6	170	5	1	34	28
		-//-	Юкә	3	90	5	1	18	30
		Жәмгысе йом. яфр.		9	260		2	52	29
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			52	1120		8	182	22
	Биләр	ылыслы	Нарат	27	980	10	3	98	36
		-//-	Чыршы	11	150	8	1	19	14
		жәмгысе ылыслы		38	1130		4	117	30
		каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	13	240	5	3	48	18
		йомшак яфраклы	каен	6	110	5	1	22	18
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			57	1480		8	187	26
	Кызыл Юл	ылыслы	Нарат	1	30	10	-	3	30
		-//-	Чыршы	30	420	8	4	53	14
		жәмгысе ылыслы		31	450		4	56	15
		каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	5	80	5	1	16	16
		йомшак яфраклы	каен	1	20	5	-	4	20
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысе			37	550		5	76	15
	Зур Полянка	ылыслы	Нарат	4	90	10	-	9	23
		-//-	Чыршы	5	70	8	1	9	14
		жәмгысе		9	160		1	18	18

Урман үскән шартларның типларын, бонитет классларын, караганчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, чыбылдыкның караганнан соңгы минималь йомыклығын, агачлар саны яисә массасы буенча сайлау процентын күрсәтеп, өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кисү режимының нормативлары Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләрендә билгеләнгән.

1. Кисүләрнең максималь ешлык проценты тоташлыгы (тулылыгы) 1,0 тигез булган утыртмалар өчен китерелде. Тоташлыкның (тулылыкның) түбәнрәк күрсәткечләрендә, кисәк тотрыклылык кимү куркынычы янаганда һәм башка начар шартларда, шулай ук техник коридор челтәрле кишәрлекләрен тәрбия кылганда кисүләрнең ешлыгы, әлбәттә, кими.

2. Технологик коридорларны (запасы буенча 5-7 процентка) кисеп чыкканда һәм кирәкмәгән агачларны күп күләмдә юк итү зарурлыгы булганда ешлыкны арттыру рөхсәт ителергә мөмкин.

Урманнарны торгызу һәм үрчетү буенча чаралар үткөрү таләп ителгән майданнар күләме 25 нче таблицада күрсәтелә.

Урман торгызу һәм урман үрчетү буенча чараларның нормативлары һәм параметрлары

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган җирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Бар- лыгы	Мәйданы, гектар Ел саен башкарыла торган күләм
	Көекләр һәм һәлак булган уртыртмалар	Кисел- гән урын- нар	Аланлык- лар һәм буш урыннар	Жәм- гысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урманчылык буенча барлыгы								
Урман торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы	1	201	550	752	7360	29	8112	811
шул исәптән яшь төркемнәре буенча:								
Блыслы	-	-	20	20	60	-	80	8
Каты яфраклы	-	-	9	9	20	-	29	3
Йомшак яфраклылар	1	201	521	723	7280	-	8003	800
шул исәптән түбәндәге урман торгызу ысуллар буенча								
ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы	-	112	29	141	273	29	414	41
алардан токым төркемнәре буенча:								
Блыслы	-	78	20	98	190	20	288	29
Каты яфраклы	-	34	9	43	83	9	126	12
Табигый урман торгызу	1	89	521	611	7087	-	7698	770
алардан токым төркемнәре буенча:								
Блыслы	-	-	-	-	-	-	-	-
Каты яфраклы	-	-	-	-	5	-	5	1
Йомшак яфраклылар	1	89	521	611	7082	-	7693	769
Шул исәптән								
шытым саклау	-	-	-	-	50	-	50	5
алардан токым төркемнәре буенча:								
Каты яфраклы	-	-	-	-	5	-	5	1
Йомшак яфраклылар	-	-	-	-	45	-	45	4
Минераллаштыру	-	-	9	9	-	-	9	1

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчәтү	Бар- лыгы	Ел саен башкарыла торган күләм
	Көекләр һәм һәлак булган уртыртмалар	Кисел- гән урын- нар	Аланлык- лар һәм буш урыннар	Жәм- гысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
алардан токым төркемнәре буенча:								
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	-	-	-	-	-	-	-
Минераллаштыру	-	-	5	5	-	-	5	1
алардан ылыслылар	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	-	5	5	-	-	5	1
табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы						-		
Йомшак яфраклылар	-	-	73	73	112	-	185	18
Урман үрчәтүгә мохтаж жирләр	-	-	29	29	-	29	29	3
Баганино кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы	-	87	197	284	2130	-	2414	242
шул исәптән яшь төркемнәре буенча								
Ылыслы	-	-	-	-	40	-	40	4
Каты яфраклы	-	-	-	-	10	-	10	1
Йомшак яфраклылар	-	87	197	284	2080	-	2364	237
шул исәптән түбәндәге урман торгызу ысуллар буенча								
Ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы	-	48	-	48	75	-	123	12
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	34	-	34	53	-	87	8
Каты яфраклы	-	14	-	14	22	-	36	4
Йомшак яфраклылар	-	-	-	-	-	-	-	-
табигый урман торгызу	-	39	197	236	2055	-	2291	230
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	-	-	-	-
Каты яфраклы	-	-	-	-	5	-	5	1
Йомшак яфраклылар	-	39	197	236	2050	-	2286	229

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчөтү	Бар- лыгы	Ел саен башкарыла торган күлөм
	Көекләр һәм һәлак булган уртыртмалар	Кисел- гән урын- нар	Аланлык- лар һәм буш урыннар	Жәм- гысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Шул исәптән								
шытым саклау	-	-	-	-	15	-	15	2
алардан токым төркемнәре буенча:								
Каты яфраклы	-	-	-	-	5	-	5	1
Йомшак яфраклылар	-	-	-	-	10	-	10	1
Минераллаштыру	-	-	4	4	-	-	4	-
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	-	4	4	-	-	4	-
табиғат процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы	-	39	193	232	2040	-	2272	228
алардан токым төркемнәре буенча:								
Йомшак яфраклылар	-	39	193	232	2040	-	2272	228
Урман үрчөтүгә мохтаж жирләр	-	-	-	-	-	-	-	-
Биләр кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы	1	36	74	111	1840	-	1951	195
шул исәптән яшь төркемнәре буенча								
Ылыслы	-	-	-	-	10	-	10	1
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	1	36	74	111	1830	-	1941	194
шул исәптән түбәндәге урман торгызу ысуллар буенча								
ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы:	-	20	-	20	61	-	81	8
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	14	-	14	43	-	57	6
Каты яфраклы	-	6	-	6	18	-	24	2
Йомшак яфраклылар	-	-	-	-	-	-	-	-
табигый урман торгызу, барлыгы	1	16	74	91	1779	-	1870	187

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчөтү	Бар- лыгы	Ел саен башкарыла торган күлөм
	Көекләр һәм һәлак булган уртыртмалар	Кисел- гән урын- нар	Аланлык- лар һәм буш урыннар	Жәм- гысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	-	-	-	-
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	1	16	74	91	1779	-	1870	187
Шул исәптән								
шытым саклау	-	-	-	-	10	-	10	1
алардан токым төркемнәре буенча:								
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	-	-	-	10	-	10	1
Минераллаштыру	-	-	-	-	-	-	-	-
алардан ылыслылар	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	-	-	-	-	-	-	-
табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы	1	16	74	91	1769	-	1860	186
алардан токым төркемнәре буенча:								
Йомшак яфраклылар	1	16	74	91	1769	-	1860	186
Урман үрчөтүгә мохтаж жирләр	-	-	-	-	-	-	-	-
Кызыл Юл кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы	-	67	75	142	1710	-	1852	185
шул исәптән яшь төркемнәре буенча								
Ылыслы	-	-	-	-	10	-	10	1
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	67	75	142	1700	-	1842	184
шул исәптән түбәндәге урман торгызу ысуллар буенча								
ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы	-	37	-	37	44	-	81	8
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	-	26	-	26	31	-	57	6
Каты яфраклы	-	11	-	11	13	-	24	2

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчәтү	Бар- лыгы	Ел саен башкарыла торган күләм
	Көекләр һәм һәлак булган уртыртмалар	Кисел- гән урын- нар	Аланлык- лар һәм буш урыннар	Жәм- гысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ылыслы	-	2	-	2	43	-	45	5
Каты яфраклы	-	1	-	1	22	-	23	2
табигый урман торгызу, барлыгы	-	4	97	101	1475	-	1576	157
алардан токым төркемнәре буенча:								
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	4	97	101	1475	-	1576	157
Шул исәптән								
шытым саклау	-	-	-	-	-	-	-	-
алардан токым төркемнәре буенча:								
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	-	-	-	-	-	-	-
Минераллаштыру	-	-	-	-	-	-	-	-
алардан ылыслылар	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	-	-	-	-	-	-	-
табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы	-	4	97	101	1475	-	1576	157
алардан токым төркемнәре буенча:								
Йомшак яфраклылар	-	4	97	101	1475	-	1576	157
Урман үрчәтүгә мохтаж жирләр	-	-	-	-	-	-	-	-

Искәрмә: Тоташ кисүләр буенча ел саен файдалануга рөхсәт ителә торган диләнке күләме үзләштерелмәгән очракта, урманнарны торгызу эшләренең күләме үзгәртелергә мөмкин.

Урман культураларын булдыру технологиясе туфрак-типологик шартларга бэйле. Технологияләр нигезе сыйфатында Урманчылык һәм урман хужалыгын механикалаштыру буенча Бөтенроссия фәнни-тикшеренү институты тарафыннан эшлэнгән урман торгызу буенча хисап-технологик карталар киңәш ителә.

Урман агач токымнарының утырту материалына һәм урманнарны ясалма һәм катнаш торгызганда булдырылган, майданнары урман үсемлекләре белән капланган жирләргә кертелә торган яшь агачлар сыйфатына карата белдерелә торган криетрияләр һәм таләпләр Урман торгызу кагыйдәләре белән регламентлана.

«Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 12 пункты нигезендә урманнарны торгызганда утыртылган, майданнары урман урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле, Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 1-40 кушымталарына кертелмәгән урман агач токымы үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр урманчылыкларның урман хужалыгы регламентларында билгеләнә.

26 нчы таблица

Биләр урманчылыгы урманнары урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле майданнардагы урман агач токымының утырту материалына һәм үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр

Урман агач токымы атамасы	Утырту материалына таләпләр			Майданнары урманнар урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле яшь үсентеләргә карата таләпләр һәм критерийлар		
	Яше, кимендә, ел	Тамыр башланган жирдә уртача кәүсә диаметры, кимендә, миллиметр	Кәүсәнең уртача озынлыгы, кимендә, см	Яше, кимендә, ел	Төп токым агачлары саны, кимендә, 1 гектарга мең данә	Төп токым агачларының уртача биеклеге, кимендә, м
Өрәңге	1-2	4,0	15	7	1,5	0,9
Вак яфраклы юкә	2	2,5	20	5	2,0	1,7
Гади усак	2	2,5	20	4	2,5	2,0
Тирәк	1	3,0	15	4	1,0	2,5
Корычагач	2	2,0	12	6	2,0	1,7

2.18. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре

РФ Табигать ресурслары министрлыгының «Россия Федерациясендә урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясе Урманлы районнар исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерыгы нигезендә Урманчылыкның барча территориясе Россия Федерациясенең Европа өлешендәге Урман-дала зонасы Урман-дала районында урнашкан.

Урман хужалыгы регламентының әлеге бүлегендә китерелгән нормативлар Россия Федерациясенең Европа өлешендәге Урман-дала зонасы Урман-дала

районына туры килә.

3 БҮЛЕК. Урманнардан файдалануда чикләмәләр

3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр

Урманнарны максатчан билгеләнеш төрләре һәм яклаучы урман категорияләре буенча чикләүләр 27 нче таблицادا китерелә.

27 нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Яклагыч урманнар	Яклагыч урманнарда тоташ кисүләргә уздыру РФ Урман кодексының 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очракларда һәм сайланма кисүләргә үзләренә тирәлек хасил итә, су саклыгын торган, санитар-гигиеник, савыктыру һәм башка төрле функцияләргә югалта башлаган урман утыртмаларын яклагыч урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар башкара торган файдалы вазыйфаларны саклауны тәмин итә торган урман утыртмаларына алмаштыруны тәмин итмәгән очракларда гамәлгә ашырыла, әгәр РФ Урман кодексында башкача билгеләнмәсә.
2.	Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) авыл хужалыгы алып бару, умартачылык һәм печән чабудан гайрә; 3) урман плантацияләргә төзү һәм алардан файдалану; 4) чыбыклы объектлар, гидротехника корылмалары һәм нефть һәм табигый газ табу, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану.
3.	Табигый һәм башка төр объектларны яклау вазыйфасын үтәүче урманнар а) яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлегенә турында законнар нигезендә билгеләнгән тиммер юлларга бүлүгә бирелгән полосалар чикләрендә һәм автомобиль юлларының юл буе полосаларында урнашкан урманнар) б) урман паркы зоналарында урнашкан урманнар (урман фонды жирләрендә һәм халыкның ялын	Тыела: 1) техник регламентта каралганнан кинрәк итеп чыбыклы корылмалар ясау; 2) урман түшәмәсен белән мүк жыю һәм эзерләү. Тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
	<p>оештыру, санитария-гигиена, савыктыру функцияләрен һәм табигый ландшафтларның эстетик кыйммәтен саклау максатларында кулланыла торган башка категория жирләрендә урнашкан урманнар)</p> <p>в) яшел зоналарда урнашкан урманнар (халыкны табигый һәм техноген чыгышның тискәре күренешләре йогынтысыннан яклауны тәмин итү, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм торгызу максатларында бүлөп бирелә торган урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрендә урнашкан урманнар)</p>	<p>гамәлгә ашыру;</p> <p>3) авыл хужалыгы алып бару;</p> <p>4) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару;</p> <p>5) капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану, чыбыклы объектлар һәм гидротехника корылмаларыннан тыш</p> <p>Тыела:</p> <p>1) агулы химик препаратлар куллану;</p> <p>2) аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, әгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүне үткәргүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китермәсә;</p> <p>3) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару;</p> <p>4) авыл хужалыгын алып бару, печән чабу һәм умартачылыктан гайре, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында коймалар кую;</p> <p>5) капитал төзелеш объектлары төзү һәм алардан файдалану, гидротехника корылмаларыннан, элемент чыбыкларыннан, электр үткәргү чыбыкларыннан, жир асты торбаүткәргечләреннән гайре</p>
4.	Кыйммәтле урманнар	<p>Чыбыклы объектлардан һәм гидротехника корылмаларыннан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела.</p> <p>Су объектлары буйларында урнашкан яклагыч урман полосаларында чыбыклы объектлардан, гидротехника корылмаларыннан һәм нефть һәм табигый газ табу, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела.</p> <p>Чикләвекле-кәсепчелек зоналарында урнашкан урманнарда агач материалы эзерләү тыела</p>
5.	Эксплуатация урманнары	Урманнардан файдалануның барлык төрләре дә рөхсәт ителә

3.2. Махсус якланучы урман кишәрлеге төрләре буенча чикләмәләр

Махсус саклана торган урманнарның хокукый режимы РФ Урман кодексының 119 статьясы белән регламентлана.

Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә аларның максатчан билгеләнеше белән файдалы үзлекләренә ярашмаган эшчәнлекне гамәлгә ашыру тыела.

Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрләре буенча чикләмәләр 28 нче таблицада күрсәтелә.

Махсус яклана торган урман кишәрлеге төрлөрө буенча чикләмәләр

Т/с	Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрлөрө	Урманнардаң файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Су объектлары, чокыр сөзәклекләрендә урнашкан ярсаклагыч, туфраксаклагыч урман кишәрлекләре	<p>Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә, РФ Урман кодексының 119 статьясының 3 өлешендә күрсәтелгәннәрдән тыш, түбәндәгеләр тыела:</p> <p>1) РФ Урман кодексының 17 статьясының 4 өлешендә, 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очрактардан тыш, урман утыртмаларына тоташ кисүләр үткәрү;</p> <p>2) авыл хужалыгы алып бару, умартачылык һәм печән чабудан гайре;</p> <p>3) капитал төзелеш объектлары урнаштыру, чыбыклы объектлардан һәм гидротехника корылмаларыннан тыш.</p> <p>3. Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә сайланма кисүләр уздыру фәкәт һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисү максатларында гына уздырыла.</p>
2.	Урмансыз кинлекләр белән чиктәш булып торучы урман кырыйлары	
3.	Урман-орлык плантацияләре, даими урман-орлык кишәрлекләре һәм урман орлыкчылыгының башка объектлары	
4.	Реликт һәм эндемик үсемлекләре булган урман кишәрлекләре	
5.	Сирәк һәм югалу куркынычы янаган кыргый жәнлекләрнең яшәү урыннары	
6.	Махсус якланучы башка урман кишәрлекләре	
7.	Тыюлы урман кишәрлекләре	
		<p>Тыюлы урман кишәрлекләрендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>1) урман утыртмаларын кисү;</p> <p>2) урманнарны саклау һәм яклау өчен, шул исәптән фәнни максатларда агулы химия препаратлары куллану;</p> <p>3) авыл хужалыгы алып бару;</p> <p>4) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару;</p> <p>5) капитал төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү</p>

Искәрмә: Махсус якланучы урман кишәрлекләре урнашкан жир һәм аларның майданы урманнар коруны проектлаганда күрсәтелә.

3.3. Урманнардаң файдалану төрлөрө буенча чикләмәләр

Урманнардаң файдалану төрлөрө буенча чикләмәләр түбәндәге таблицада китерелде.

Т/с	Урманнардаң рөхсәтле файдалану төрлөрө	Урманнардаң файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Агач эзерләү	<p>Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмәннән (рөхсәт ителгән агач алу күләмәннән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләрнең яшен бозып агач эзерләү рөхсәт ителми (РФ Урман кодексының 29 статьясының 4 өлеше).</p> <p>Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 1 декабрәдәге 993 номерлы боерыгы белән расланган Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чиклүүләр
1	2	3
		<p>урманчылыкларда агач материалы эзерләү кагыйдәләре һәм агач материалы эзерләү үзәнчәлекләренен 12 пункты нигезендә:</p> <p>а) елга һәм чишмә үзәннәрен сөйрәмә жир трассалары һәм урман юллары сыйфатында куллану рөхсәт ителми;</p> <p>б) диләнкедән читтә урман утыртмаларын, үсемчелек катламын һәм туфракларны зарарлау, урманнарны сәнәгать һәм башка төрле калдыклар белән чүпләү рөхсәт ителми;</p> <p>в) юлларны, күперләрне һәм ызаннарны, шулай ук киптерүче чөлтәрне, юл, гидромелиоратив һәм башка корылмаларны, су агымнарын, чишмәләрне, елгаларны саклау мөһим;</p> <p>г) аударылыган һәм асылынып төшкән, киселгән агачларны (киселгән һәм диләнкедә калдырылган агачларны исәпкә алып) калдыру, сакланьрга тиешле яшь шытымны зарарлау яисә һәлак итү тыела;</p> <p>д) чиктәш булып торучы, кварталлардагы, диләнкеләрдәге һәм башка баганаларны һәм тамгаларны юк итү тыела;</p> <p>е) кисү өчен билгеләнмәгән һәм Кагыйдәләр һәм Россия Федерациясенен урман законнары нигезендә сакланьрга тиешле агачларны, шул исәптән орлык бирү чыганакларын һәм плюс агачларын кисү һәм зарарлау тыела;</p> <p>ж) рөхсәт ителгән вакыты (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) тәмамлангач агач эзерләү, шулай ук файдалану хокукы туктатылгач яисә тәмамлангач агач эзерләү рөхсәт ителми;</p> <p>з) билгеләнгән вакытына (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) алып чыгылмаган агачны диләнкедә калдыру рөхсәт ителми;</p> <p>и) диләнке ясауның технологик картасында каралмаган урыннарда агач чыгару, тарттыру рөхсәт ителми;</p> <p>к) диләнкене киселгән агач калдыкларыннан чистарту эшләрен үтәмәү яисә үз вакытында үтәмәү рөхсәт ителми;</p> <p>л) сөйрәмә жирләрдән һәм төяү майданнарыннан кала, туфракның өске уңдырышлы катламын юк итү рөхсәт ителми.</p> <p>Диләнкеләрдә агач материалы эзерләгәндә яшәргә яраклы, аларның табигый ареалы чикләрендә үсеп китүче (әгәр дә тиешле агач токымының урманнар составындагы майданы өлеше урманчылык майданының 1 процентыннан артып китмәсә) кыйммәтле агач токымнарын (имән, бук, корычагач, эрбет, юкә, күт, элмә, кара зирек, чәчә торган каштан) кисү рөхсәт ителми.</p> <p>Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән зат төрләре сакланьрга тиешле.</p> <p>Агач материалы эзерләгәндә урман утыртмалары агачлары составында өч һәм аннан да күбрәк берәмлектә эрбет булган, өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү рөхсәт ителми</p>
2.	Чөер эзерләү	<p>Түбәндәгеләргә кирт салу тыела:</p> <p>а) юкка чыгарганчыга кадәр зарарлы организм чыганакларында урнашкан урман утыртмаларына;</p> <p>б) урман янгыннары, зарарлы организмнар һәм башка тискәре факторлар нәтижәсендә зарарланган һәм зәгыйфьләнгән урман утыртмаларына;</p> <p>в) Россия Федерациясе законнары нигезендә агач эзерләү максатында өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын тоташ яки сайланма кисүләр рөхсәт ителмәгән урманнардагы урман утыртмаларына;</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чиклүүләр
1	2	3
		г) даими урман-орлык кишәрлекләрендә, урман-орлык плантацияләрендә, генетика резервацияләрендә урнашкан урман утыртмаларына, шулай ук плюс агачларына, орлыклыкларга, орлык чәчәклекләренә һәм полосаларына (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 911 номерлы боерыгы белән расланган Чәер эзерләү кагыйдәләренәң 7 пункты).
3.	Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу	Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен үсемлекләренәң түбәндәге төрләрен куллану тыела: - Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгәннәрне; - наркотик матдәләр дип таныла торганнарны; - агачын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токимнары) исемлегенә кертелгәннәрне. Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу чикләнергә яки радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә тыелырга мөмкин. Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы белән расланган Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю кагыйдәләре нигезендә: - эрозиягә каршы урманнарда; су объектлары, чокыр авышлыклары буйларында урнашкан ярсаклагыч һәм туфраксаклагыч урман кишәрлекләрендә, фәнни яисә тарихи әһәмияткә ия урманнарда, шулай ук тулылыгы 0,8-1,0 тигез булган яшь агачларда һәм йомылмаган урман культураларында түмәр сагызын эзерләү рөхсәт ителми (13 пункт); - агачларны туз эзерләү өчен кисү тыела (14 пункт); - табигый һәм башка объектларны яклау функцияләрен башкаручы урманнарда, су саклау зоналарында урнашкан урманнарда кыйммәтле урманнарда түшәмәләрне жыю тыела (21)
4.	Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәрне жыю	Төрләре Кызыл китапка, Татарстан Республикасы кызыл китабына кертелгән яки наркотик матдәләр булып саналган гөмбәләренә һәм кыргый үсүче үсемлекләренә эзерләү һәм жыеп алу рөхсәт ителми. Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә чикләнергә мөмкин. Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерыгы белән расланган Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыю кагыйдәләре нигезендә: - агачларны һәм куакларны кисү, шулай ук агачларга һәм куакларга зыян сала торган ысулларны куллану тыела (14 пункт); - гөмбәләр эзерләү аларның ресурсларын саклауны тәмин итүче ысуллар белән башкарылырга тиеш (15 пункт); - каен суты эзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисеренә кимендә 5 ел калгач рөхсәт ителә (16 пункт); - башка төрле азык-төлек ресурслары эзерләү аларның үрентеләре торышына зыян салмый торган ысуллар белән башкарылырга тиеш; үсемлекләренә тамырлары белән өзеп алырга, яфрактарына (ботакларына) һәм тамырларына зыян салырга рөхсәт ителми (17 пункт)
5.	Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә	Яшел зоналарда урнашкан урманнарда аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, әгәр күрсәтелгән

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
	ашыру	эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын төзүгә китермәсә, һәм урман-парк зоналарында, шулай ук шәһәр урманнарында тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясындагы 2 өлешенең 2 пункты)
6.	Авыл хужалыгын алып бару, балыкчылык белән шөгылләнү, һәм балыкчылыктан кала	<p>Су саклау зоналарында урнашкан урманнарда, печән чабу һәм умартачылыктан гайре, авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 113 статьясының 2 пункты).</p> <p>Яклагыч урманнарның яр буе чикләрендәге жирләрне сөрү, авыл хужалыгы хайваннарын көтү һәм алар өчен жәйге лагерлар, ванналар оештыру тыела (РФ Су кодексының 65 статьясының 17 өлешендәге 1, 3 пунктлары).</p> <p>Урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 3 пункты).</p> <p>Яшел зоналарда урнашкан урманнарда, печән чабу һәм умартачылыктан, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында киртәләп алулардан гайре, авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 4 өлешендәге 2 пункты).</p> <p>Шәһәр урманнарында (РФ Урман кодексының 116 статьясындагы 3 өлешенең 3 пункты)</p> <p>Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә, печән чабудан һәм умартачылыктан кала, авыл хужалыгын алып бару тыела (РФ Урман кодексының 119 статьясының 4 өлешенең 2 пункты).</p> <p>Урман культуралары, кыйммәтле агач токимнарының табигый яшь үсентеләре, селекция-орлыкчылык, нарат, чыршы-пихта, тал, каты яфраклы, чикләвек плантацияләре үсә торган, урманнарны табигый торгызу һәм ылыслы һәм каты яфраклы токимнар белән урманнарны торгызу чаралары проектлана торган, жиңел юлла һәм жилләтелә торган туфрактар булган урман фонды жирләреннән файдалану тыела. (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерыгының 19 пункты).</p>
7.	Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру	<p>Урманнарны фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлегенә өчен файдаланганда түбәндөгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>а) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр капламына һәм туфракка зыян салу;</p> <p>б) тапшырылган урман кишәрлеген һәм аның чикләрендәге территорияләргә төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, бүтән калдыктар белән чүпләү;</p> <p>в) тапшырылган урман кишәрлегенә майданнарын һәм аннан читтәге территорияләргә химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләренең 9 пункты).</p> <p>Агулы химик препаратлар куллану тыела (РФ Урман кодексының 112 статьясының 4 өлеше, 113 статьясының 1 өлеше, 114 статьясының 2 өлешенең 1 пункты, 4 өлешенең 1 пункты).</p>
8.	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә табигый ландшафтлар, хайваннар дөньясы объектлары, су объектлары саклануыга тиеш (РФ Урман кодексының 41 статьясындагы 3 өлеше).

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		<p>Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерыгы белән расланган Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләре нигезендә:</p> <ul style="list-style-type: none"> - рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану әйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә зыян китерми торган ысуллар ярдәмендә башкарыла (6 пункт); - капитал булмаган төзелмәләр һәм корымалар урнаштыру, барыннан да элек, агачлар һәм куаклар биләми торган кишәрлекләрдә рөхсәт ителә (5 пункт)
9.	Урман плантацияләре утырту һәм аларны эксплуатацияләү	<p>Плантация ясау максатларында түбәндәгеләрне файдалану рөхсәт ителми:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) су саклау зоналарында урнашкан урманнарны; б) табигый һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнарны; в) кыйммәтле урманнарны; г) махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә урнашкан урманнарны.
10.	Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	<p>Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләре нигезендә:</p> <ul style="list-style-type: none"> - жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды жирләре составындагы урмансыз жирләр, шулай ук урманга эверелмәгән диләкеләр, аланнарны һәм аларга урман культураларын утыртканчы урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман үсемлекләре белән капланмаган жирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшләнелгән торфлыклар һ.б.) (11 пункт) жирләр файдаланыла; - жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен - үстерү өчен үзгәртеп коруга билгеләнмәгән, аз кыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылырга мөмкин (12 пункт); - РФ Урман кодексының 60.15 статьясы нигезендә Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман кишәрлекләреннән жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану тыела
11.	Урман питомникларын булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	<p>Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләре башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы тарафыннан билгеләнә.</p> <p>Урман питомниклары төзү һәм аларны файдалану, әгәр мондый эшчәнлек аларның хокукый режимына каршы килмәсә, урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрдә рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 39.1 статьясы).</p> <p>Урман питомникларында кәлшәләр, үсентеләр үстерү өчен яхшыртылган һәм сортлы урман үсемлекләре кулланыла, әгәр мондый орлыклар юк икән, урман үсемлекләренең нормаль орлыклары кулланыла.</p> <p>Россия Федерациясе Кызыл китабына, Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман кишәрлекләрен урман утыртмаларының утырту материалын (үрентеләр, чәчкәннәр) үстерү өчен файдалану РФ Урман кодексының 60.15 статьясы нигезендә</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		тыела.
12.	Жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару	<p>Яшел зоналарда һәм урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда файдалы казылма ятмаларын эшкәртү тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешенең 4 пункты, 4 өлешенең 1 пункты).</p> <p>Жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатында урманнардан файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>а) бульдозер ярдәмендә агачлар аудару һәм урман кишәрлекләрен агач үсемлекләреннән чистарту, чик буе полосаларын һәм урман авызларын агач калдыклары белән чүпләү, урман авызындагы агач кәүсәләрен һәм скелет тамырларын зарарлау, жәйге чорда яңа киселгән агачларны махсус чараларсыз гына урманда саклау;</p> <p>б) урман утыртмаларын суга батыру һәм озак итеп су бастыру;</p> <p>в) бирелгән урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларын, үсемлекләр капламын һәм туфракны зарарлау;</p> <p>г) урманнарны житештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләү;</p> <p>д) бирелгән урман кишәрлеге мәйданын һәм аның чикләрендәге территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату;</p> <p>е) урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган жирләрдән тыш, ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча, шул исәптән билгеләнмәгән, башка механизмнар буенча транспорт чаралары һәм башка механизмнар йөрү (Урманнардан жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, разведкалау һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләре һәм жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, разведкалау һәм файдалы казылмаларны чыгару өчен урманнардан урман кишәрлеге бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә файдалану очраклары исемлегенең 18 пункты)</p>
13.	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, дингез портлары, дингез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	Тыюлыклы урман кишәрлекләрендә сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары һәм махсулаштырылган портлар төзү һәм эксплуатацияләү тыела (РФ Урман кодексының 119 статьясының 3 өлешендәге 5 пункты)
14.	Чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, алардан файдалану	<p>Урманнарны чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>а) аларда урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган һәм чыбыклы объектларның саклау зоналарындагы жирләрдән читтәге урман утыртмаларына, үсемлек капламына һәм туфракка зыян китерү;</p> <p>б) урманнардан, төзелеш һәм көнкүреш чүп-чарыннан, агач калдыкларыннан файдаланучы жирләргә якин территорияләрне чүпләү;</p> <p>в) урманнардан һәм жирләргә якин территорияләрдән файдалану гамәлгә ашырыла торган; урманнардан химик һәм радиоактив матдәләр белән файдалану гамәлгә ашырыла торган жирләрне пычрату;</p> <p>г) транспорт чараларын һәм башка механизмнарны ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча йөрү</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		(Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлätү өчен файдалану кагыйдälären һәм, сервитут, гавами сервитут билгелäп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлätү өчен файдалану очраклары исемлегенен 15 пункты). Урман паркы зоналарында урманнарда чыбыклар объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм алардан файдалану максатларында урманнардан файдалану тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 5 пункты).
15.	Агач һәм башка урман ресурслары эшкärtү	Яклагыч урманнарда, шулай ук махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урман эшкärtү инфраструктурасы ясау тыела (РФ Урман кодексының 14 статьясындагы 2 өлеш). Урманнарны агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкärtү өчен файдаланганда түбәндәге очраklar булдырылмаска тиеш: - РФ Урман кодексының 60.13 статьясы нигезендә урманнарны пычрату (шул исäптән радиоактив матдälәр) һәм урманнарга башка тискäre йогынты ясау; - РФ Урман кодексының 53.5 статьясы нигезендә урманнарда янғын һәм санитар куркынычсызлык тәмин итү максатларында транспорт чаралары белән үтеп керү; (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы һәм башка урман ресурсларын эшкärtү өчен урманнардан файдалану кагыйдälärenен 6 пункты)
16.	Дини эшчәнлекне гамälгә ашыру	Дини эшчәнлек башкарганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми: а) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр капламына һәм туфракка зыян салу; б) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә өске һәм туфрак эче сулары агып төшүне бозарлык, урман кишәрлекләрен су бастырырлык яисә сазландырырлык итеп эшләр башкару һәм корылмалар төзү; в) тапшырылган урман кишәрлеген һәм аның янындагы территорияләрне төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, башка калдыklar белән чүпләү; г) ирекле, билгеләнмэгән маршрутлар буенча транспорт чараларында һәм бүтән механизмнарда үтеп керү

Гамәлдәге урман орлыкчылык объектларының нормативлары һәм параметрлары әлеге урман хужалыгы регламентында әзерләнми, урман орлыкчылык объектлары турында белешмälәр ел саен Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Дәүләт урман реестрын алып бару формаларын раслау турында» 2016 елның 06 октябрендәге 514 номерлы боерыгы белән расланган 14-ГЛР формасы буенча яңартыла.